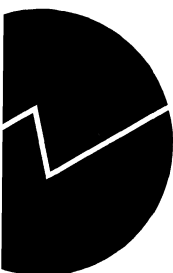

*Jan Lyngstad og
Kari-Mette Roalsø*

Langtidsarbeidslediges inntekter og økonomiske levekår

*Jan Lyngstad og
Kari-Mette Roalsø*

**Langtidsarbeidslediges inntekter
og økonomiske levekår**

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpige tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den lodrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Rettet siden forrige utgave	Revised since the previous issue	r

ISBN 82-537-4419-6

ISSN 0806-2056

Emnegruppe

05.01 Inntekt, formue, skatt

Emneord

Arbeidsløse

Fattigdom

Inntekt

Levestandard

Materiell standard

Design: Enzo Finger Design

Trykk: Statistisk sentralbyrå

Sammendrag

Jan Lyngstad og Kari-Mette Roalsø

Langtidsarbeidslediges inntekter og økonomiske levekår

Rapporter 97/13 • Statistisk sentralbyrå 1997

I denne publikasjonen sammenliknes langtidsarbeidslediges og sysselsatte personers inntekter og økonomiske levekår ved hjelp av data fra en undersøkelse om Langtidsarbeidslediges levekår 1991 og data fra den generelle Levekårsundersøkelsen 1991. Langtidsledige har i gjennomsnitt lavere inntekt, mindre formue og lavere materiell standard enn sysselsatte. Dette skyldes dels at det blant langtidsledige er flere unge og andre grupper med lav inntekt, enn det er blant sysselsatte. Men analysen tyder også på at andelen sosialhjelpsmottakere og andelen personer med svært lav inntekt øker blant langtidsledige med ledighetens varighet.

Langtidsledige med lavest inntekt mottar også minst overføringer fra det offentlige, men relativt sett betyr overføringene mer for langtidsledige med lav inntekt enn for de med høyere inntekt. Ved sia av overføringene fra det offentlige har også omfordelinga og tilpassinga internt i husholda betydning for langtidslediges økonomiske situasjon. Blant langtidsledige som bor aleine (enslige aleineboende og enslige forsørgere) er andelen med dårlige økonomiske kår høyere enn blant de som kan rekne med hjelp fra andre husholdsmedlemmer når de blir arbeidsledige.

Emneord: Arbeidsledige, fattigdom, inntekt, levestandard, materiell standard.

Prosjektstøtte: Planleggings- og samordningsdepartementet.

Innhold

Figurregister	6
Tabellregister	8
1. Innleiing og problemstilling	11
1.1. Høgere arbeidsledighet mot slutten av 1980-åra	11
1.2. Konsekvenser av arbeidsledighet	12
1.3. Arbeidsmarkedspolitikk og arbeidsmarkedstiltak	13
1.4. Problemstilling og undersøkelsesopplegg	14
2. Data og begrep	15
2.1. Langtidsarbeidsledige og sysselsatte	15
2.2. Datakilder og periodisering	15
2.3. Økonomiske ressurser og økonomiske levekår	16
2.4. Inntektsbegrep og inntektsdata	16
2.5. Individinntekt og husholdsinntekt	17
2.6. Formue og materiell standard	18
2.7. Ulikhet og fattigdom	19
2.8. Grupper som sammenliknes	19
3. Individuell inntekt	21
3.1. Langtidsledige og sysselsatte: Inntektsnivå	21
3.2. Inntektsfordeling	21
3.3. Alder og kjønn	21
3.4. Husholdstilknytting	23
3.5. Utdanning og bosted	24
3.6. Tiltak og varighet	24
3.7. Inntektssammensetting: Langtidsledige og sysselsatte	25
3.8. Inntektssammensetting og inntektsnivå	26
3.9. Kjønn og alder	26
3.10. Husholdstilknytting	27
3.11. Utdanning og bosted	27
3.12. Tiltak og varighet	28
4. Husholdningsinntekt og økonomiske levekår	31
4.1. Fra personinntekt til husholdsinntekt	31
4.2. Ulikhet i husholdsinntekt for langtidsledige og sysselsatte	32
4.3. Husholdsinntekt for ulike grupper av langtidsledige	32
4.4. Sammensetting av husholdsinntekt	33
5. Formue og materielle levekår	35
5.1. Økonomiske konsekvenser av og tilpassing til arbeidsledighet	35
5.2. Bankinnskott og verdipapirer	35
5.3. Gjeld	37
5.4. Boligens verdi	39
5.5. Materiell standard	41
6. Økonomiske problemer og fattigdom	43
6.1. Innleiing	43
6.2. Betalingsproblemer	44
6.3. Sosialhjelp	44
6.4. Fattigdom	46
7. Oppsummering	51
Referanser	55
Vedlegg	
1. Om beregning av dagpenger og sykepenger	57
2. Vedleggstabeller	60
Tidligere utgitt på emneområdet	97
De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter	98

Figurregister

1. Innleiing og problemstilling

1.1. Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt og registrerte heilt ledige. Antall i 1 000. 1980-1994	11
1.2. Registrerte heilt ledige og brutto ledighet. Antall i 1 000. 1980-1994	11
1.3. Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt, etter ledighetens varighet. Antall i 1 000. 1980-1994	12

2. Data og begrep

2.1. Noen viktige inntektsbegrep	17
--	----

3. Individuell inntekt

3.1. Gjennomsnittlig inntekt etter skatt for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år. 1990. Kroner	21
3.2. Gjennomsnittlig inntekt etter skatt for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år, etter aldersgrupper. 1990. Kroner	22
3.3. Gjennomsnittlig inntekt etter skatt for registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år. Personer og heilt ledige på arbeidsmarkedstiltak. 1990. Kroner	24
3.4. Gjennomsnittlig individuell inntekt etter skatt for registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år, i grupper etter arbeidsledighetens varighet. 1990. Kroner	25
3.5. Inntektssammensetting for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år. Prosent av samla brutto inntekt. 1990	25
3.6. Størrelse og sammensetting av overføringer til registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år. 1990. Gjennomsnitt i kroner	26
3.7. Inntektssammensetting for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte menn og kvinner 20-59 år. Prosent av samla brutto inntekt. 1990	26
3.8. Inntektssammensetting for registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år i ulike aldersgrupper. 1990. Kroner	27
3.9. Inntektssammensetting for registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år med ulike husholdstilknyttinger. Prosent av samla brutto inntekt. 1990	27
3.10. Inntektssammensetting for registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år, etter arbeidsledighetens lengde. Samla brutto inntekt i kroner. 1990	29

4. Husholdningsinntekt og økonomiske levekår

4.1. Gjennomsnittsinntekt. Inntekt etter skatt for personer og inntekt etter skatt pr. forbruksenhet for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år og deres hushold. 1990. Kroner	32
4.2. Inntektsfordeling for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år og deres hushold. Prosent av samla brutto inntekt. 1990	34
4.3. Inntektssammensetting for registrerte langtidsarbeidsledige 20-59 år med ulike husholdstilknyttinger. Prosent av samla brutto husholdsinntekt. 1990	34

5. Formue og materielle levekår

5.1. Gjennomsnittlig verdi av bankinnskott og verdipapir pr. hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. 1990. Kroner	36
5.2. Gjennomsnittlig verdi av bankinnskott og verdipapirer pr. hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte i ulike aldersgrupper. 1990. Kroner	36
5.3. Gjennomsnittlig verdi av bankinnskott og verdipapirer pr. hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år i grupper etter husholdstilknytting. 1990. Kroner	36
5.4. Gjennomsnittlig inntekt etter skatt og gjeld pr. hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. 1990. Kroner	37
5.5. Gjennomsnittlig inntekt etter skatt og gjeld pr. hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige 20-59 år i kvintiler for husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet. 1990. Kroner	37
5.6. Gjennomsnittlig gjeld pr. hushold i ulike aldersgrupper. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. 1990. Kroner	38
5.7. Andel uten gjeld og andel med høg gjeldsbyrde i hushold for registrerte langtidsarbeidsledige 20-59 år med ulik lengde på ledighet. Prosent. 1990	39
5.8. Antatt markedsverdi av husholdets bolig. Gjennomsnitt for alle. Registrerte langtidsarbeidsledige og alle sysselsatte 20-59 år. 1991. Kroner	39

5.9. Gjennomsnittlig markedsverdi av husholdets bolig. Registrerte langtidsarbeidsledige 20-59 år i ulike inntektskvintiler. 1990. Kroner	40
5.10. Gjennomsnittlig markedsverdi av husholdets bolig i ulike aldersgrupper. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. 1991. Kroner	40
5.11. Gjennomsnittlig markedsverdi av husholdets bolig. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år i grupper etter husholdstilknytting. 1991. Kroner	40

---

6. Økonomiske problemer og fattigdom

6.1. Andel hushold som mottar økonomisk sosialhjelp. Registrerte langtidsarbeidsledige i grupper etter alder og varigheten av arbeidsledighetsperioden. Prosent. 1990	45
6.2. Andel fattige etter ulike fattigdomsmål. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år og alle personer 16 år og over. Prosent. 1990	47
6.3. Andel fattige etter ulike fattigdomsmål. Registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år i grupper etter ledighetens varighet. Prosent. 1990	47

Tabellregister

1. Innleiing og problemstilling

1.1. Registrerte heilt arbeidsledige etter aldersgruppe. Antall og i prosent av arbeidsstyrken. 1987, 1990 og 1994	12
1.2. Type arbeidsmarkedsoverføring/-avlønning, etter arbeidsledighetsstatus og etter om vedkommende har opparbeidet rett til dagpenger	13

3. Individuell inntekt

3.1. Inntektsulikhet blant registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år. Inntekt etter skatt. Gini-koeffisient og inntektsforskjell mellom 10. og 1. desil. 1990	21
3.2. Registrerte langtidsarbeidslediges inntekt, etter skatt i prosent av sysselsattes. Menn og kvinner i ulike aldersgrupper. 1990	22
3.3. Kvinners inntekt etter skatt i prosent av menns inntekt blant registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer i aldersgruppene 20-29 år og 30-59 år. 1990	23
3.4. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år, etter husholdstilknytting. Prosent. 1990	23
3.5. Registrerte langtidsarbeidslediges inntekt etter skatt i prosent av sysselsattes inntekt. Personer 20-59 år med ulike husholdstilknyttinger. 1990	23
3.6. Registrerte langtidsarbeidslediges inntekt etter skatt i prosent av sysselsattes inntekt. Menn og kvinner 20-59 år med ulike husholdstilknyttinger. 1990	23
3.7. Kvinners inntekt etter skatt i prosent av menns inntekt blant registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år med ulik husholdstilknytting. 1990	24
3.8. Registrerte langtidsarbeidslediges inntekt etter skatt i prosent av sysselsattes inntekt. Personer i ulike grupper, etter alder og utdanning. 1990	24
3.9. Gjennomsnittlig yrkesinntekt og dagpenger for registrerte langtidsledige personer 20-59 år, etter utdanningsgruppe. Prosent av samla brutto inntekt. 1990	28
3.10. Gjennomsnittlig yrkesinntekt og overføringer for registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år i tettbygde og spredtbygde strøk. Prosent av samla brutto inntekt. 1990	28
3.11. Gjennomsnittlig yrkesinntekt og overføringer for registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år. Personer på arbeidsmarkedstiltak og heilt ledige. Prosent av samla brutto inntekt. 1990	28

4. Husholdningsinntekt og økonomiske levekår

4.1. Ulikhet i inntekt etter skatt pr. forbruksenhet for hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. Gini-koeffisient og inntektsforskjell mellom 10. og 1. desil. 1990	32
4.2. Registrerte langtidsarbeidslediges inntekt i prosent av sysselsattes. Kvinner og menn. Inntekt etter skatt for personer og inntekt etter skatt pr. forbruksenhet for hushold. 1990	33
4.3. Registrerte langtidsarbeidslediges inntekt i prosent av sysselsattes inntekt i ulike husholdstilknyttinger. Inntekt etter skatt for personer og inntekt etter skatt pr. forbruksenhet for hushold. 1990	33

5. Formue og materielle levekår

5.1. Gjennomsnittlig verdi av bankinnskott og verdipapirer pr. hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige i grupper, etter aldersgruppe og ledighetens varighet. Prosent av gjennomsnittet for alle langtidsledige. 1990	37
5.2. Husholdets gjeldsbyrde i ulike aldersgrupper. Andel uten gjeld og andel med høy gjeldsbyrde for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. 1990. Prosent	38
5.3. Andel uten gjeld og andel med høy gjeldsbyrde for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år med ulik husholdstilknytting. 1990. Prosent	38
5.4. Andel hushold som eier boligen sjølv, er andelshavere, disponerer en eller flere biler eller eier hytte. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. Prosent. 1991	41
5.5. Andel hushold som eier boligen sjølv, er andelshavere, disponerer en eller flere biler eller eier hytte. Registrerte langtidsarbeidsledige 20-59 år i ulike inntektsgrupper (kvintiler). Prosent. 1991	41

6. Økonomiske problemer og fattigdom

6.1. Andel hushold med ulike typer betalingsproblemer. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. Prosent. 1991	43
6.2. Andel hushold med ulike typer betalingsproblemer. Registrerte langtidsarbeidsledige 20-59 år i ulike inntektsgrupper (kvintiler). Prosent. 1991	44

6.3. Andel hushold som mottar økonomisk sosialhjelp. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år i ulike aldersgrupper. Prosent. 1990	45
6.4. Andel hushold som mottar økonomisk sosialhjelp. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år i grupper etter husholdstilknytting. Prosent. 1990	45
6.5. Andel fattige etter ulike fattigdomsmål. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år i ulike aldersgrupper. Prosent. 1990	47
6.6. Andel fattige etter ulike fattigdomsmål. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år i grupper etter husholdstilknytting. Prosent. 1990	48

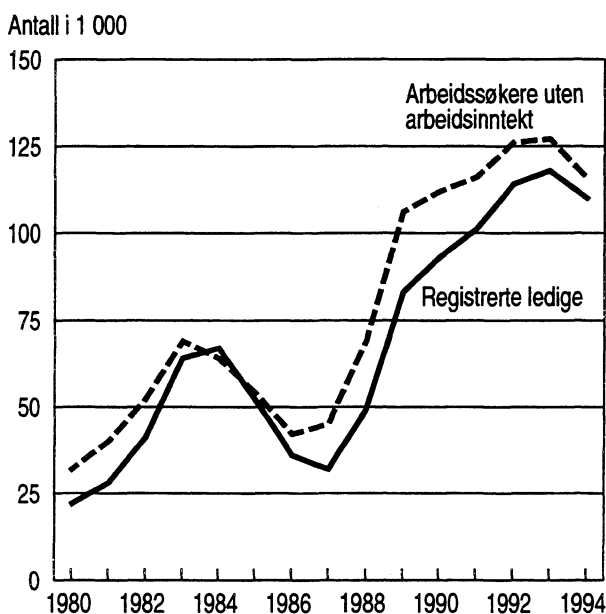
1. Innleiing og problemstilling

1.1. Høgere arbeidsledighet mot slutten av 1980-åra

Fra 1986 til 1993 økte arbeidsledigheten i Norge fra ca. 2 til 6 prosent ifølge arbeidskraftundersøkelsene (Statistisk sentralbyrå 1995). Sterkest var veksten i perioden 1987-1992. Deretter har ledighetskurven flata ut og gått litt ned (fra 1993 til 1994). Ikke alle arbeidsledige melder seg ledige ved arbeidskontora. Den registrerte ledigheten var derfor noe lavere, men også den økte, fra 1,7 prosent i 1987 til 5,5 prosent i 1993. Da var det i gjennomsnitt registrert nesten 120 000 personer som heilt arbeidsledige (Arbeidsdirektoratet 1995).

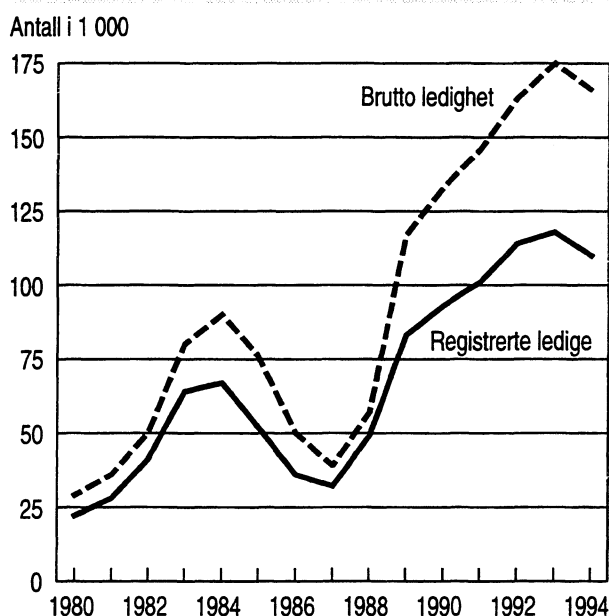
Samtidig trappa arbeidsmarkedsmyndighetene opp arbeidsmarkedstiltaka (sysselsettings- og opplæringstiltak). Mens det var ca. 8 000 personer på ordinære arbeidsmarkedstiltak i gjennomsnitt i 1988, var antallet økt til 57 000 i 1993. Til sammen var da ca. 175 000

Figur 1.1. Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt og registrerte heilt ledige. Antall i 1 000. 1980-1994

Kilder: Arbeidskraftundersøkelsene og Arbeidsdirektoratet

Figur 1.2. Registrerte heilt ledige og brutto ledighet¹. Antall i 1 000. 1980-1994

¹ Brutto ledighet er summen av registrerte heilt arbeidsledige og sysselsatte på personretta ordinære arbeidsmarkedstiltak

Kilde: Arbeidsdirektoratet

personer registrert som heilt ledige eller som deltakere på ulike arbeidsmarkedstiltak (eksklusive attførings-tiltak) (Arbeidsdirektoratet 1995).

Da ledigheten (målt i prosent av arbeidsstyrken) var lav, var den høyere blant kvinner enn blant menn, men fra og med 1989 har den vært høyest blant menn (Kjeldstad 1993). Samtidig har ungdom under 20 år redusert sin andel av den registrerte ledigheten fra 11 prosent i 1987 til 4 prosent i 1994. De som økte sin andel av ledigheten, var først og fremst aldersgruppa 30-49 år (se tabell 1.1). Men fortsatt var andelen ledige størst blant de yngste. I 1994 var 12,8 prosent av 16-24-åringene som inngikk i arbeidsstyrken, arbeidsledige. Blant 25-54-åringene var 4,5 prosent ledige (Statistisk sentralbyrå 1995).

Tabell 1.1. Registrerte heilt arbeidsledige etter aldersgruppe. Antall og i prosent av arbeidsstyrken. 1987, 1990 og 1994

	1987		1990		1994	
	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent	Antall	Pro-sent
Alle	32 391	100,0	92 695	100,0	110 280	100,0
Under 20 år	3 689	11,1	6 542	7,1	4 705	4,3
20-24 år...	7 169	21,5	22 758	24,6	22 352	20,3
25-29 år...	4 838	14,5	16 930	18,3	20 321	18,4
30-49 år...	10 678	32,1	33 897	36,6	43 101	39,1
50-59 år...	2 935	8,8	6 995	7,5	10 246	9,3
60+ år.....	3 985	12,0	5 575	6,0	9 554	8,7

Kilde: Arbeidsdirektoratet (1995).

Blant de på ordinære arbeidsmarkedstiltak var det et noe større innslag av ungdom. I januar 1993 var 18 prosent under 20 år, 47 prosent 20-29 år og 35 prosent 30 år eller eldre (Arbeidsdirektoratet 1993). Det var omtrent like mange kvinner som menn blant deltakerne, henholdsvis 49 og 51 prosent. Rundt 1990 var sju av ti på opplæringstiltak og tre av ti på sysselsettingstiltak (årgjennomsnitt). Seinere har andelen som er på opplæringstiltak, gått noe ned, men i 1994 var fortsatt bare én av tre (35 prosent) på sysselsettingstiltak (Arbeidsdirektoratet 1995; Arbeids- og administrasjonsdepartementet 1992). Sia fordelinga av personer på henholdsvis opplærings- og sysselsettingstiltak var relativt stabil i åra rundt 1990, er det grunn til å rekne med at aldersfordelinga blant de på tiltak ikke forandrar seg særlig mye fra det eine året til det andre.

Økt andel langtidsledige

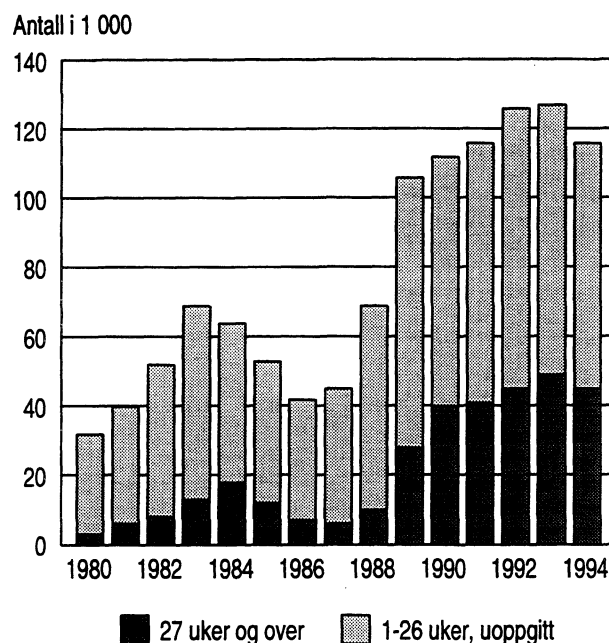
Det som særlig har bekymret myndighetene, er at en økende andel av de arbeidsledige er langtidsledige (mer enn 26 ukers sammenhengende arbeidsledighet). Mens bare 13 prosent av de arbeidsledige var langtidsledige i 1987, har de langtidsledige utgjort mellom 35 og 40 prosent på 1990-tallet.

Det var først og fremst blant de eldste arbeidsledige at andelen langtidsledige var høy. I 1991 var hver fjerde arbeidsledige 16-24-åring langtidsledig. Til sammenlikning var 38 prosent av de arbeidsledige 25-39-åringene og 45 prosent av 40-54-åringene langtidsledig (Hobæk og Kjelsrud 1993).

1.2. Konsekvenser av arbeidsledighet

Det har lenge vært og er fortsatt et mål for de offentlige myndighetene at alle skal kunne ha et inntektsgivende arbeid, slik at de kan forsørge seg sjølv og sine barn. Når det legges så stor vekt på dette målet fra det offentliges side, har det sammenheng med at arbeidsledigheten antas å ha en del negative konsekvenser for den arbeidsledige og hans eller hennes familie, konsekvenser som til slutt fører til et samfunnsmessig velferdstap.

Figur 1.3. Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt, etter ledighetens varighet¹. Antall i 1 000. 1980-1994.

¹ Arbeidssøkere uten arbeidsinntekt oppgir ledighetsperioden i antall uker. Tallene er basert på ikke-fullførte ledighetsperioder. Intervjuobjektet kan også oppfatte deltaking i arbeidsmarkedstiltak som et avbrudd i ledigheten

Kilde: Arbeidskraftundersøkelsene

Det dreier seg for det første om *helsemessige konsekvenser*. Arbeidsledige og spesielt langtidsledige har høyere sykkelighet og høyere dødelighet enn befolkningen for øvrig. Dels skyldes nok dette at personer med dårlig helse har større risiko for å bli arbeidsledige og forbli det. Men mye tyder også på at arbeidsledigheten fører til dårligere psykisk helse. I hovedsak dreier det seg om lettere nervøse plager, men etter lengre tids ledighet kan det hos et mindretall også utvikles depressivitet (Halvorsen 1994, Holte 1995).

Vel så viktige er de *velferdsmessige konsekvensene* av arbeidsledigheten. Det å bli arbeidsledig representerer vanligvis et inntektstap for den enkelte. Man mister den yrkesinntekta man har basert sitt forbruk på, og sjølv om dette inntektsbortfallet for de fleste delvis kompenseres gjennom arbeidsledighetstrygda (dagpenger under arbeidsledighet), vil mange arbeidsledige måtte tilpasse seg en situasjon med lavere inntekt. Noen må redusere sparinga si, andre forbruket sitt, mens atter andre kanskje må ta av sin oppsparte kapital for å klare sine økonomiske forpliktelser. For de som i utgangspunktet hadde en stram økonomi fordi de hadde store faste utgifter sett i forhold til sine løpende inntekter, eller fordi de i utgangspunktet hadde et lavt inntektsnivå, kan inntektsreduksjonen ved arbeidsledigheten bidra til at de får økonomiske problemer av ulike slag. De vil

kanskje få problemer med å klare sine løpende økonomiske forpliktelser eller vil ikke lenger ha romslig nok økonomi til å kunne klare uforutsette regninger til for eksempel tannlege, rørlegger, bilverksted e.l. Jo lenger arbeidsledigheten varer, jo større blir trolig problemene.

Det er imidlertid ikke tilfeldig hvem som blir arbeidsledig. Personer med lav utdanning, personer i lavlønsyrker og grupper med løs tilknytning til arbeidsmarkedet (kvinner som arbeider kort deltid og ungdom) har gjerne større risiko for å bli og forbli arbeidsledige enn personer med høy utdanning og høy og stabil lønnsinntekt. Dette er grupper med lavere inntekt og dårligere økonomiske levekår enn gjennomsnittet. Når arbeidsledige har dårligere økonomiske levekår enn personer som er i arbeid, kan derfor noe av forklaringa være at personer som i utgangspunktet har dårlig økonomi og lav økonomisk velferd, har større risiko for å bli og forbli arbeidsledige enn andre. Men de økonomiske problemene kan forsterkes av arbeidsledigheten. Det er bare de aller færreste av husholda som er økonomisk heilt uberørt når ett eller flere husholdsmedlemmer mister arbeidet (Halvorsen 1994).

Den livsfasen en person befinner seg i, virker inn på hvordan arbeidsledigheten oppleves og mestres. Vi har sett at ungdom er særlig utsatt for arbeidsledighet. De befinner seg i en livssituasjon som gjør at arbeidsledighet kan forsinke overgangen til et sjølvstendig voksenliv, og at de i verste fall kan bli låst fast i en subkultur prega av stoff- og alkoholmisbruk samt kriminalitet. De vil ofte ikke ha de samme økonomiske rettighetene under arbeidsledigheten som arbeidsledige med lengre arbeidserfaring har (se avsnitt 1.3). Likevel vil de fleste arbeidsledige ungdommer trolig klare seg bra, fordi ledigheten gjerne er kortvarig, og fordi de kan rekne med økonomisk støtte fra familien (Halvorsen 1994).

Det er ikke bare arbeidsledige ungdommer som kan rekne med å få støtte fra familien under arbeidsledigheten. I dag er det langt vanligere enn tidligere at både kvinner og menn er yrkesaktive. Tidlig på 1970-tallet var nesten 80 prosent av alle menn 16-74 år i arbeidsstyrken og ca. 45 prosent av kvinnene. Midt på 1990-tallet var 75 prosent av mennene og 64 prosent av kvinnene yrkesaktive (arbeidskraftundersøkelsene). Når en av ektefellene blir uten arbeid, vil den andre som oftest fortsatt være i arbeid, ja, kanskje kan vedkommende også øke arbeidstida si, slik at inntektsreduksjonen som følge av ektefellens arbeidsledighet heilt eller delvis vil kunne kompenseres. Dessuten er det gjerne en del utgifter knytta til yrkesaktiviteten, utgifter som heilt eller delvis vil kunne reduseres når den arbeidsledige er heime. Mange arbeidsledige vil kunne spare utgifter til arbeidsreiser. Familier med barn vil kunne spare utgifter til barnepass. De husholda som kan øke inntektene på

annet hold eller redusere utgiftene når en av personene i husholdet blir arbeidsledig, vil ikke rammes like hardt økonomisk som de arbeidsledige som i større grad står aleine om å forsørge seg og sine.

1.3. Arbeidsmarkedspolitik og arbeidsmarkedstiltak

Ei anna viktig endring fra tidligere tiders arbeidsledighetsperioder er den mer aktive rollen som de offentlige myndighetene spiller for å begrense arbeidsledigheten og begrense inntektstapet for den enkelte arbeidsledige.

De offentlige myndighetene søker å begrense eller redusere arbeidsledigheten gjennom den generelle økonomiske politikken og gjennom arbeidsmarkedspolitikken. Arbeidsmarkedsetaten formidler arbeid til de som etterspør arbeid og arbeidskraft til de som etterspør det. I tillegg er det tatt i bruk ei rekke virkemidler for å få arbeidsledige over i lønna arbeid. Ulike former for *sysselsettingstiltak* (direkte sysselsettingstiltak i offentlig sektor og lønnstilskott til private arbeidsgivere) og *opplæringstiltak* (arbeidsmarkedsoplæring (AMO), praksisplasser o.l.) samt yrkesmessig attføring har fått økt omfang (se avsnitt 1.1).

For de som er arbeidsledige og dermed uten arbeidsinntekt, blir dette inntektstapet delvis dekket gjennom *dagpengene*. Alle arbeidsledige har ikke rett på dagpenger, noen fordi de ikke har hatt arbeid tidligere, noen fordi de bare har arbeidet deltid eller hatt arbeid i kortere perioder.¹ Tidligere var det også slik at de som hadde fått utbetalt dagpenger sammenhengende i 80 uker, måtte gå uten i 26 uker (seinere 13 uker) før de igjen kunne motta dagpenger. Denne 80-ukeresregelen blei endra i mai 1992, slik at de arbeidsledige skulle kunne motta dagpenger også etter 80 uker (Halvorsen 1994).

De som er på sysselsettingstiltak, vil vanligvis få utbetalt en eller annen form for lønn, mens de som er på opplæringstiltak kan få utbetalt kursstøtte, hvis de da ikke har rett på og får utbetalt høyere dagpenger.

Tabell 1.2. Type arbeidsmarkedsoverføring/-avlønning¹, etter arbeidsledighetsstatus og etter om vedkommende har opparbeidet rett til dagpenger

Arbeidsledighetsstatus:	Personer med rett til dagpenger	Personer uten rett til dagpenger
Heilt ledig	Dagpenger	Ingenting
På opplæringstiltak ...	Dagpenger	Kursgodtgjøring
På sysselsettingstiltak	Lønn	Lønn

¹ Noen av disse overføringene registreres som lønn, andre registreres ikke i inntektsstatistikken i det heile tatt. Dette skaper en del problemer når vi skal studere arbeidslediges inntektsnivå og inntektssammensetting (se avsnitt 2.3 og 2.4).

¹ For å ha rett til dagpenger under arbeidsløshet må en ha fått utbetalt lønnsinntekt som arbeidstaker på minst 75 prosent av grunnbeløpet i folketrygda, enten i foregående kalenderår eller i gjennomsnitt for tre foregående år.

De som forsørger barn under 18 år, får et forsørgertillegg til dagpengene (og kursgodtgjøringa). Dagpengene forhøyes med 6 kroner pr. dag for hver forsørget i de første 26 ukene, og deretter med 12 kroner pr. dag for hver forsørget så lenge stønadperioden varer (NOU 1994:3, side 90). Sammenlikna med de generelle overføringene til de som forsørger barn (barnetrygd, forsørgerfradrag o.l.), betyr dette forsørgertillegget til dagpengene svært lite. Ved sia av dagpengene og ulike behovsprøvde overføringer (sosialhjelp, bostøtte) bidrar de generelle overføringene til å opprettholde inntektsnivået til barnefamiliene når arbeidsinntekta faller bort.

For de som har ansvaret for fordelingspolitikken generelt og arbeidsmarkedspolitikken spesielt, er det viktig å ha kunnskap om arbeidslediges, og da spesielt langtidsarbeidslediges, inntekter og økonomiske levekår, hvordan deres økonomiske situasjon er sammenlikna med sysselsatte og hva de offentlige overføringene betyr for deres inntektsnivå.

1.4. Problemstilling og undersøkelsesopplegg

I denne rapporten skal vi se nærmere på de langtidslediges inntekter og økonomiske situasjon. Rapporten beskriver langtidsarbeidslediges inntekter, både deres individuelle inntekter og husholdets samla inntekt. Den beskriver inntektas sammensetting, andelen som mottar ulike inntekter, inntektsnivå og inntektsfordeling, både fordelinga blant langtidsledige og inntektsforskjellene mellom ulike grupper av langtidsledige og grupper av sysselsatte. Rapporten beskriver også formuesforhold og materielle levekår blant langtidsledige og sysselsatte, og avsluttes med et forsøk på å anslå omfanget av personer og hushold som har en vanskelig økonomisk situasjon i de to gruppene.

To spørsmål står sentralt i analysene av langtidslediges inntekter og økonomiske situasjon:

(1) Det første spørsmålet er hva sjølve arbeidsledigheten betyr for langtidslediges økonomiske situasjon. Skyldes de langtidslediges lavere inntekt og dårligere økonomiske kår (sammenlikna med sysselsatte) først og fremst at de er blitt arbeidsledige (arbeidsledighetseffekten), eller er det tvert imot slik at de som blir arbeidsledige, allerede i utgangspunktet, det vil si før arbeidsledigheten, har lavere inntekt og en dårligere økonomisk situasjon enn de som ikke blir arbeidsledige (seleksjonseffekten)?

(2) Det andre spørsmålet er hva de offentlige overføringene til arbeidsledige (først og fremst dagpengene) betyr for langtidslediges inntekter og økonomiske situasjon under arbeidsledigheten. I hvilken grad bidrar dagpengene til å utjamne inntektsforskjellene mellom langtidsledige og sysselsatte og mellom ulike grupper av langtidsledige? Hva betyr andre overføringer, og hva betyr den omfordelinga som finner sted innafor de enkelte husholda?

Ved å beskrive arbeidslediges inntekt og økonomiske situasjon og sammenlikne med situasjonen for de sysselsatte, vil vi i denne rapporten bidra til å gi svar på disse to spørsmåla. Analysene bygger på tverrsnittsdata, det vil si opplysninger om langtidslediges og sysselsattes økonomiske situasjon på ett bestemt tidspunkt (våren 1991) eller i ett bestemt år (1990) (se avsnitt 2.1 og 2.2). Ved å sammenlikne grupper av langtidsledige med tilsvarende grupper av sysselsatte vil vi et stykke på vei kunne se om forskjellen i inntekt og økonomiske levekår mellom langtidsledige og sysselsatte skyldes at de langtidsledige i større grad enn sysselsatte er dominert av grupper som vanligvis har lav inntekt og dårlige økonomiske kår. Ved å sammenlikne arbeidsledige etter hvor lenge de har vært uten ordinært arbeid, vil vi i tillegg kunne se om de langtidsledige som har vært ledig lengst, har den dårligste økonomiske situasjonen. Også dette vil gi oss en pekepinn på i hvilken grad ulikheten i inntekt og økonomiske levekår mellom langtidsledige og sysselsatte er en konsekvens av arbeidsledigheten.

Tverrsnittsdata har imidlertid sine begrensninger når man skal undersøke årsakene til at langtidsledige har lavere inntekt og dårligere økonomiske kår enn sysselsatte. En grundigere analyse av årsaksforholdene ville kreve andre typer data (paneldata eller retrospektive data). Ideelt sett burde vi ha kunnet sammenlikne langtidslediges økonomiske situasjon i dag med situasjonen før de blei arbeidsledige. Det gir ikke de tverrsnittsdata vi har hatt tilgang til denne gangen, mulighet for.

2. Data og begrep

2.1. Langtidsarbeidsledige og sysselsatte

Opplysningene om *langtidsarbeidsledige* i denne rapporten er henta fra et utvalg av personer som ved utgangen av februar 1991 hadde vært registrert som heilt ledige eller som deltakere på arbeidsmarkedstiltak minst seks måneder i Arbeidsdirektoratets register, og som på trekketidspunktet enten var heilt ledige eller deltok på sysselsettingstiltak.

Utvalget omfatta i utgangspunktet 1 000 personer 20-59 år. 300 av disse var på arbeidsmarkedstiltak og 700 var registrert som heilt ledige. For å sikre en stor nok andel av heilt arbeidsledige blei denne gruppa overrepresentert i utvalget. I registeret utgjorde de heilt ledige bare 58 prosent, i bruttoutvalget altså 70 prosent. I analysene er imidlertid opplysningene for de to gruppene vekta, slik at fordelinga dem i mellom blir den samme som i registeret.

Fire av de 1 000 personene i det opprinnelige utvalget viste seg å være døde eller hadde flytta til utlandet. Bruttoutvalget omfatta dermed bare 996 personer. I alt blei det oppnådd intervju med 708 personer², eller 71 prosent av bruttoutvalget. Av disse var 471 personer heilt ledige og 237 på tiltak. Svarprosenten var lavere blant de heilt ledige (67 prosent) enn blant personer på tiltak (80 prosent) (Kitterød 1995). Ser en begge gruppene under ett, blei det oppnådd intervju med en noe høyere andel av kvinnene enn av mennene i bruttoutvalget. Det førte til at andelen menn gikk ned fra 55 prosent i bruttoutvalget til 51 prosent i nettoutvalget. Ut over dette var det bare små forskjeller mellom brutto- og nettoutvalg (Holte 1995).

Opplysningene om *sysselsatte* er henta fra Levekårsundersøkelsen 1991. De gjelder alle personer 20-59 år som oppgav at de utførte inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i uka før de blei intervjuet. Dette skjedde i tidsrommet februar/mars 1991. I alt blei 2 414 av de 3 755 personene i levekårsundersøkelsens nettoutvalg definert som sysselsatte. Av disse var 2 096 i alderen 20-

59 år og inngår i denne rapporten. Bruttoutvalget i den ordinære levekårsundersøkelsen var på 5 015 personer og frafallet på 25 prosent. Det er bare små forskjeller mellom brutto- og nettoutvalget (Statistisk sentralbyrå 1992).

2.2. Datakilder og periodisering

Både den ordinære levekårsundersøkelsen, som utvalget av sysselsatte er henta fra, og levekårsundersøkelsen for langtidsarbeidsledige, som utvalget av langtidsledige er henta fra, er i utgangspunktet intervjuundersøkelser, der opplysningene som blir henta inn, enten refererer til intervjutidspunktet (henholdsvis februar/mars og april 1991) eller til en periode forut for intervjutidspunktet (for eksempel "i løpet av det siste året"). I tillegg er begge undersøkelsene samordna med tilsvarende inntekts- og formuesundersøkelser, der inntektsopplysningene refererer til foregående kalenderår (1990) og formuesopplysningene refererer til årsskiftet 1990/1991. Opplysningene som samles inn gjennom inntekts- og formuesundersøkelsene, kommer dels fra skattelikninga dels fra ulike registre.

Når ulike opplysninger refererer til ulike tidspunkt eller perioder, eller kommer fra ulike kilder, vil de i en del tilfelle kunne oppfattes som motstridende. For eksempel oppgav en del av de som i vår undersøkelse defineres som langtidsarbeidsledige, at de utførte inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i uka før intervjuet. Etter vår definisjon var de dermed sysselsatte på intervjutidspunktet. Dette kan skyldes at de har endra arbeidsmarkedsstatus i perioden fra de blei trukket ut i slutten av februar 1991 til de blei intervjuet i april samme året. Men det kan også være at de på intervjutidspunktet arbeidet som familiemedlem uten fast avtalt lønn i en familiebedrift eller arbeidet svart. Dessuten har nok en del av de arbeidsledige oppfatta visse typer av sysselsettingstiltak som inntektsgivende arbeid (Kitterød 1995). I vår undersøkelse har vi lagt vekt på personenes formelle status som langtidsledige (registrert heilt ledige eller på arbeidsmarkedstiltak), ikke på de opplysningene de gir

² Én av de langtidsledige bodde i hushold med så stor negativ inntekt (- 650 000 kroner) at vi har sett bort fra vedkommende i våre analyser. Vårt nettoutvalg har dermed bestått av 707 personer.

om sin arbeidsmarkedsstatus på intervjuetidspunktet. Vi har derfor ikke ekskludert noen fra utvalget av langtidsledige på grunn av opplysninger gitt i intervjuet (se imidlertid om ledighetens varighet i avsnitt 2.8).

Et anna eksempel er at tre av fire langtidsledige i vår undersøkelse mottok yrkesinntekt og at den i gjennomsnitt utgjorde 40 prosent av deres samla brutto inntekt (se figur 3.5). Dette skyldes først og fremst at en del av dem ikke var arbeidsledige heile 1990, men hadde inntektsgivende arbeid før de blei arbeidsledige. Men dels skyldes det også at en del langtidsledige mottok lønn mens de var på sysselsettingstiltak (se avsnitt 1.3).

Et siste eksempel er forholdet mellom *husholdsdefinisjon* og *husholdsinntekt*. Opplysningene om sammensettinga av langtidslediges og sysselsattes hushold kommer fra intervjuet; de forteller hvordan husholdet så ut våren 1991. Opplysningene om disse personenes inntekt og formue gjelder imidlertid året 1990. Dersom den langtidsledige eller sysselsatte endra husholdstilknytting i løpet av perioden fra inntektene blei registrert til husholdstilknyttinga blei registrert, gir den husholdsinntekta vi har registrert et feilaktig bilde av vedkommendes husholdsinntekt i 1990. Endringene i husholdstilknytting kan for eksempel ha funnet sted ved at vedkommende har flytta fra foreldrehusholdet, eller ved at han eller hun har gifta seg og flytta sammen med ektefelle. Husholdet kan også ha endret sammensetting ved at barn er kommet til eller har flytta heimefra. Et anna problem er at barn som har flytta heimefra for å gå på skole, på dette tidspunktet fortsatt blei registrert bosatt i foreldrehusholdet i Statistisk sentralbyrås intervjuundersøkelser.

2.3. Økonomiske ressurser og økonomiske levekår

De økonomiske ressursene en person eller et hushold disponerer er av stor betydning for denne personens eller dette husholdets levekår.

I en økonomi der de fleste varer og tjenester må kjøpes, er tilgangen til disse begrenset av hvor mye penger personen eller husholdet disponerer. Dette gjelder store investeringer over livsløpet som bolig, fritidshus, bil og båt, men det gjelder også det vi trenger i det daglige.

En persons eller et husholds *økonomiske ressurser*, dvs. det personen eller husholdet kan disponere til forbruk i dag eller i framtida, består av inntekter og formue. *Inntekta* er den strøm av verdier som personen eller husholdet mottar i løpet av en periode, f.eks. i løpet av ett år. *Formuen* er husholdets beholdning av verdier på ett bestemt tidspunkt, for eksempel bolig, innbo, bil og bankinnskott fratrukket eventuell gjeld. Inntekta er dermed det husholdet kan forbruke uten at formuen blir redusert. Formuen kan betraktes som framtidige forbruksmuligheter eller som en kjøpekraftreserve.

En persons eller et husholds økonomiske ressurser består likevel ikke bare av den målbare inntekt og formue som registreres i inntekts- og formuesstatistikken. Ulønna husarbeid og utveksling av uformelle tjenester gjennom det sosiale nettverket vil også representere økonomiske tilskudd til personens eller husholdets økonomi. Personer og hushold drar dessuten nytte av mange statlige og kommunale tjenester som enten er gratis, eller som blir levert til subsidierte priser. Dette gjelder bl.a. undervisning og helsetjenester og visse kultur- og transporttilbud.

Det bildet vi får av husholdas økonomiske ressurser fra statistikken over inntekt og formue har også en del andre mangler. Statistikken baserer seg i hovedsak på skattelikninga. Det betyr at inntekter som blir unndratt beskatning, ikke er med. I tillegg gir ikke statistikken gode nok opplysninger om de mange velferdsgodene som mange får gjennom sitt arbeidsforhold, selv om flere av disse frynsegodene nå har blitt skattepliktige og dermed registreres i statistikken.

Heller ikke alle overføringene som utbetales til arbeidsledige registreres i inntektsstatistikken: Dagpenger under arbeidsledighet er skattepliktig og blir registrert som inntekt, mens kursgodtgjøringa som arbeidsledige uten rett til dagpenger mottar når de er på opplæringstiltak, ikke skattlegges og dermed heller ikke registreres i statistikken. Kursstønaden er i stor grad tenkt å skulle dekke utgifter som den enkelte arbeidsledige har gjennom å delta på opplæringstiltaka. Vi gjør derfor ingen stor feil når vi på grunn av manglende opplysninger må se bort fra den i våre analyser. Arbeidsledige på sysselsettingstiltak mottar lønn, og denne skattlegges og registreres som inntekt.

Et anna problem med opplysningene fra skattelikninga er skattemyndighetenes verdifastsetting av realkapital og særlig da boligformuen. I de fleste tilfelle ligger denne langt under det som er boligens faktiske markedsverdi (Epland 1993).

2.4. Inntektsbegrep og inntektsdata

I denne rapporten har vi kalt summen av lønnsinntekt, næringsinntekt, kapitalinntekt (uten fradrag av gjeldsrenter og underskudd i boligselskap) og overføringer **samla brutto inntekt**.

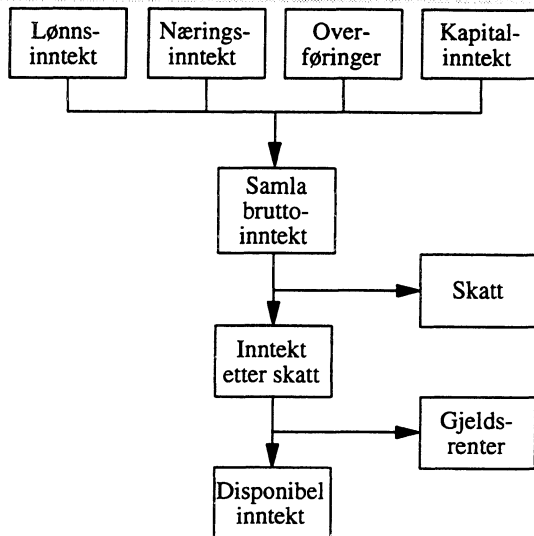
Lønnsinntekt omfatter lønn, honorar mv. og verdi av fri bil.

Næringsinntekt omfatter inntekt av næringsvirksomhet før fondsavsetninger og avskrivninger, men etter fradrag for driftsutgifter og underskudd i næring.

Kapitalinntekt omfatter brutto renteinntekt, brutto aksjeutbytte, inntekt av egen bolig, hytte eller landsted.

Overføringer omfatter skattepliktige ytelser fra folketrygda (alders-, uføre- og etterlattepensjon, overgangsstønad, barnepensjon og attføringspenger), tjenestepen-

Figur 2.1. Noen viktige inntektsbegrep

sjon, underholdsbidrag, legater o.l., barnetrygd, forsørgerfradrag, sosialhjelp, bostøtte, stipend fra Statens lånekasse for utdanning, sykepenger og fødselspenger utbetalt av trygdekontoret og arbeidsledighetstrygd (dagpenger).

Inntekt etter skatt omfatter samla brutto inntekt minus sum utlikna skatt (dvs. sum skatt minus fradrag i skatt).

Disponibel inntekt omfatter inntekt etter skatt minus kapitalutgift (dvs. gjeldsrenter og underskudd i boligselskap).

I inntekts- og formuesundersøkelsene var det tidligere ikke mulig å skille sykepenger, fødselspenger og dagpenger fra lønn eller næringsinntekt. Disse tre inntektskomponentene ble dermed betrakta som lønn eller næringsinntekt, ikke som overføringer. Slik var det også i 1990-undersøkelsen.

I denne analysen av langtidslediges inntekter har vi likevel forsøkt å skille sykepenger/fødselspenger og dagpenger ut som egne inntektskomponenter og behandle dem som overføringer. Først har vi kobla til opplysninger om utbetalte sykepenger og dagpenger fra Lønns- og trekkoppgaveregisteret 1990. Men i dette registeret er sykepenger, fødselspenger og dagpenger slått sammen til én post. Ved hjelp av intervjuopplysninger om langtidsledige og opplysninger fra Arbeidsdirektoratets register har vi så anslått hvor stor andel av denne samleposten som er dagpenger og hvor mye som er sykepenger eller fødselspenger (se vedlegg 1 for en nærmere beskrivelse av framgangsmåten). Dette har vi bare kunnet gjøre for langtidsledige, ikke for sysselsatte (se vedlegg 1, avsnitt 3). Sjølv om de var sysselsatte på intervjutidspunktet våren 1991, kan de ha vært arbeidsledige og ha mottatt dagpenger en eller flere ganger i løpet av 1990, men våre data gir ingen muligheter til å

skille mellom arbeidsledighetstrygd og andre overføringer for denne gruppa.

Men hvilket *inntektsbegrep* bør en bruke når en skal sammenlikne ulike grupper økonomiske ressurser?

Husholdas gjeld er i stor grad knytta til kjøp av bolig. Den "fordelen" eller "inntekta" man har av å bo i egen bolig reflekteres imidlertid bare i begrenset grad i inntektsstatistikken, fordi likningsverdien av bolig er satt til dels vesentlig lavere enn markedsverdien. Sia boligrentenes motpost er undervurdert, kan det derfor argumenteres for at en ikke bør trekke fra gjeldsrentene når man sammenlikner ulike grupper økonomiske levekår. Noen vil derfor foretrekke å bruke *inntekt etter skatt* (men før gjeldsrenter er trukket fra) ved slike sammenlikninger. (Aaberge og Wennemo 1988, Lyngstad 1992; se også Epland 1993).

Andre foretrekker å benytte disponibel inntekt. De viser til at gjeldsrentene representerer "utgifter til inntekts ervervelse" (renter på studielån eller lån i forbindelse med næringsvirksomhet). Studiegjelda har ingen motpost i realformue. Den avkastinga studiegjelda eventuelt gir, ligger i arbeidslønna. Denne registreres fullt ut i inntektsstatistikken. Renter av studielån og boliglån er i stor grad knytta til en bestemt livsfase, etableringsfasen. Dermed blir det spesielt viktig å trekke fra gjeldsrentene når en sammenlikner hushold i ulike livsfaser. (se Bojer 1996 og NOU 1996:13).

Her har vi valgt å nytte begge inntektsbegrepa - inntekt etter skatt og disponibel inntekt - for å beskrive ulike grupper inntekter og økonomiske ressurser. I kommentarene legger vi likevel størst vekt på inntekt etter skatt.

2.5. Individinntekt og husholdsinntekt

I denne rapporten presenteres både tall for langtidslediges og sysselsattes individuelle inntekt og for deres husholdsinntekt. Personens egen inntekt gir et rimelig godt bilde av i hvilken grad vedkommende er i stand til å forsørge seg sjølv. Problemet er først og fremst gjeldsrentene. I hushold med flere inntektstakere betjenes gjerne lånet til bolig, hytte, bil o.l. av inntektstakerne i fellesskap. Men i 1996 var fortsatt fordelene ved fradrag for gjeldsrenter størst for de med høyest personlig inntekt. Dermed blei lån som kom heile husholdet til gode, av skattemessige grunner formelt tatt opp av den innen husholdet som hadde høyest personlig inntekt. Dette er oftest mannen. Dermed undervurderer disponibel inntekt i noen grad inntektsforskjellene mellom kvinner og menn. Både *gjennomsnittlig individuell inntekt etter skatt* og *gjennomsnittlig disponibel individuell inntekt*, nyttes som indikatorer på langtidslediges og sysselsattes egne økonomiske ressurser. I dette tilfellet nytter vi person som enhet.

Når vi sammenlikner hushold og nytter husholdsinntekta som indikator på husholdets økonomiske levekår, kan vi ikke uten videre forutsette at alle hushold har det sam-

me behovet for inntekt for å oppnå samme velferdsnivå. Et hushold som består av én person og et anna hushold som består av fire personer med like stor husholdsinntekt, har naturligvis ikke samme levestandard. Et hushold på fire medlemmer trenger likevel ikke fire ganger så høy inntekt som en enslig for å oppnå den samme levestandarden. En del av utgiftene som et hushold har, er fellesutgifter som i liten grad varierer med husholdstørrelsen, f.eks. utgifter til bolig, bil, TV og aviser. I tillegg har store hushold andre stordriftsfordeler framfor små, f.eks. når det gjelder utgifter til mat.

Dette må vi ta hensyn til når vi sammenlikner økonomiske levekår for hushold av ulik sammensetting og størrelse. Det finnes ingen enkel løsning på hvordan en kan gjøre dette.

I et forsøk på å sammenlikne ulike husholdstyper har en innført såkalte *forbruksvekter*. Forbruksvektene skal både ta hensyn til at store hushold må ha større inntekter enn små for å ha samme levestandard, og at store hushold på noen områder kan oppnå stordriftsfordeler. De forbruksvektene som vanligvis nyttes her, gir første voksne husholdsmedlem vekt lik 1. Andre voksne medlemmer får en vekt som er 70 prosent av første voksne i husholdet, og barn under 17 år får en vekt som er halvparten av forbruksvekten til den første voksne (OECD-skalaen). Et hushold med to voksne må dermed ha ei inntekt som er 1,7 ganger større enn en enslig for å ha tilnærma samme levestandard, mens et hushold med to voksne og to barn må ha ei inntekt som er 2,7 ganger større enn den enslige. Det er imidlertid bør være oppmerksom på, er at valget av forbruksvekter vil kunne påvirke de konklusjonene man trekker etter å ha sammenlikna grupper av hushold, særlig hvis gruppene som sammenliknes er svært ulike når det gjelder husholdstørrelse og -sammensetting (Lyngstad mfl. 1997, Thoresen 1995 og 1996).

I denne rapporten skal vi bruke *gjennomsnittlig husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet og gjennomsnittlig disponibel husholdsinntekt pr. forbruksenhet* som indikatorer på langtidslediges og sysselsattes økonomiske levekår. I begge tilfelle nytter vi hushold som enhet.

2.6. Formue og materiell standard

Formue har betydning for folks levekår på flere måter. Investeringer i form av *realkapital*, dvs. i bolig, fritidseiendommer, båt, bil, TV-apparat osv. vil ha en bruksverdi for husholdet. Hushold som ennå ikke har skaffet seg slike goder, vil vanligvis ha et behov for investeringer og dermed større behov for inntekter. Dette gjelder først og fremst hushold som er i en etableringsfase.

Investeringer i form av *finanskapital*, dvs. bankinnskott, verdipapirer o.l. vil gi husholda økt økonomisk frihet, og muligheter til å tære på oppsparte midler om dette er ønskelig eller nødvendig. Gjeld kan betraktes som negativ finanskapital. Den som låner penger, må betale

renter og avdrag inntil gjelda er nedbetalt. I denne perioden begrenser gjelda husholdets økonomiske handlefrihet.

Formuen kan økes gjennom sparing, verdistiging eller gjennom arv og gaver fra andre, og kan tilsvarende bli redusert ved prisfall f.eks. på fast eiendom eller på verdipapirer (Epland 1993a).

Formuesopplysningene i inntekts- og formuesundersøkelsene kommer fra skattelikninga og er beheftet med betydelige mangler. De største problemene knytter seg til fastsetting av verdi på realkapital som f.eks. bolig, fritidshus, bil og båt. Dels blir realkapitalen ofte verdsett lavt, det gjelder f.eks. bolig. Dels er det betydelige fradrag i verdi (f.eks. verdien av innbo og løsøre). Verdifastsettinga på boliger varierer også sterkt, f.eks. med bosted, boligens alder og når den sist blei omsatt. Det er derfor betydelige forskjeller med hensyn til hvor godt likningsverdien avspeiler den reelle verdien. Et tredje forhold som gjør tolkinga av formuesopplysninger vanskelig, er at driftskapital og gjeld for personlige næringsdrivende inngår i formuestalla.

I noen grad kan vi bruke opplysninger fra intervjuet som et alternativ til likningsverdien av ulike formuesobjekter. Både langtidsledige og sysselsatte blei bedt om å anslå markedsverdien av boligen sin. Opplysninger innhenta ved hjelp av intervju er imidlertid heller ikke uten mulige feilkilder. Målefeil eller manglende opplysninger kan oppstå i de tilfeller der de spurte ikke kjenner verdien til boligen, eller når de vegrer seg for å oppgi noen verdi (Epland 1993a).

Vi har valgt å nytte følgende opplysninger om finanskapital fra inntekts- og formuesundersøkelsene som mål på langtidslediges og sysselsattes økonomiske ressurser:

Bankinnskott og verdipapir. Gjennomsnittsverdi pr. hushold og andel av husholda som har mer enn 50 000 kroner i bankinnskott og verdipapirer.

Gjeld. Gjennomsnitt pr. hushold og andel av husholda som har minst 500 000 kroner i gjeld.

Gjeldsbyrde. Andelen av husholda som ikke har gjeld og andelen som har gjeld minst to ganger større enn husholdets inntekt etter skatt.

I tillegg har vi henta opplysninger om *verdien av husholdets bolig* fra intervjuet. Vi gir tall for gjennomsnittlig boligverdi og andel av husholda som eier bolig til en verdi av 500 000 kroner eller mer.

Bolig, bil, båt, innbo og andre varige forbruksgoder representerer ikke bare en persons eller et husholds økonomiske ressurser i form av formue, men kan også gi et bilde av hvilken *materiell standard* personen eller husholdet har. I denne rapporten nyttes følgende indikatorer på materiell standard: om husholdet eier sin egen

bolig, om husholdet disponerer bil og om husholdet eier hytte.

2.7. Ulikhet og fattigdom

Gjennomsnittstall kan skjule store inntektsforskjeller innen ei gruppe. For å gi et bilde av ulikheten innen hver av gruppene langtidsledige og sysselsatte er det i rapporten presentert ulike mål for spredning: *Gini-koeffisienten* gir et samla mål på ulikheten innen gruppa. Dette er fortsatt det mest brukte ulikhetsmålet i inntektsanalyser, men det er viktig å være klar over at andre mål kan gi andre resultater enn de vi kommer fram til her (Aaberge 1982, Andersen og Aaberge 1983, Bojer 1990, Lyngstad mfl. 1997, Thoresen 1995 og 1996).

I inntektsstatistikken har det vært vanlig å beskrive inntektsfordelinga på en noe mer omstendelig, men kanskje lettere forståelig måte. Der deler en den gruppa en ønsker å beskrive inntektsfordelinga for, inn i ti like store undergrupper etter stigende inntekt (desiler) og berekner gjennomsnittsinntekta i hver undergruppe. Da kan en for eksempel se om det er større forskjell mellom gjennomsnittsinntekta i laveste og høyeste desil i ei gruppe enn i ei anna gruppe. Vi presenterer denne forskjellen dels som *forholdstall*, dels som *differanse* i kroner.

Personer og hushold som befinner seg i den nederste delen av inntektsskalaen, vil i større grad enn de i den øvre delen oppleve at pengene ikke strekker til, og noen vil til og med kunne oppleve regelrett fattigdom. Det er vanskelig å bli enige om hva man skal legge i begrep som "fattigdom" og "økonomiske problemer" og like vanskelig å bli enig om hvordan de skal måles (Lyngstad 1993, Lyngstad mfl. 1997). Her har vi valgt å nytte følgende indikatorer for å skille ut grupper av langtidsledige og sysselsatte som er fattige eller har økonomiske problemer:

Sjølvrapporterte betalingsproblemer. Vi registrerer andelen som oppgir at husholdet "ofte" eller "av og til" har problemer med løpende utgifter og andelen som oppgir at husholdet ville ha problemer med å klare ei uforutsett regning på 2 000 kroner.

Mottakere av økonomisk sosialhjelp. Sosialhjelpa er behovsprøvd, og de som mottar slik hjelp har vært gjennom ei streng behovsvurdering før de får slik støtte. Dermed kan det å være sosialhjelpsmottaker betraktes som en indikator på at en på søknadstidspunktet lever i dårlige økonomiske kår. Vi registrerer andelen hushold som mottok økonomisk sosialhjelp i 1990 ifølge sosialhjelpsregisteret.

Både subjektiv oppfatning av økonomisk situasjon og status som sosialklient har sine mangler som mål på

økonomiske problemer eller økonomiske kår (se avsnitt 4.1 og 4.2). Vi har derfor også valgt å nytte to mer tradisjonelle fattigdomsindikatorer - den ene basert utelukkende på husholdets inntekt, mens den andre også tar hensyn til husholdets likvide midler (bankinnskott og verdipapirer):

Fattigdomsindikator nr. 1 definerer alle personer som bor i hushold med inntekt etter skatt pr. forbruksenhet lavere enn medianinntekta³ (dvs. 53 347 kroner) som fattige.

Fattigdomsindikator nr. 2 krever i tillegg at husholdet som vedkommende bor i, skal ha mindre enn 50 000 kroner i bankinnskott eller verdipapirer for at han eller hun skal bli definert som fattig.

Heller ikke disse indikatorene er uproblematiske (se avsnitt 4.3), men brukt sammen skulle de fire indikatorene gi et rimelig godt bilde av hvor stor andel personer og hushold det er som lever i økonomisk dårlige kår i ulike grupper.

2.8. Grupper som sammenliknes

Personers inntektsnivå og økonomiske situasjon varierer gjerne med kjønn, livsfase (dvs. kombinasjonen av alder og husholdstilknytting), utdanning og bosted. I denne rapporten deler vi langtidsledige og sysselsatte inn i grupper etter kjønn, alder, husholdstilknytting, utdanning og bosted, og viser hvordan inntekt og økonomiske levekår varierer etter disse kjennetegna. Dette gjør vi fordi de to gruppene vi sammenlikner (langtidsledige og sysselsatte), er ulikt sammensatt etter de samme kjennetegna (se vedleggstabell 6). Når vi sammenlikner de to gruppene, må vi ta hensyn til dette. Vi sammenlikner derfor undergrupper av langtidsledige og sysselsatte som er mest mulig like på ett eller flere av disse kjennetegna.

Vi har i all hovedsak valgt å gi tall for grupper som er delt inn etter *ett kjennetegn om gangen* for eksempel alder. Grunnen er at utvalget ikke er stort nok til at vi i tillegg kan dele aldersgruppene inn etter for eksempel utdanning. Da blir undergruppene gjerne for små til at talla blir særlig sikre. I de tilfella der vi likevel har foretatt ei oppdeling etter mer enn ett kjennetegn, har vi måttet slå sammen to og to aldersgrupper for å unngå at undergruppene skulle bli for små og talla usikre.

I hovedtabellene har vi skilt mellom

- * *menn og kvinner*
- * *følgende aldersgrupper: 20-24 år, 25-29 år, 30-44 år og 45-59 år*
- * *følgende husholdstilknyttinger*
  - bor hos foreldre (inklusive gifte og samboere som bor sammen med foreldre)
  - bor aleine

³ Medianinntekta er den inntekta som deler inntektsfordelinga i to like deler.

- bor sammen med ektefelle/samboer uten barn eller med barn, yngste barn 0-6 år eller 7-19 år
- bor aleine med barn 0-19 år
- * de som har *høgeste fullførte utdanning* på
  - folkeskole- eller ungdomsskolenivå
  - gymnasnivå I⁴
  - gymnasnivå II⁵
  - høgskole- eller universitetsnivå
- * og etter om de bor i *tettbygd strøk* med 100 000 innbyggere eller mer, fra 20 000 til 99 000, under 20 000 eller i *spredtbygde strøk*.

Det er også viktig å kunne sammenlikne grupper av langtidsledige etter *ledighetens varighet* og etter om de er på *arbeidsledighetstiltak* eller *heilt ledige*.

Jo lenger ledighet, jo større grunn til å rekne med at arbeidsledige har brukt opp sine økonomiske reserver og fått økonomiske problemer. I 1990 gjaldt dessuten regelen om at dagpengene opphørte for de som hadde vært ledige i 80 uker. Det er altså grunn til å rekne med at de som har vært ledige lengst, har lavest inntekt, minst oppsparte midler og størst økonomiske problemer.

Ledige på tiltak skal alltid ha en eller anna form for godtgjøring for dette. Er de på sysselsettingstiltak, får de utbetalt lønn. Og er de på opplæringstiltak, får de utbetalt dagpenger, hvis de har rett til det, eller kursgodtgjøring. Blant de heilt ledige, derimot, vil de som ikke har rett til dagpenger, være heilt uten noen form for overføring fra arbeidsmarkedsetaten og være henvist til sosialhjelp. Dette kan gi seg utslag i at det er flere med lav inntekt og flere med økonomiske problemer blant de som er heilt ledige enn blant langtidsledige på tiltak.

- Vi har derfor delt langtidsledige inn i grupper etter
- * *ledighetens varighet*: ett år eller kortere, 13-20 måneder eller 21 måneder og lenger, og
  - * om de er på *arbeidsledighetstiltak* (sysselsettingstiltak eller opplæringstiltak) eller *heilt arbeidsledige*.

Men i begge tilfelle kommer vi opp i noen av de data-problemene vi tidligere har vært inne på (se avsnitt 2.2).

Ledighetens varighet er registrert ved hjelp av følgende to spørsmål i intervjuet: Først blei respondentene spurt "Er du fortsatt arbeidsledig eller på arbeidsmarkedstiltak?" De som svarte bekreftende, blei deretter stilt spørsmålet "Hvor lenge varte siste arbeidsledighetsperiode? Regn også med perioder da du var på arbeidsmarkedstiltak." De som hadde kommet i arbeid igjen, svarte altså ikke på det siste spørsmålet. Vi mangler dermed opplysninger om ledighetens varighet for dem. Andre kan ha hatt flere arbeidsledighetsperioder forut for

trekktidspunktet i slutten av februar 1991, og svaret på det siste spørsmålet refererer bare til den siste av disse periodene. Dessuten kan en del langtidsledige ha unnlatt å inkludere perioder på tiltak når de har svart på spørsmålet. De kan ha oppfatta opplæringstiltak som skolegang og sysselsettingstiltak som arbeid (Kitterød 1995). I begge tilfelle undervurderer vår indikator ledighetens varighet.

De langtidslediges status som "på tiltak" eller "heilt ledig" baserer seg på opplysningene i registeret på trekktidspunktet. De kan ha skifta status mellom "heilt ledig" og "på tiltak" både en og to ganger i løpet av 1990, det året inntektsopplysningene refererer til.

Både talla for langtidsledige etter ledighetens varighet og etter om de er på tiltak eller heilt ledige bør derfor tolkes med varsomhet.

⁴ Ett års utdanning på videregående skole (10 års utdanning i alt).

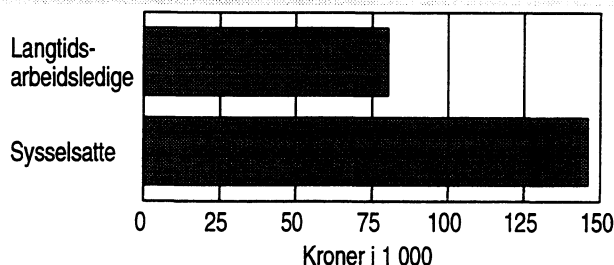
⁵ To eller tre års utdanning på videregående skole (11-12 års utdanning i alt).

3. Individuell inntekt

3.1. Langtidsledige og sysselsatte: Inntektsnivå

I 1990 hadde registrerte langtidsledige personer 20-59 år et inntektsnivå på 55-60 prosent av hva sysselsatte i samme alder hadde, alt etter om vi ser på inntekt etter skatt (55 prosent) eller disponibel inntekt (59 prosent). Mens sysselsatte hadde ei gjennomsnittlig inntekt etter skatt på i underkant av 150 000 kroner, var gjennomsnittet for langtidsledige ca. 80 000 kroner. Til sammenlikning var folketrygdas minstepensjon for enslige alderspensjonister (minstepensjonen) 53 440 kroner samme år (se også vedleggstabell 1 og 2).

Figur 3.1. Gjennomsnittlig inntekt etter skatt for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år. 1990. Kroner

3.2. Inntektsfordeling

Ikke bare var inntektsnivået langt høyere blant sysselsatte enn blant langtidsledige, men forskjellene i inntektsnivå var mindre blant sysselsatte enn blant langtidsledige, i hvert fall hvis vi ser på de relative forskjellene.

Gini-koeffisienten for langtidslediges inntektsfordeling er høyere enn Gini-koeffisienten for inntektsfordelinga for sysselsatte. Det innebærer at de relative inntektsforskjellene var større blant langtidsledige enn blant sysselsatte. Det ser vi også av at de 10 prosent av langtidsledige med høyest inntekt etter skatt (10. desil) i gjennomsnitt hadde ti ganger så høy inntekt som de laveste 10 prosentene (1. desil), mens de 10 prosent med høyest inntekt blant sysselsatte bare hadde sju ganger så høy

Tabell 3.1. Inntektsulikhet blant registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år. Inntekt etter skatt. Gini-koeffisient¹ og inntektsforskjell mellom 10. og 1. desil². 1990

	Registrerte langtidsledige	Sysselsatte
Gini-koeffisient	0,30	0,24
Forskjell mellom 10. og 1. desil		
Forholdstall	10	7
Differanse i kroner	152 600	193 900

¹ Gini-koeffisienten varierer mellom 0 (alle har like høy inntekt) og 1 (én person mottar all inntekt). Jo høyere koeffisient, jo større ulikhet.

² 1. desil er de 10 prosent med lavest personlig inntekt etter skatt, 10. desil de 10 prosent med høyest individuell inntekt etter skatt.

inntekt som de 10 prosent med lavest inntekt. Målt i kroner var likevel forskjellen mellom de 10 prosent med høyest og de 10 prosent med lavest inntekt, større blant sysselsatte (193 900 kroner) enn blant registrerte arbeidsledige (152 600 kroner).

En mer detaljert beskrivelse av fordelinga av individuell inntekt blant langtidsledige og sysselsatte er gitt i vedleggstabell 3, 4 og 5.

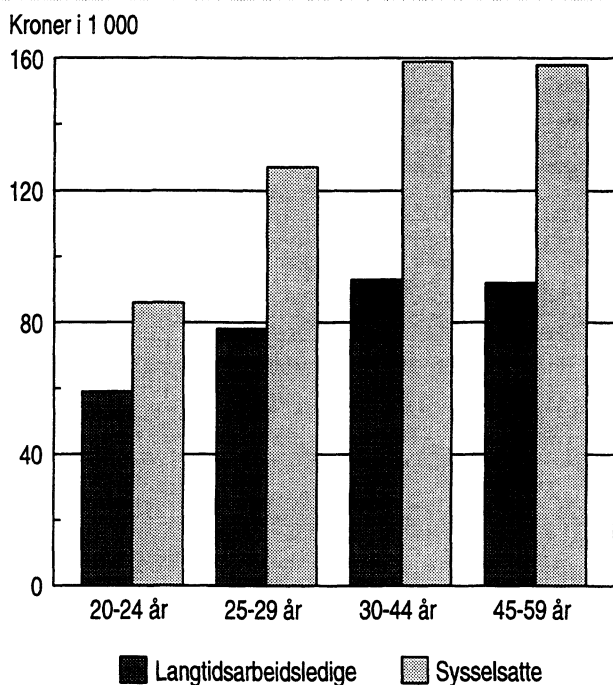
3.3. Alder og kjønn

Personers inntektsnivå varierer med alder og kjønn. Menn har gjerne høyere inntekt enn kvinner, og yngre lavere inntekt enn de middelaldrende og de litt eldre i yrkesaktiv alder. For eksempel var det 60 prosent kvinner blant de 20 prosent langtidsledige med lavest personlig inntekt etter skatt (1. kvintil), 60 prosent menn blant de 20 prosent med høyest inntekt (5. kvintil). I 1. kvintil var nesten halvparten (46 prosent) under 25 år og 40 prosent 30 år eller eldre. I 5. kvintil var knapt hver tiende langtidsledige (9 prosent) under 25 år, mens tre av fire (76 prosent) var 30 år eller eldre (se vedleggstabell 5).

I hvilken grad skyldes inntektsforskjellene mellom langtidsledige og sysselsatte at det er flere kvinner og/eller en større andel unge blant langtidsledige enn blant sysselsatte?

Både blant registrerte langtidsledige og blant sysselsatte personer 20-59 år var det noe flere menn enn kvinner. Kvinneandelen var nokså nær den samme blant langtidsledige (49 prosent) og blant sysselsatte (46 prosent). Dermed skulle ikke ulik fordeling av kvinner og menn bety noe for inntektsforskjellen mellom de to gruppene. Da betyr alderssammensettinga mer. Mens én av fire sysselsatte (25 prosent) var under 30 år, var nesten hver annen (46 prosent) langtidsledig i denne aldersgruppa (se vedleggstabell 6). Dette bidrar en god del til inntektsforskjellen mellom langtidsledige og sysselsatte. Men sjølv om vi tar hensyn til at alderssammensettinga i de to gruppene er svært ulik, var det fortsatt stor forskjell i inntektsnivå mellom dem.

Figur 3.2. Gjennomsnittlig inntekt etter skatt for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år, etter aldersgrupper. 1990. Kroner

Forskjellen var større i de to eldste aldersgruppene (30-44 år og 45-59 år) enn i de to yngste (20-24 år og 25-29 år). I den yngste gruppa er det grunn til å rekne med at forskjellen var enda mindre enn figur 3.2 tyder på. Inntektstalla i denne rapporten omfatter bare de inntektene som vanligvis registreres i inntekts- og formuesundersøkelsene. De fleste yngre langtidsledige som går på opplæringstiltak, mottar kursgodtgjøring (NOU 1994:3). Denne godtgjøringa er ikke skattepliktig og blir ikke registrert i inntektsundersøkelsene. Det kan vel også diskuteres om dette bør oppfattes som en form for inntekt (se avsnitt 2.3).

Ei anna sak er at en del av de yngre (både sysselsatte og langtidsledige) har vært studenter eller skoleelever i

løpet av 1990, og disse kan ha studielån i tillegg til den registrerte inntekta. Andelen som mottok stipend fra Statens lånekasse for utdanning, og dermed også trolig studielån, var imidlertid såvidt lik i de to gruppene - 11 prosent av sysselsatte 20-24-åringar og 15 prosent av langtidsledige - at dette neppe betyr noe for forskjellen i økonomiske levekår mellom yngre sysselsatte og yngre langtidsledige.

Når langtidsledig ungdom har mottatt stipend eller studielån i løpet av 1990, er ikke dette noe de har fått i egenskap av sin status som arbeidsledige, men de kan ha mottatt stipend eller studielån i forbindelse med skolegang/studier før arbeidsledighetsperioden. En ungdom kan for eksempel ha gått på skole eller studert våren 1990 og gått ut i arbeidsledighet ved skoleslutt. På samme måte kan en sysselsatt ha gått på skole før han eller hun fikk arbeid.

Inntektsforskjellen mellom kvinner og menn er større blant sysselsatte enn blant registrerte langtidsledige. Blant sysselsatte utgjorde kvinnenes gjennomsnittlige inntekt etter skatt 63 prosent av mennenes gjennomsnittsinntekt, blant langtidsledige 84 prosent. Men både blant kvinner og menn var langtidslediges inntektsnivå langt lavere enn sysselsattes, ca. halvparten for mennenes vedkommende og ca. to tredeler for kvinnenes (se vedleggstabell 1).

Det var først og fremst blant mennene at registrerte langtidsledige var noe yngre enn sysselsatte. Blant langtidsledige menn var 52 prosent i aldersgruppa 20-29 år, blant sysselsatte menn 23 prosent. Blant kvinnene var de tilsvarende tallene 28 prosent for langtidsledige, 36 prosent for sysselsatte. Dette gir seg utslag i at inntektsforskjellen mellom langtidsledige og sysselsatte menn blir noe mindre når vi ser på hver aldersgruppe for seg. Men fortsatt er forskjellen stor og langt større enn blant kvinnene.

Tabell 3.2. Registrerte langtidsarbeidslediges inntekt, etter skatt i prosent av sysselsattes. Menn og kvinner i ulike aldersgrupper. 1990

	Alle 20-59 år	20-29 år	30-59 år
Menn	50	57	56
Kvinner	66	67	69

Også inntektsforskjellen mellom langtidsledige kvinner og menn avhenger av alder. I aldersgruppa 30-59 år hadde langtidsledige kvinner ei inntekt etter skatt som utgjorde 75 prosent av mennenes inntekt. I aldersgruppa 20-29 år var de heilt oppe i 94 prosent. I begge aldersgruppene var inntektsforskjellene mellom kvinner og menn større blant sysselsatte enn blant langtidsledige.

Tabell 3.3. Kvinners inntekt etter skatt i prosent av menns inntekt blant registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer i aldersgruppene 20-29 år og 30-59 år. 1990

	Alle 20-59 år	20-29 år	30-59 år
Registrerte langtidsledige	84	94	75
Sysselsatte	63	79	61

3.4. Husholdstilknytting

Langtidsledige og sysselsatte har heller *ikke heilt* det samme mønsteret når det gjelder husholdstilknytting. *For det første* er andelen som fortsatt bor heime hos foreldrene, høyere blant langtidsledige enn blant sysselsatte. *For det andre* er det langt *færre* par med barn i skolealder blant langtidsledige enn blant sysselsatte.

Tabell 3.4. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år, etter husholdstilknytting. Prosent. 1990

	Registrerte langtidsledige	Sysselsatte
Alle	100	100
Bor hos foreldre	18	6
Bor aleine	14	13
Bor sammen med ektefelle/ samboer	57	76
Uten barn	18	18
Med barn, yngste barn		
0-6 år	22	25
7-19 år	14	28
20+ år	3	5
Bor aleine med barn	6	3
Andre	5	2

De som bor heime hos foreldrene, har lavere individuell inntekt enn gjennomsnittet, og de som bor sammen med ektefelle eller samboer og har barn i skolealderen, har høyere individuell inntekt enn gjennomsnittet (se vedleggstabell 1 og 2). Dette bidrar til å øke inntektsforskjellen mellom registrerte langtidsledige og sysselsatte. Men igjen: Sjølv om vi tar hensyn til disse forskjellene i husholdstilknytting, så er inntektsnivået til langtidsledige lavere enn inntektsnivået til sysselsatte.

Størst er forskjellen i inntektsnivå mellom langtidsledige og sysselsatte blant par uten barn. I denne gruppa hadde langtidsledige ei inntekt etter skatt på om lag halvparten (48 prosent) av det sysselsatte hadde. Deretter fulgte par med barn (56 og 59 prosent) og de som bor heime hos foreldrene eller aleine (64 og 65 prosent). Tabell 3.5 tyder på at forskjellen er minst mellom lang-

Tabell 3.5. Registrerte langtidsarbeidslediges inntekt etter skatt i prosent av sysselsattes inntekt. Personer 20-59 år med ulike husholdstilknyttinger. 1990

	Prosent	N
Alle ¹	55	(707)
Bor hos foreldre	65	(122)
Bor aleine	64	(106)
Bor sammen med ektefelle/ samboer		
Uten barn	48	(132)
Med barn, yngste barn		
0-6 år	59	(158)
7-19 år	56	(100)
Bor aleine med barn	72	(39)

¹ Inklusive par med yngste barn 20 år eller eldre og andre; se tabell 3.4.

tidsledige enslige forsørgere og sysselsatte enslige forsørgere, men det er svært få enslige forsørgere blant de langtidsledige, og talla er derfor usikre.

De fleste gruppene i tabell 3.5 er så små at det ikke er mulig å gi tall for kvinner og menn hver for seg. For to av de gruppene vi kan splitte opp på denne måten (enslige som bor aleine og par med små barn), påvirkes ikke inntektsforskjellene mellom registrerte langtidsledige og sysselsatte nevneverdig når vi sammenlikner menn og kvinner hver for seg. Men for par uten barn er inntektsforskjellen mellom langtidsledige og sysselsatte kvinner mindre enn inntektsforskjellen mellom langtidsledige og sysselsatte menn.

Tabell 3.6. Registrerte langtidsarbeidslediges inntekt etter skatt i prosent av sysselsattes inntekt. Menn og kvinner 20-59 år med ulike husholdstilknyttinger. 1990

	Alle	Menn	Kvinner
Alle ¹	55	50	66
Enslige som bor aleine	64	61	65
Par uten barn	48	45	56
Par med barn under 7 år	59	63	66

¹ Omfatter også de gruppene i tabell 3.4 som det ikke har vært mulig å splitte på kjønn.

Inntektsforskjellene mellom kvinner og menn er større blant sysselsatte enn blant registrerte langtidsledige, både blant enslige aleineboende uten barn og blant par uten barn. Blant par med små barn har både sysselsatte og langtidsledige kvinner 60-65 prosent av inntekta til menn i samme situasjon. Det er i den samme gruppa inntektsforskjellene mellom langtidsledige kvinner og menn er størst (se tabell 3.7).

Tabell 3.7. Kvinners inntekt etter skatt i prosent av menns inntekt blant registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år med ulik husholdstilknytning. 1990

	Registrerte langtidsledige	Sysselsatte
Alle ¹	84	63
Enslige som bor aleine	80	74
Par uten barn	74	60
Par med barn under 7 år	65	62

¹Se note 1 til tabell 3.6.

3.5. Utdanning og bosted

Inntektsnivået varierer gjerne med *utdanningsnivå*, i hvert fall dersom vi sammenlikner inntektene for personer med omtrent samme alder. De med lavest utdanning har gjerne lavest inntekt, de med høyest utdanning høyest inntekt. Men dersom vi ser på heile aldersgruppa 20-59 år under ett, er det, både blant registrerte langtidsledige og sysselsatte, relativt små inntektsforskjeller mellom personer på ulike utdanningsnivå. Unntaket er de med utdanning på universitets- og høghskolenivå. Registrerte langtidsledige i denne gruppa hadde i 1990 i gjennomsnitt 12 prosent høyere inntekt etter skatt enn gjennomsnittet for alle langtidsledige. Sysselsatte med utdanning på dette nivået hadde 21 prosent høyere inntekt etter skatt enn gjennomsnittet for alle sysselsatte. For de med utdanning under dette nivået øker ikke inntekta med utdanningsnivået, verken blant langtidsledige eller sysselsatte. Dette henger sammen med at det blant de med det laveste utdanningsnivået er en noe lavere andel yngre enn blant de med utdanning på gymnasnivå, og at de yngre har lavere inntekt enn de noe eldre. Blant langtidsledige med bare grunnskole var det færre i alderen 20-24 år (20 prosent) enn i aldersgruppa 45-59 år (33 prosent). Blant de på gymnasnivå II var det omvendt. Der var det flere 20-24 åringer (38 prosent) enn 45-59 åringer (8 prosent). Derimot ser inntektsforskjellene mellom langtidsledige og sysselsatte ut til å være noe mindre på de lavere utdanningstrinna enn på de høyere (se vedleggstabell 1).

Dersom vi tar hensyn til aldersforskjellen mellom langtidsledige og sysselsatte, blir inntektsforskjellen mellom de to gruppene noe mindre, men fortsatt er den størst blant de med høyest utdanning.

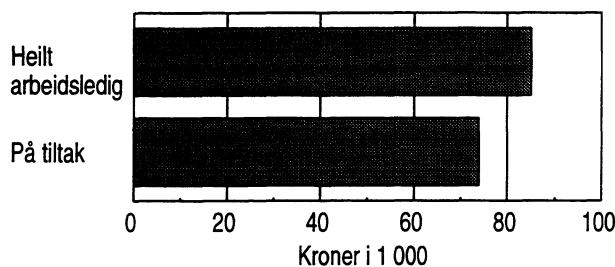
Tabell 3.8. Registrerte langtidsarbeidslediges inntekt etter skatt i prosent av sysselsattes inntekt. Personer i ulike grupper, etter alder og utdanning. 1990

	Alle	20-29 år	30-59 år
Alle	55	62	58
Folkeskole eller ungdomsskole	58	61	61
Gymnasnivå I	63	68	69
Gymnasnivå II og høyere	51	58	55

Inntektsforskjellen mellom langtidsledige og sysselsatte varierer svært lite med *bosted*. I de største byene har langtidsledige ei inntekt etter skatt som tilsvarer 56 prosent av de sysselsattes inntekt, i spredtbygde strøk utgjør langtidslediges inntekt 59 prosent av inntekta til sysselsatte (se vedleggstabell 1).

3.6. Tiltak og varighet

En del registrerte langtidsledige deltar i ulike former for arbeidsledighetstiltak, mens andre er heilt ledige. Tiltaka er enten *opplæringstiltak* eller *sysselsettingstiltak*. I det første tilfellet mottar de arbeidsledige dagpenger, men hvis de ikke har opparbeidet rett til arbeidsledighetstrygd eller har mista denne retten på grunn av 80-ukers regelen, mottar de *kursstøtte*. Dagpengene inngår i den registrerte inntekta, kursstøtta gjør ikke det. Men denne kursstøtta vil det vanligvis ikke være riktig å betrakte som inntekt (se avsnitt 2.3). De som er på sysselsettingstiltak, mottar en eller annen form for lønn. De heilt arbeidsledige mottar dagpenger, hvis de har rett på det.

Figur 3.3. Gjennomsnittlig inntekt etter skatt for registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år. Personer og heilt ledige på arbeidsmarkedstiltak. 1990. Kroner.

Personer på tiltak har i gjennomsnitt noe lavere inntekt enn heilt arbeidsledige. Dersom vi behandler kursstøtta som inntekt, blir forskjellen noe mindre enn figur 3.3 tyder på.

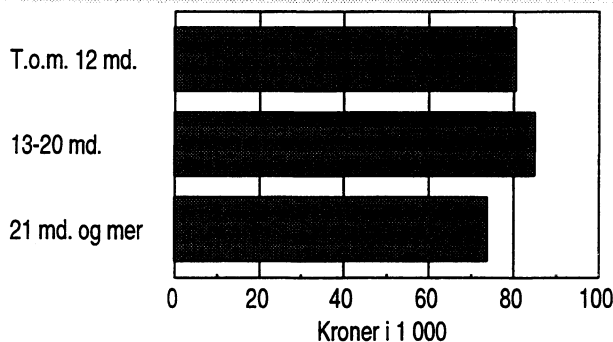
Inntektsforskjellen mellom heilt arbeidsledige og de på tiltak har sammenheng med at gruppene er noe forskjellig sammensatt. Det er en større andel kvinner blant de på tiltak (55 prosent) enn blant de heilt arbeidsledige (47 prosent) og en større andel under 30 år (56 prosent mot 41 prosent). Kvinner har lavere inntekt enn menn, og ungdom har lavere inntekt enn middelaldrende og eldre i yrkesaktiv alder. Dette bidrar dermed også til inntektsforskjellen mellom heilt arbeidsledige og arbeidsledige på tiltak.

Det er også grunn til å rekne med at inntekta varierer med *hvor lenge* en har vært arbeidsledig. I 1990 gjaldt regelen om at dagpengene opphørte for de som hadde vært ledige i 80 uker. Og jo lenger en har gått ledig, jo større sannsynlighet er det for at den arbeidsledige blir

nødt til å ta av oppsparte midler for å klare sine forpliktelser. Dermed reduseres også renteinntektene eller anna avkasting av oppspart kapital.

De som hadde vært arbeidsledige lengst da de blei intervjuet våren 1991, hadde lavest inntekt. Høgest inntekt hadde de som hadde vært arbeidsledige 13-20 måneder, mens de som hadde vært arbeidsledige i ett år eller mindre, lå midt i mellom de to andre gruppene. Det siste har sammenheng med at de som hadde vært ledige ett år eller mindre, var noe yngre enn de som hadde vært ledige lenger (13-20 måneder). Henholdsvis 55 og 45 prosent var under 30 år i de to gruppene. I den gruppa som hadde vært ledig lengst (21 måneder eller mer), var andelen under 30 år enda lavere (34 prosent). Den høyere alderen blant de med den lengste ledigheten bidro isolert sett, til at inntektsnivået til denne gruppa blei høyere enn det ellers ville ha vært. Figur 3.4 under- vurderer derfor inntektssvikten som følge av arbeidsledigheten. Det lavere inntektsnivået i denne gruppa var trolig i større grad en konsekvens av selve arbeidsledigheten, enn blant de med den korteste ledigheten.

Figur 3.4. Gjennomsnittlig individuell inntekt etter skatt for registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år, i grupper etter arbeidsledighetens varighet. 1990. Kroner

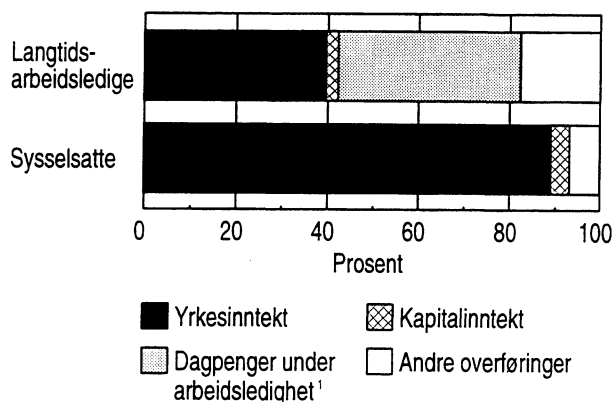

3.7. Inntektssammensetting: Langtidsledige og sysselsatte

Overføringene utgjør en langt høyere andel av langtidslediges inntekt enn av sysselsattes inntekt.

Figur 3.5 tyder på at overføringene i 1990 utgjorde 58 prosent av langtidslediges inntekter, 7 prosent av de sysselsattes. Disse tallene undervurderer trolig overføringenes betydning noe. Vi har allerede vært inne på at en del arbeidsledige på tiltak mottar kursstønning i tillegg til den registrerte inntekta. Sjølv om denne kan ha en viss betydning for dem det gjelder, betyr den likevel lite når en ser alle langtidsledige under ett, og det er kanskje tvilsomt om den bør betraktes som inntekt i det hele tatt (se avsnitt 2.3). Den godtgjøringa som arbeidsledige på sysselsettingstiltak mottar, registreres som lønn, sjølv om deler av denne lønna indirekte kommer fra arbeids-

Figur 3.5. Inntektssammensetting for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år. Prosent av samla brutto inntekt. 1990

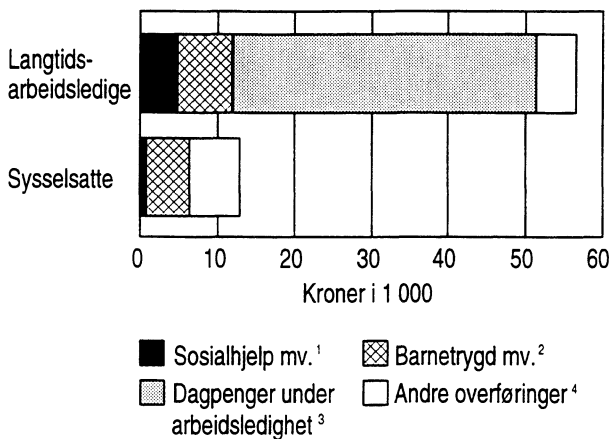
¹ Kursgodtgjøring mottatt under opplærings tiltak er ikke inkludert. Sysselsatte kan også ha mottatt dagpenger i løpet av året. For denne gruppa kan vi ikke skille mellom dagpenger og sykepenger/fødselspenger. Dagpengene er derfor slått sammen med andre overføringer

markedsmyndighetene, og derfor kanskje burde betraktes som overføring. Sykepenger utbetalt av arbeidsgiver registreres heller ikke som overføring i inntektsundersøkelsene, men som yrkesinntekt. Det kan diskuteres i hvilken grad en bør oppfatte lønn utbetalt til de som er på sysselsettingstiltak eller sykepenger utbetalt av arbeidsgiver som overføringer (se vedlegg 1), men dersom vi velger å gjøre det, er det klart at dette bidrar til at overføringene betyr mer og yrkesinntekta mindre for både langtidsledige og sysselsatte enn figur 3.5 tyder på.

Sjølv om figur 3.5 og 3.6 kanskje ikke gir et heilt korrekt bilde av nivået og den relative betydningen av overføringene til langtidsledige og sysselsatte, er det likevel enkelte hovedtrekk vi kan være rimelig sikre på. I gjennomsnitt mottok langtidsledige nesten 60 000 kroner i overføringer i 1990, mens sysselsatte mottok knapt en firedel av dette (ca. 13 000 kroner). Mesteparten av overføringene til langtidsledige kom i form av dagpenger under arbeidsledighet, men også barnerelaterte overføringer (barnetrygd, forsørgerfradrag og barnebidrag) betydde en god del for mange langtidsledige. I kroner og øre mottok de ikke vesentlig mer av barnetrygd m.m. enn sysselsatte, men sia de hadde et lavere inntektsnivå, betydde likevel disse overføringene langt mer for langtidsledige enn for sysselsatte.

Fire av fem langtidsledige (82 prosent) mottok dagpenger under arbeidsledighet i 1990, men det var også tre av fire (77 prosent) som hadde yrkesinntekt. En del av disse var på sysselsettingstiltak, og mottok lønn, sjølv om de regnes som arbeidsledige. Ikke alle var arbeidsledige heile året 1990. En del kan ha hatt ordinært arbeid og ordinær arbeidsinntekt deler av året.

Figur 3.6. Størrelse og sammensetting av overføringer til registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år, 1990. Gjennomsnitt i kroner

¹ Sosialhjelp, bostøtte, stipend, tjenestepensjon. For langtidsarbeidsledige er sosialhjelpa viktigst, for sysselsatte betyr tjenestepensjon og stipend like mye som sosialhjelp og bostøtte

² Barnetrygd, forsørgerfradrag og barnebidrag

³ Kursgodtgjøring mottatt under opplæringsstiltak er ikke inkludert

⁴ Omfatter andre skattepliktige ytelser fra folketrygda, inklusive pensjon, attføringspenger, overgangsstønning og sykepenger utbetalt over trygdekontoret. Det innebærer at sykepenger utbetalt til statsansatte og sykepenger i arbeidsgiverperioden ikke er inkludert, men blir regnet som lønnsinntekter. Også sysselsatte kan ha mottatt dagpenger i 1990, men for denne gruppa kan vi ikke skille mellom dagpenger og andre overføringer (se avsnitt 2.4 og vedlegg 1)

prosent av kvinnenes samla brutto inntekt, 56 prosent av mennenes. Kvinnene mottok i gjennomsnitt 30 000 kroner i dagpenger, mennene mottok 50 000 kroner. Kvinnene hadde også vel 10 000 kroner lavere yrkesinntekt enn mennene (se vedleggstabell 9).

Blant mennene utgjorde dagpengene mesteparten av overføringene og nesten halvparten av brutto inntekt. Blant kvinnene var andre overføringer nesten like viktige som dagpengene. Dette har blant anna sammenheng med at barnetrygda registreres som moras inntekt. I gjennomsnitt mottok langtidsledige kvinner 10 000 kroner i barnetrygd (vedleggstabell 9).

Overføringene utgjorde 13 prosent av sysselsatte kvinners inntekt. Om lag halvparten av dette var barnetrygd. Sysselsatte menn mottok bare 2 prosent av samla brutto inntekt i form av overføringer.

Inntektssammensettinga til registrerte langtidsledige varierer lite med *alderen*. Både dagpengenes og yrkesinntekta andel av samla brutto inntekt lå rundt 40 prosent i alle aldersgrupper (se vedleggstabell 11). Sia inntektsnivået varierer med alderen, varierer også gjennomsnittsbeløpene på dagpenger og yrkesinntekt. Den yngste gruppa (20-24 år) hadde i 1990 ei yrkesinntekt på vel 30 000 kroner og mottok omtrent det samme beløpet i dagpenger. I den eldste gruppa utgjorde både yrkesinntekta og dagpengene nær 50 000 kroner (se vedleggstabell 10).

Aldersgruppene 25-29 år og 30-44 år mottok noe mer av andre overføringer enn den yngste og den eldste gruppa,

22 prosent av alle langtidsledige mottok sosialhjelp i løpet av året, bare 2 prosent av alle sysselsatte. Verken blant langtidsledige eller blant sysselsatte utgjorde sosialhjelpa noen stor andel av de samla overføringene; knapt 8 prosent av langtidslediges overføringer og ca. 2 prosent av overføringene til sysselsatte, (se vedleggstabell 7).

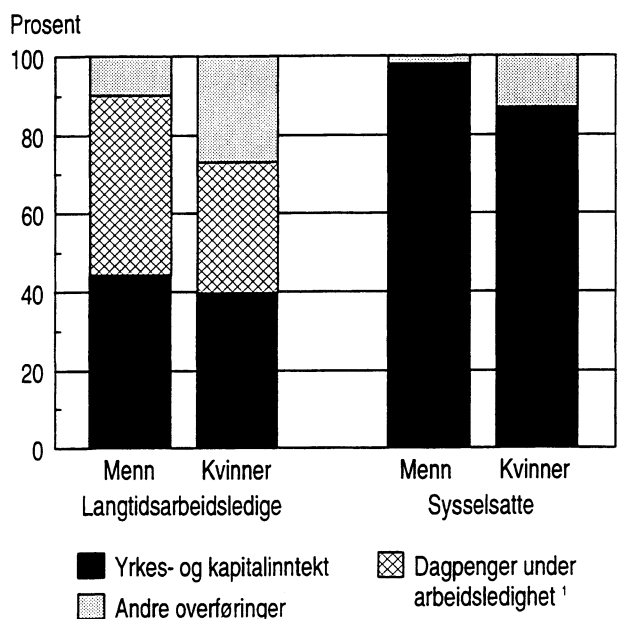
3.8. Inntektssammensetting og inntektsnivå

Markedsinntekta (yrkes- og kapitalinntekt) betyr mest for de langtidsledige med høgest individuell inntekt, minst for de med lavest. I 1990 utgjorde markedsinntekta vel halvparten av samla brutto inntekt blant den femdelen av langtidsarbeidsledige som hadde høgest individuell inntekt etter skatt (5. kvintil). Dagpengene utgjorde knapt en tredel. Blant langtidsledige med lav individuell inntekt etter skatt (1. kvintil) utgjorde dagpengene halvparten av samla brutto inntekt, markedsinntekta ikke stort mer enn femdelen (22 prosent) (se vedleggstabell 8).

3.9. Kjønn og alder

Overføringene var omtrent like viktige for registrerte langtidsarbeidsledige *kvinner* og *menn*. De utgjorde 60

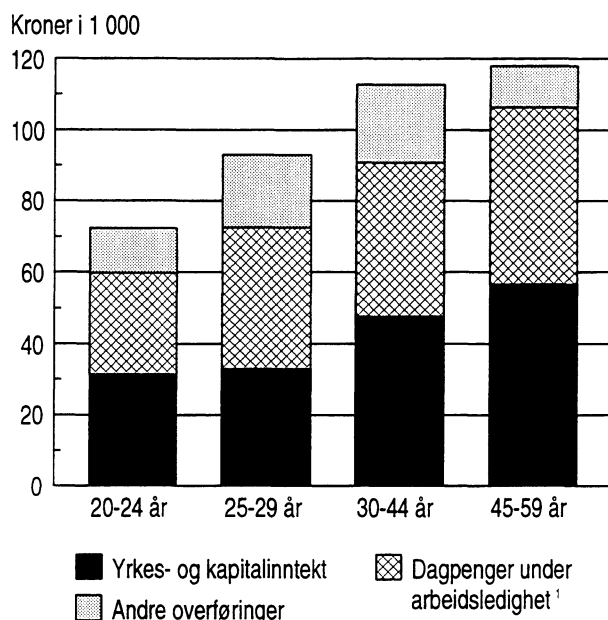
Figur 3.7. Inntektssammensetting for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte menn og kvinner 20-59 år. Prosent av samla brutto inntekt, 1990

¹ Se note 1 til figur 3.5

Figur 3.8. Inntektssammensetting for registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år i ulike aldersgrupper. 1990. Kroner

¹ Se note 1 til figur 3.5

i hovedsak barnetrygd. De fire aldersgruppene mottok om lag like mye i sosialhjelp (4 000-5 000 kroner), men sosialhjelpa utgjorde en større andel av samla brutto inntekt for de yngste enn for de eldre (se vedleggstabell 10 og 11).

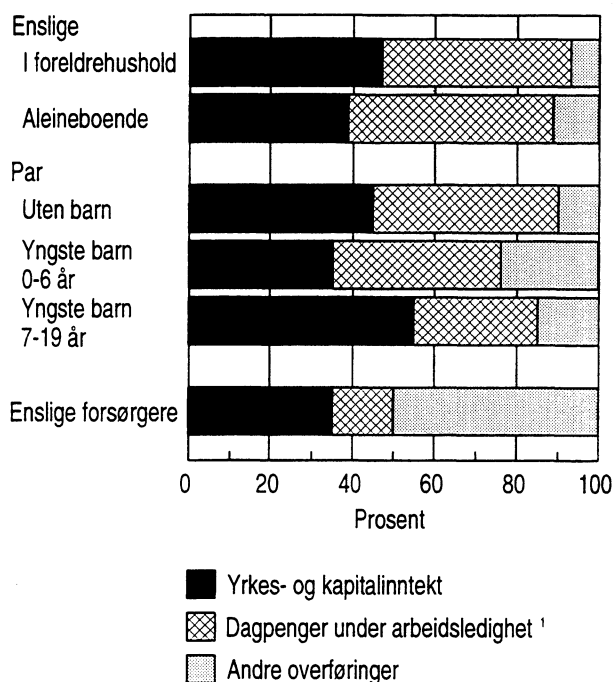
Blant sysselsatte varierte overføringenes andel av samla brutto inntekt fra 4 prosent i den eldste gruppa til 10 prosent i aldersgruppa 25-29 år, i all hovedsak på grunn av forskjeller i andelen som mottok overføringer relatert til forsørging av barn (barnetrygd, forsørgerfradrag, barnebidrag) (se vedleggstabell 11).

3.10. Husholdstilknytting

Først og fremst blant langtidsledige enslige forsørgere, men også blant langtidsledige som lever i parforhold og har forsørgeransvar for små barn, utgjør andre overføringer enn dagpenger en større del av inntekta enn i andre grupper. Halvparten av de enslige forsørgernes samla brutto inntekt kom fra andre overføringer.

Ser vi dagpenger og andre overføringer under ett, utgjorde overføringene omtrent samme andel av samla brutto inntekt for enslige forsørgere, personer i par med små barn og enslige som bodde aleine. Både enslige forsørgere og enslige mottok i gjennomsnitt ca. 9 000 kroner i sosialhjelp. Andelen sosialhjelpsmottakere var likevel langt høyere blant enslige forsørgere (56 prosent) enn blant enslige (28 prosent). De enslige sosialhjelpsmottakerne mottok omtrent dobbelt så stort beløp (ca. 33 000 kroner) som sosialhjelpsmottakerne blant de enslige forsørgerne (ca. 17 000 kroner) (se vedleggstabell 12 og 13).

Figur 3.9. Inntektssammensetting for registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år med ulike husholdstilknyttinger. Prosent av samla brutto inntekt. 1990

¹ Se note 1 til figur 3.5

I tillegg til barnetrygd, forsørgerfradrag og barnebidrag mottok over halvparten av de langtidsledige enslige forsørgerne andre skattbare ytelser fra folketrygda enn dagpenger. Dette er en "sekkepost" som blant annet rommer enkepensjon og overgangsstønad. Blant sysselsatte enslige forsørgere mottok bare én av fire slike ytelser. Ellers skilte sysselsatte enslige forsørgere og enslige seg fra tilsvarende grupper av langtidsledige ved at yrkesinntekta utgjorde den overveiende største andelen av samla brutto inntekt og at færre mottok sosialhjelp (se vedleggstabell 12 og 13).

Inntektssammensettinga for de langtidsledige som var samboere eller ektefeller, var forskjellig for kvinner og menn. Kvinnene mottok mer yrkesinntekt (35 000 kroner) enn dagpenger (30 000 kroner), mennene mottok mer dagpenger (57 000 kroner) enn yrkesinntekt (50 000 kroner). Fire av fem kvinnelige samboere/ektefeller mottok dagpenger, ni av ti mannlige.

3.11. Utdanning og bosted

Vi har sett at inntektsnivået til langtidsledige varierer lite med *utdanningsnivået*. Det samme gjelder inntektssammensettinga. På alle utdanningsnivå utgjorde dagpenger og yrkesinntekt hver for seg ca. 40 prosent av samla brutto inntekt.

Andelen dagpengemottakere lå rundt eller litt i overkant av 80 prosent på alle utdanningsnivå. Derimot falt andelen sosialhjelpsmottakere med økende utdannings-

Tabell 3.9. Gjennomsnittlig yrkesinntekt og dagpenger for registrerte langtidsledige personer 20-59 år, etter utdanningsgruppe. Prosent av samla brutto inntekt. 1990

	Yrkes- inntekt	Dag- penger
Alle	40	40
Folkeskole eller ungdomsskole	40	40
Gymnasnivå I	38	40
Gymnasnivå II	42	39
Høgskole eller universitet	41	42

nivå, fra 25 prosent for de med utdanning på folkeskole- eller ungdomsskolenivå til 15 prosent for de med høgskole eller universitet (se vedleggstabell 14 og 15).

Dette bildet endrer seg ikke når vi kontrollerer for alder og ser på de under 30 år og de i aldersgruppa 30-59 år hver for seg.

Langtidsarbeidsledige i *spredtbygde strøk* har omtrent like høy inntekt som de som bor i storby. De første hadde ei gjennomsnittlig inntekt etter skatt på ca. 86 000 kroner i 1990, de siste ei inntekt på ca. 85 000 kroner i gjennomsnitt (se vedleggstabell 16). Men inntektssammensettinga er nokså forskjellig for de to gruppene. Langtidsledige i *spredtbygde strøk* fikk omtrent halvparten av inntekta si fra arbeid, halvparten fra overføringer (inklusive arbeidsledighetsstrygd). De i storby fikk langt mer fra overføringer enn fra arbeid.

Tabell 3.10. Gjennomsnittlig yrkesinntekt og overføringer for registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år i tettbygde og spredtbygde strøk. Prosent av samla brutto inntekt. 1990

	Yrkes- inntekt	Overføringer		
		I alt	Dag- penger	Andre
Tettbygd				
100 000 + ...	35	62	46	16
20 000-99 999	37	61	42	19
Under 20 000	40	58	39	19
Spredtbygd	49	48	32	16

Forskjellen skyldes at langtidsledige i storby mottok langt mer i arbeidsledighetsstrygd enn de i *spredtbygde strøk*. Begge gruppene mottok 16 prosent av inntekta si fra andre overføringer. Det var noe færre som mottok sosialhjelp i *spredtbygde strøk* (20 prosent) enn i storby (28 prosent) (se vedleggstabell 16).

3.12. Tiltak og varighet

Blant registrerte langtidsarbeidsledige har de *heilt ledige* høyere inntekt enn de som er på *arbeidsledighets-tiltak* (se figur 3.3). Dette skyldes først og fremst at de heilt ledige mottar mer i arbeidsledighetsstrygd enn de

Tabell 3.11. Gjennomsnittlig yrkesinntekt og overføringer for registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år. Personer på arbeidsmarkedstiltak og heilt ledige. Prosent av samla brutto inntekt. 1990

	Alle	På tiltak	Heilt ledige
Yrkesinntekt	40	48	34
Overføringer	58	49	63
Av dette			
Dagpenger	40	31	46
Andre overføringer	18	18	17

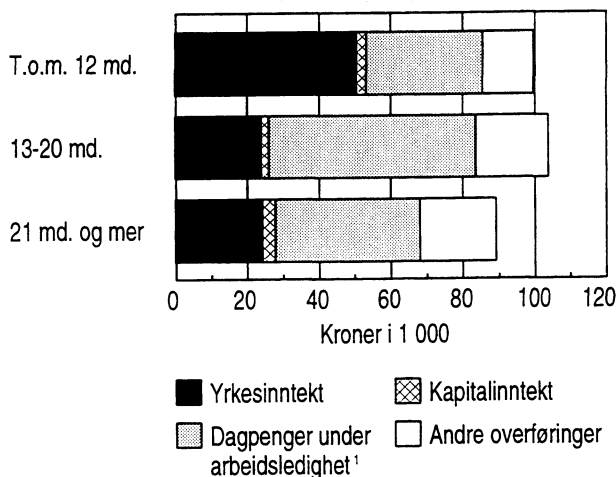
på tiltak. I 1990 fikk de heilt ledige i gjennomsnitt utbetalt nesten 48 000 kroner i dagpenger. Langtidsledige på tiltak mottok vel 28 000 kroner. På den andre sida hadde ledige på tiltak noe høyere yrkesinntekt (se vedleggstabell 18). Den utgjorde om lag halvparten (48 prosent) av deres samla brutto inntekt. For de heilt ledige utgjorde yrkesinntekta bare vel en tredel (34 prosent) av all personlig inntekt, dagpengene nesten halvparten (46 prosent) (se tabell 3.11).

Denne forskjellen i inntektssammensetting mellom de to gruppene arbeidsledige har dels sammenheng med at de "avlønnes" på ulike måter under ledigheten.

Ledige på sysselsettingstiltak mottar ei eller anna form for lønn. Denne registreres som yrkesinntekt. Ledige på opplæringstiltak mottar dagpenger eller kursstøtte. Kursstøtta inngår ikke i den registrerte inntekta. De ulike måtene ledige på tiltak og heilt ledige "avlønnes" på, bidrar dermed til at yrkesinntekta betyr mer for ledige på tiltak enn for heilt ledige, mens dagpengene betyr mer for de siste. Men samtidig veit vi at det er flere unge blant langtidsledige på tiltak enn blant heilt ledige (se avsnitt 3.6). Blant ungdom er det gjerne en større andel som ikke har opptjent rett til dagpenger enn blant noe eldre personer i yrkesaktiv alder (se vedleggstabell 9 og 10). Dette bidrar i seg sjølv til at de som er heilt ledige i større grad enn de på tiltak får sine inntekter i form av arbeidsledighetsstrygd.

Vi har også sett at de som ved månedsskiftet februar/mars i 1991 hadde vært ledige i inntil ett år, hadde noe lavere inntekt i 1990 enn de som hadde vært ledige 13-20 måneder, men at de som hadde vært ledige 21 måneder eller mer, hadde lavest inntekt (se figur 3.4). Disse variasjonene i inntektsnivået skyldes forskjeller både i dagpenger og yrkesinntekt de tre gruppene imellom. De som hadde vært ledige i mer enn ett år mottok mindre yrkesinntekt enn de som hadde vært ledige i ett år eller mindre. De som hadde vært ledige 13-20 måneder fikk kompensert for dette ved at de fikk mer dagpenger enn de med den korteste ledigheten. Også de med den lengste ledigheten fikk mer dagpenger enn de som hadde vært ledige ett år eller mindre, men ikke nok til å kompensere for den lavere yrkesinntekta (se figur 3.10).

Figur 3.10. Inntekts sammensetning for registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år, etter arbeidsledighetens lengde. Samla brutto inntekt i kroner. 1990

¹ Se note 1 til figur 3.5

Det var flere (94 prosent) blant de med 13-20 måneders registrert ledighet bak seg enn blant de med kortere eller lengre ledighet (81 prosent i begge tilfelle) som i det heile tatt fikk utbetalt dagpenger i 1990 (se vedleggstabell 19). De som fikk utbetalt dagpenger i den første gruppa, fikk utbetalt høyere beløp enn dagpengemottakerne i de to andre gruppene. I gjennomsnitt fikk dagpengemottakerne med kortest ledighet (12 måneder eller kortere) utbetalt ca. 40 000 kroner, de med lengst ledighet (21 måneder eller mer) fikk ca. 50 000 kroner, mens midtgruppa (13-20 måneders ledighet) fikk vel 60 000 kroner⁷.

Det er flere grunner til dette. Blant de med kortest ledighet var det relativt mange unge (se avsnitt 3.6). En del av disse hadde trolig ikke forutgående yrkesaktivitet som gav rett til arbeidsledighetstrygd, og blant de som hadde opparbeidet slike rettigheter, var trolig dagpengergrunnlaget lavere enn for de noe eldre. Nivået på dagpengene avhenger av hvor stor yrkesinntekt man har hatt i de nærmest foregående åra (se note til avsnitt 1.3). Lønnsnivået er gjerne lavere når man er ung og relativt fersk i yrkeslivet enn når man har noen år som yrkesaktiv bak seg. Dessuten er andelen med kort deltid høyere og andelen med lang ukentlig arbeidstid lavere blant unge enn blant noe eldre arbeidstakere (se for eksempel Statistisk sentralbyrå 1992). I tillegg må en god del av de med kortest ledighet (12 måneder eller kortere) først ha blitt ledige et stykke ut i 1990. Eventuell rett til arbeidsledighetstrygd kunne dermed bare gjøres gjeldende for en del av året. Blant de som hadde vært ledige lenger, var trolig de aller fleste arbeidsledi-

ge gjennom heile året. Dermed fikk trolig også de av dem som hadde rett til dagpenger, utbetalt dagpenger gjennom heile året.

Blant de med lengst registrert arbeidsledighet bak seg (21 måneder eller mer) bidrog trolig 80-ukersregelen til reduserte dagpengerutbetalinger. Regelen innebar at de som hadde fått utbetalt dagpenger sammenhengende i 80 uker (vel 18 måneder), måtte gå uten dagpenger en viss periode før de igjen hadde rett på arbeidsledighetstrygd (se avsnitt 1.3).

Nesten tre firedeler (73 prosent) av de med 13-20 måneders ledighet og vel halvparten (56 prosent) av de med den lengste ledighetsperioden hadde yrkesinntekt (se vedleggstabell 19) i 1990. Det dreier seg trolig i hovedsak om lønn utbetalt til personer på sysselsettingstiltak. Deler av denne lønna kan betraktes som en *indirekte* overføring fra arbeidsmarkedsmyndighetene. Det kan derfor hevdes, at det i hvert fall delvis, dreier seg om overføringer og ikke om yrkesinntekt (se vedlegg 1).

I noen grad fikk de med den lengste ledigheten kompensasjon for lav gjennomsnittlig arbeidsledighetstrygd, ved at de mottok mer sosialhjelp enn de med kortere arbeidsledighetsperiode bak seg. 14 prosent av de med kortest ledighetsperiode mottok sosialhjelp i 1990, mot 29 prosent av de som hadde vært ledige i 13-20 måneder og 32 prosent av de med den lengste ledighetsperioden. Verken andelen som fikk sosialhjelp eller nivået på sosialhjelpsutbetalingene var vesentlig forskjellig i de to siste gruppene (se vedleggstabell 19).

Når de med den lengste ledigheten ser ut til å ha greid seg med omtrent samme omfang av støtte fra sosialkontoret, som de som hadde vært ledige i 13-20 måneder og som fikk utbetalt langt mer i arbeidsledighetstrygd enn de første, kan dette ha sammenheng med at de med den lengste ledigheten hadde mye lavere renteutgifter, 7 800 kroner mot 15 800 kroner i gjennomsnitt (se vedleggstabell 19).

Forskjellen mellom de to gruppenes disponible inntekt (fratrasket gjeldsrenter) var ikke så stor som figur 3.10 kan tyde på.

⁷ Berechnet på grunnlag av vedleggstabell 19.

4. Husholdsinntekt og økonomiske levekår

4.1. Fra personinntekt til husholdsinntekt

Sjølvs om langtidsledige har lavere individuell inntekt enn sysselsatte, trenger de ikke dermed ha dårligere økonomiske levekår enn dem. Det vil i mange tilfelle finne sted ei viss omfordeling av inntekt internt i husholdet, og denne omfordeling kan bidra til at forskjeller i individuell inntekt likevel ikke fører til at den ene gruppa har dårligere økonomiske levekår enn den andre.

Et ofte brukt mål for et husholds økonomiske levekår er husholdsinntekt pr. forbruksenhet. Hver person i husholdet gis ei bestemt forbruksvekt. Forbruksvektene for alle husholdsmedlemmene summeres, og deretter divideres husholdsinntekta med husholdets samla forbruksvekt. På denne måten får man tatt hensyn til at husholda er av ulik størrelse og sammensetting, og at de dermed ikke har behov for like høge inntekter for å ha samme økonomiske levekår.

Forbruksvektene har vi henta fra den såkalte OECD-skalaen (se avsnitt 2.5). Det er viktig å være klar over at valget av forbruksvekter har konsekvenser for resultatene, særlig der vi sammenlikner grupper av hushold med svært ulik størrelse og sammensetting. Innebygd i slike ekvivalensskalaer ligger forutsetninger om hvor mye barn "koster" sammenlikna med voksne og hvilke "stordriftsfordeler" en har når flere personer bor i ett og samme hushold, dvs. hva en kan spare på å greie seg med én bolig, én bil, ett bad osv. OECD-skalaen legger mindre vekt på slike stordriftsfordeler enn mange andre ekvivalensskalaer som er i bruk (Thoresen 1996). Hvis det innebærer at den legger for *lita* vekt på stordriftsfordelene ved å bo i samme hushold, undervurderer den de økonomiske levekåra til hushold med mange personer eller overvurderer de økonomiske levekåra til hushold med få personer, og særlig levekåra til de som bor aleine. Når vi sammenlikner velferden til langtidsledige med ulik husholdstilknytting, blir konsekvensene av valg av ekvivalensskala spesielt merkbar, det samme gjelder også for sysselsatte.

På mange måter representerer forbruksvektene som OECD har anbefalt, et svært forenkla system for sammenlikning av velferd mellom hushold. Mange faktorer

som OECD-skalaen ikke tar hensyn til virker også inn, for eksempel barnas og de voksnes alder, regionale variasjoner i prisnivå og antall yrkesaktive i husholdet. Det er også argument for at forbruksvektene bør være inntektsavhengige. Når en sammenlikner bredt sammen-satte grupper av hushold, vil likevel mange slike faktorer jevne seg ut og bli av mindre betydning for velferds-sammenlikninga (Andersen mfl. 1995).

Flere av de faktorene som OECD-skalaen ikke tar hensyn til, får konsekvenser for sammenlikninga mellom langtidsledige og sysselsatte. Sysselsattes hushold har høyere inntekt enn langtidslediges hushold (se vedleggstabell 27). Dersom vi hadde bytta ut OECD-skalaen med en skala med inntektsavhengige forbruksvekter ville det, isolert sett, ha fått som konsekvens at velferdsforskjellene mellom sysselsatte og langtidsledige hadde blitt enda større enn figur 4.1 tyder på (se Melby og Aaberge 1996). Og dersom vi hadde erstatta OECD-skalaen med en skala der det var blitt tatt hensyn til antall yrkesaktive eller sysselsatte i husholdet, ville det også ha fått konsekvenser for sammenlikninga mellom langtidsledige og sysselsatte. Det er gjerne visse utgifter knytta til yrkesaktiviteten: reiseutgifter, utgifter til barnepass o.l. Samtidig kan man tenke seg at de som er heime, for eksempel på grunn av arbeidsledighet, tilfører husholdet verdier gjennom det ubetalte arbeidet de utfører i heimen (barnepass, husarbeid, vedlikeholdsarbeid o.l.), og at dette ubetalte husholdsarbeidet dermed bidrar til å øke husholdets velferdsnivå. Slike forhold kan man ta hensyn til gjennom å gi sysselsatte og ikke-sysselsatte ulike forbruksvekter (se for eksempel Van Praag og Flik 1992) eller man kan korrigere slike forhold gjennom fradrag, eller tillegg til husholdes inntekt (se for eksempel Aslaksen, Gravningsmyhr og Koren 1996, Bojer 1996 og NOU 1996:13).

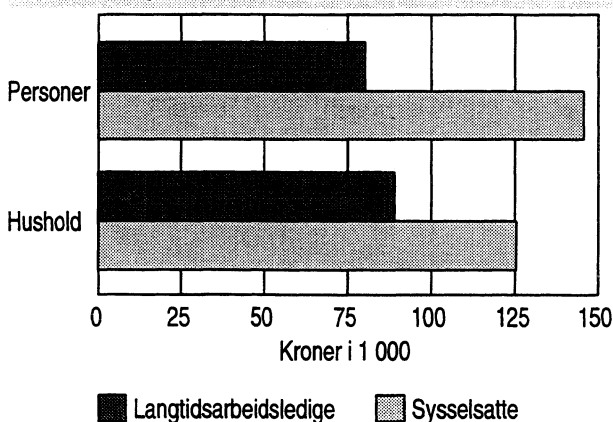
Dersom vi erstatter OECD-skalaen med en skala der vi tar hensyn til hvor mange sysselsatte det er i husholdet eller erstatter det inntektsbegrepet som nyttes her (inntekt etter skatt), med et inntektsbegrep der man har lagt til verdien av ubetalt husholdsarbeid for de som er heimearbeidende eller trekker fra utgifter til inntekts ervervelse for de som er i betalt arbeid, vil det isolert sett føre til at sysselsattes velferdsnivå blir noe lavere

sammenlikna med langtidslediges velferdsnivå enn figur 4.1 tyder på.

Når vi sammenlikner husholdsinntekta til alle langtidsledige med husholdsinntekta til alle sysselsatte, spiller det liten rolle om vi sammenlikner inntekt etter skatt eller inntekt etter skatt pr. forbruksenhet. I det første tilfellet er inntektsnivået til de langtidslediges hushold 30 prosent lavere enn inntektsnivået til de sysselsattes hushold, i det andre tilfellet 29 prosent. Det har sammenheng med at langtidslediges og sysselsattes hushold i gjennomsnitt var omtrent like store. I gjennomsnitt bestod husholda til de langtidsledige av 2,6 personer og 2,0 forbruksenheter, mens det var 2,8 personer og 2,1 forbruksenheter i de sysselsattes hushold. Det ville trolig ikke spille særlig rolle for sammenlikninga mellom langtidslediges og sysselsattes velferdsnivå eller økonomiske levekår om man erstatta OECD-skalaen med en ekvivalensskala der man la større vekt på stordriftsfordelene ved å bo i samme hushold.

Sysselsattes individuelle inntekt er høyere enn husholdets inntekt målt pr. forbruksenhet. Hvis vi forutsetter at husholdsinntekta fordeles mellom husholdsmedlemmene slik at de alle oppnår det samme velferdsnivået eller samme økonomiske levekår, innebærer dette at det innafor de sysselsattes hushold alt i alt skjer ei omfordeling fra de sysselsatte sjølv til andre husholdsmedlemmer, først og fremst til barna. Langtidsledige har derimot lavere individuell inntekt enn husholdets inntekt pr. forbruksenhet. Innafor langtidslediges hushold finner det altså sted ei omfordeling i motsatt retning, fra øvrige husholdsmedlemmer til de langtidsledige.

Figur 4.1. Gjennomsnittsinntekt. Inntekt etter skatt for personer og inntekt etter skatt pr. forbruksenhet for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år og deres hushold. 1990. Kroner

4.2. Ulikhet i husholdsinntekt for langtidsledige og sysselsatte

Vi har sett at det var større relative forskjeller i individuell inntekt blant registrerte langtidsarbeidsledige enn blant sysselsatte (se tabell 3, jf. vedleggstabell 3). Når vi går over til å se på husholdsinntekt, blir denne forskjellen langt mindre.

Tabell 4.1. Ulikhet i inntekt etter skatt pr. forbruksenhet for hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. Gini-koeffisient¹ og inntektsforskjell mellom 10. og 1. desil². 1990

	Registrerte langtidsledige	Sysselsatte
Gini-koeffisient	0,23	0,22
Forskjell mellom 10. og 1. desil		
Forholdstall	4,8	4,4
Differanse i kroner	128 500	188 500

¹ Gini-koeffisienten varierer mellom 0 (alle har like høy inntekt) og 1 (én person mottar all inntekt). Jo høyere koeffisient, jo større ulikhet.

² 1. desil er de 10 prosent av husholda med lavest inntekt etter skatt pr. forbruksenhet, 10. desil de 10 prosent med høyest inntekt etter skatt pr. forbruksenhet.

Mens Gini-koeffisienten for fordelinga av langtidslediges individuelle inntekt etter skatt i 1990 var 0,30 (tabell 3.1), var den 0,23 for fordelinga av husholdas inntekt etter skatt pr. forbruksenhet (tabell 4.1). Samtidig var den relative inntektsforskjellen mellom de 10 prosent "rikeste" og de 10 prosent "fattigste" husholda mindre enn halvparten av forskjellen mellom de 10 prosent langtidsledige med høyest og de 10 prosent med lavest individuelle inntekt etter skatt, henholdsvis 10 ganger større (tabell 3.1) og 4,8 ganger større (tabell 4.1). Inntekter fra andre husholdsmedlemmer og omfordelinga innafor langtidslediges hushold bidrar altså også til å utjamne inntektsforskjellene eller forskjellene i økonomiske levekår mellom langtidsledige med lav individuell inntekt og langtidsledige med høyere individuell inntekt.

En mer detaljert beskrivelse av fordelinga av husholdsinntekt blant langtidslediges og sysselsattes hushold er gitt i vedleggstabell 21, 22 og 23.

4.3. Husholdsinntekt for ulike grupper av langtidsledige

Omfordelinga av inntekt i husholdet bidrar også til at langtidsledige kvinner forbedrer sin posisjon vis-a-vis langtidsledige menn. Mens langtidsledige kvinner i 1990 hadde et individuelt inntektsnivå som utgjorde 84 prosent av langtidsledige menns inntektsnivå, utgjorde gjennomsnittlig husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet for langtidsledige kvinner 97 prosent av husholdsinntekta til langtidsledige menn (se vedleggstabell 1 og 20). Blant de 20 prosent langtidsledige med lavest individuell inntekt etter skatt (1. kvintil) var kvinnene overrepresentert, blant de 20 prosent med høyest inntekt (5. kvintil) var de underrepresentert (se vedleggstabell 5). Men når vi ser på fordelinga av husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet, var hushold med langtidsledige menn og hushold med langtidsledige kvinner omtrent like godt representert blant de 20 prosent med lavest og blant de 20 prosent med høyest inntekt (se vedleggstabell 23).

Men også blant sysselsatte skjer omfordelinga i husholdet til fordel for kvinnene. Mens gjennomsnittlig individuell inntekt etter skatt for sysselsatte kvinner var 63 prosent av sysselsatte menns individuelle inntekt, var gjennomsnittlig husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet for sysselsatte kvinner på 93 prosent av sysselsatte menns husholdsinntekt (se vedleggstabell 1 og 20).

Sett i forhold til de sysselsatte, forbedra dermed langtidsledige menn sin posisjon mer enn langtidsledige kvinner gjennom omfordelinga internt i husholdet (se også Roalsø 1995).

Tabell 4.2. Registrerte langtidsarbeidslediges inntekt i prosent av sysselsattes. Kvinner og menn. Inntekt etter skatt for personer og inntekt etter skatt pr. forbruksenhet for hushold. 1990

	Personer	Hushold
Alle	55	71
Menn	50	70
Kvinner	66	73

Mens langtidsledige menn i gjennomsnitt hadde ei individuell inntekt etter skatt som var halvparten av sysselsatte menns inntekt, hadde husholda til langtidsledige menn ei gjennomsnittlig inntekt etter skatt pr. forbruksenhet som tilsvarte 70 prosent av husholdsinntekta til sysselsatte menn. Til sammenlikning var langtidsledige kvinners individuelle inntekt etter skatt 55 prosent av sysselsatte kvinners inntekt, mens langtidsledige kvinners husholdsinntekt pr. forbruksenhet lå på 73 prosent av sysselsatte kvinners husholdsinntekt (se tabell 4.2).

Både langtidsledige enslige forsørgere og langtidsledige ektefeller/samboere med små barn er netto bidragsyttere i den interne omfordelinga av inntekt i husholdet. For begge grupper, er gjennomsnittlig individuell inntekt etter skatt høyere enn gjennomsnittlig husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet (se vedleggstabell 1 og 20). Hver andre langtidsledige enslige forsørger (51 prosent) og mer enn hver fjerde ektefelle/samboer med små barn (28 prosent) var blant de 20 prosent langtidsledige med høyest individuell inntekt etter skatt (se vedleggstabell 5). Målt i husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet var det bare 6 prosent av langtidsledige enslige forsørgere og 11 prosent av par med små barn som tilhørte høyeste inntektsgruppe (5. kvintil) (se vedleggstabell 23).

Men når vi sammenlikner med sysselsatte, forbedrer alle grupper av langtidsledige som lever i parforhold og alle langtidsledige som bor i foreldrenes hushold, sitt relative inntektsnivå gjennom omfordelinga internt i husholdet. Bare langtidsledige som bor aleine og langtidsledige enslige forsørgere forbedrer ikke sitt relative inntektsnivå vis-a-vis sysselsatte gjennom omfordeling i husholdet (se tabell 4.3).

Tabell 4.3. Registrerte langtidsarbeidslediges inntekt i prosent av sysselsattes inntekt i ulike husholdstilknyttinger. Inntekt etter skatt for personer og inntekt etter skatt pr. forbruksenhet for hushold. 1990

	Personer	Hushold
Alle'	55	71
Bor hos foreldre	65	84
Bor aleine	64	64
Bor sammen med ektefelle/ samboer		
Uten barn	48	66
Med barn, yngste barn		
0-6 år	59	76
7-19 år	56	81
Bor aleine med barn	72	67

' Inklusive par med yngste barn 20 år eller eldre og andre, se tabell 3.4.

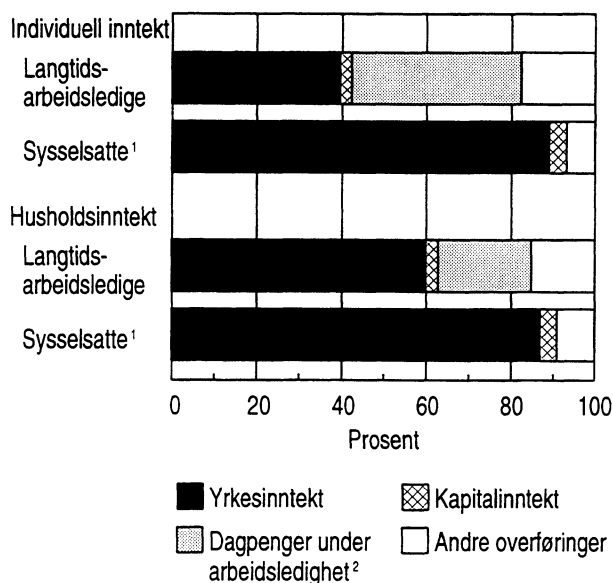
Når vi går fra å se på individuell inntekt til husholdsinntekt pr. forbruksenhet, forverres den relative posisjonen til de som hadde vært ledige 13-20 måneder sammenlikna med de som hadde vært ledige i ett år eller mindre og til de som hadde vært ledige 21 måneder eller lenger. De hadde noe høyere individuell inntekt etter skatt enn gjennomsnittet for alle langtidsledige (106 prosent av gjennomsnittet), men omtrent samme husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet som gjennomsnittet (98 prosent) (se vedleggstabell 1 og 20). Dette har bl.a. sammenheng med at det er relativt mange enslige aleineboende og enslige forsørgere i denne gruppa (til sammen 28 prosent), sammenlikna med de to andre gruppene (henholdsvis 16 og 19 prosent). Blant langtidsledige er det nettopp enslige aleineboende og enslige forsørgere, sammen med par med små barn, som får forverra sin relative posisjon vis-a-vis andre grupper av langtidsledige når vi går over fra å se på individuell inntekt til å se på husholdsinntekt pr. forbruksenhet (se vedleggstabell 1 og 20).

4.4. Sammensetting av husholdsinntekt

Vi har sett at inntektsnivået og inntektsfordelinga til langtidsledige blir mer lik inntektsnivået og inntektsfordelinga til sysselsatte når vi går fra individuell inntekt til husholdsinntekt. Det samme gjelder inntektssammensettinga (se figur 4.2).

Mens overføringene utgjorde omtrent tre femdelar (58 prosent) av langtidslediges individuelle samla brutto inntekt, var overføringenes andel av samla brutto husholdsinntekt mindre enn to femdelar (37 prosent). Forskjellen skyldes først og fremst at dagpenger under arbeidsledighet bare utgjorde 22 prosent av husholdsinntekta mot 40 prosent av langtidslediges individuelle inntekt (se figur 4.2, jf. vedleggstabell 7 og 24). Sia det ikke har vært mulig å skille mellom dagpenger på den ene sida og sykepenger/fødselspenger på den andre for andre husholdsmedlemmer enn den langtidsledige sjølv i langtidslediges hushold (se note 2 til figur 4.2, jf. ved-

Figur 4.2. Inntektsfordeling for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år og deres hushold. Prosent av samla brutto inntekt. 1990

¹ Dagpenger under arbeidsløshet inkludert i "Andre overføringer" (se vedlegg 1)

² For andre personer i langtidslediges hushold har det ikke vært mulig å skille mellom dagpenger på den ene sida og sykepenger/fødselspenger på den andre (se vedlegg 1). Sykepenger/fødselspenger til disse, er derfor inkludert i husholdets dagpenger under arbeidsledighet. Se for øvrig note 1 til figur 3.5

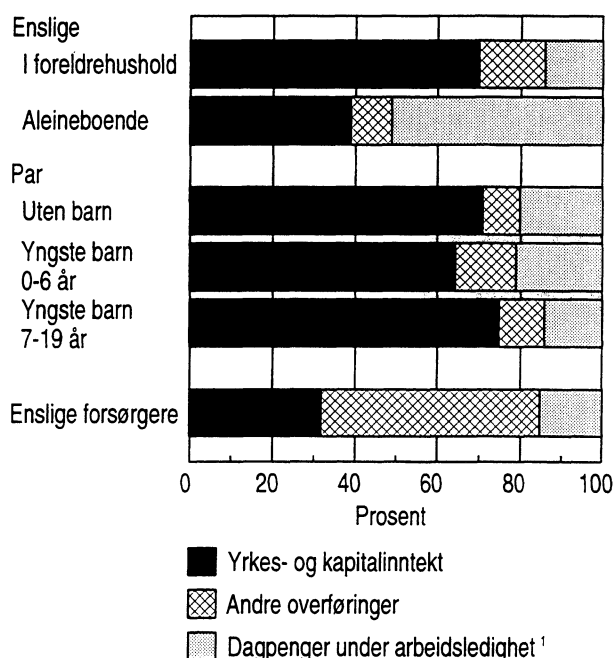
legg 1, avsnitt 3), kan dagpengenes betydning for inntekta til langtidslediges hushold være noe overvurdert i figur 4.2. Derimot betyr ikke denne mulige feilkilden noe for de totale overføringenes betydning, bare for fordelinga mellom dagpenger og andre overføringer.

Det er husholda med lavest inntekt som er mest avhengig av dagpengene. Blant de 20 prosent med lavest inntekt etter skatt pr. forbruksenhet (1. kvintil) utgjorde både dagpengene og markedsinntekta (yrkesinntekt + kapitalinntekt) rundt en tredel av samla brutto husholdsinntekt. Men også andre overføringer var viktige for denne gruppa. Barnetrygd mv. utgjorde 15 prosent og sosialhjelpa 11 prosent av samla brutto husholdsinntekt. Blant de 20 prosent av husholda med høgest inntekt etter skatt pr. forbruksenhet (5. kvintil) utgjorde markedsinntekta nær fire femdelar (78 prosent) av samla brutto inntekt og dagpengene 16 prosent, mens barnetrygd og sosialhjelp betydde svært lite, henholdsvis 2 og 1 prosent (se vedleggstabell 25).

På alle inntektsnivå betyr dagpengene mindre, yrkesinntekta mer, når vi går fra individuell inntekt til husholdsinntekt (se vedleggstabell 8 og 25).

For de fleste grupper av langtidsledige betyr dagpengene relativt lite når vi ser husholdets samla inntekt under ett (se vedleggstabell 26-31). Unntaket er enslige som bor

Figur 4.3. Inntektssammensetting for registrerte langtidsarbeidsledige 20-59 år med ulike husholdstilknyttinger. Prosent av samla brutto husholdsinntekt. 1990

¹ Se note 1 til figur 3.5 og note 2 til figur 4.2

aleine. Halvparten av deres samla brutto inntekt er arbeidsledighetstrygd. De andre gruppene av langtidsledige (de som bor i foreldrehusholdet, de som bor i parforhold med eller uten barn og enslige forsørgere) får bare mellom 14 og 21 prosent av husholdsinntekta i form av dagpenger.

5. Formue og materielle levekår

5.1. Økonomiske konsekvenser av og tilpassing til arbeidsledighet

Arbeidsledigheten resulterer i et inntektsfall som for mange arbeidsledige delvis kompenseres gjennom arbeidsledighetstrygda, men som like fullt oppleves som et økonomisk sjokk for mange arbeidsledige og deres familier. De har basert sitt forbruk på det inntektsnivået de hadde som sysselsatte og må nå tilpasse seg en situasjon med lavere inntekt.

I en slik situasjon vil mange hushold få økonomiske problemer. Det vil særlig gjelde de som i utgangspunktet hadde en stram økonomi fordi de har pådratt seg store faste utgifter sett i forhold til sitt ordinære inntektsnivå, eller fordi de allerede før arbeidsledigheten hadde et lavt inntektsnivå (Andersen og Lyngstad 1993).

Men mange vil også uten alt for store problemer kunne tilpasse seg den nye økonomiske situasjonen på ulike vis. Ektepar/samboere vil for eksempel kunne kompensere den ene ektefellens eller samboerens inntektsreduksjon ved at den andre arbeider mer enn før. 17 prosent av de langtidsledige i vårt utvalg hadde ektefeller som hadde begynt å arbeide etter at vedkommende blei arbeidsledig, 19 prosent hadde ektefelle som hadde økt arbeidstida. Det var først og fremst de langtidsledige mennene som hadde ektefelle/samboer som på denne måten var i stand til å øke husholdets inntekt (Holte 1995).

Andre vil kunne redusere sitt forbruk. Rundt 60 prosent av de langtidsledige i vårt utvalg hadde redusert utgifterne til reiser, ferier og klær. Om lag 40 prosent hadde redusert forbruket av matvarer. Andre igjen har måttet redusere sparinga (67 prosent) eller bruke av oppsparte midler (53 prosent), mens relativt få har måttet gå til så drastiske skritt som å selge bil (11 prosent) eller bolig (6 prosent). En del har også lånt penger fra familie og venner (31 prosent) eller tatt opp banklån (16 prosent) (Holte 1995).

I tillegg vil arbeidsledige kunne bidra til å redusere husholdets utgifter eller bidra til den økonomiske velferden i husholdet ved å passe egne barn, og ved å utføre mer husarbeid eller reparasjoner heime enn de gjorde

før de blei arbeidsledige. Tall fra Levekårsundersøkelsen 1991 og Tidsnyttingsundersøkelsen 1990 tyder på at dette ikke er en uvesentlig fordel man tross alt har som ledig og heimeværende. 67 prosent av langtidsledige menn som var gift og hadde heimeboende barn, oppgav at de brukte mer tid til barnepass etter at de blei arbeidsledige. 61 prosent av kvinnene i samme situasjon gav uttrykk for det samme. 17 prosent av mennene og 34 prosent av kvinnene gav uttrykk for at en viktig fordel ved arbeidsledigheten var at de ikke trengte tilsyn til barna. I gjennomsnitt brukte alle arbeidsledige menn og kvinner 20-30 minutter mer tid pr. dag til omsorg for barn enn yrkesaktive menn og kvinner. Både arbeidsledige menn og kvinner brukte vel én time mer pr. dag til husholdsarbeid (barnepass, husarbeid, vedlikeholdsarbeid mv.) enn yrkesaktive menn og kvinner (Kitterød 1995).

I dette kapitlet skal vi sammenlikne langtidslediges og sysselsattes formue og materielle levekår. Etter det som er sagt foran, skulle en vente at langtidsledige jamt over har lavere formue og dårligere materiell standard enn sysselsatte. Men sjølv om det er slik, trenger ikke det nødvendigvis bety at de forskjellene vi finner mellom langtidsledige og sysselsatte skyldes arbeidsledigheten. Det er gjerne grupper som i utgangspunktet har lav inntekt og dårlige økonomiske levekår som først og fremst blir og forblir arbeidsledige (se avsnitt 1.4).

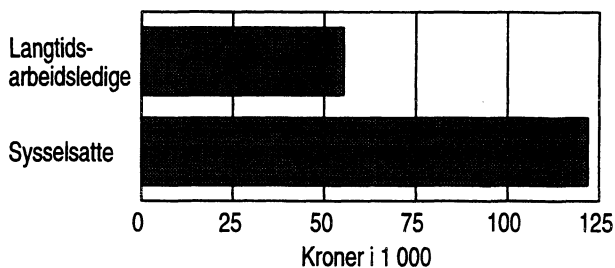
5.2. Bankinnskott og verdipapirer

Ett av fire hushold med langtidsledige og hvert annet hushold med sysselsatte hadde mer enn 50 000 kroner i oppsparte midler (bankinnskott og verdipapirer) (se vedleggstabell 32). I gjennomsnitt hadde hushold med langtidsledige bankinnskott og verdipapirer til en verdi av 55 000 kroner, mens bankinnskotta og verdipapira til hushold med sysselsatte i gjennomsnitt utgjorde 122 000 kroner.

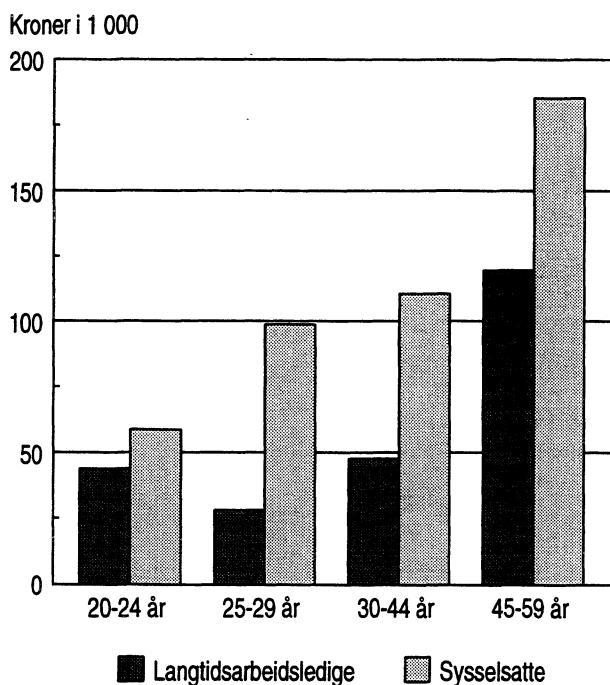
Omfanget av oppsparte midler varierer med hvilken livsfase man befinner seg i. Ungdom har relativt lite i banken, eldre noe mer (Andersen mfl. 1995, Epland 1993a). Vi har allerede sett at langtidsledige i gjennomsnitt er noe yngre enn sysselsatte. En del av forskjellen i oppsparte midler mellom langtidsledige og sysselsatte

Figur 5.1. Gjennomsnittlig verdi av bankinnskott og verdipapir pr. hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år, 1990. Kroner

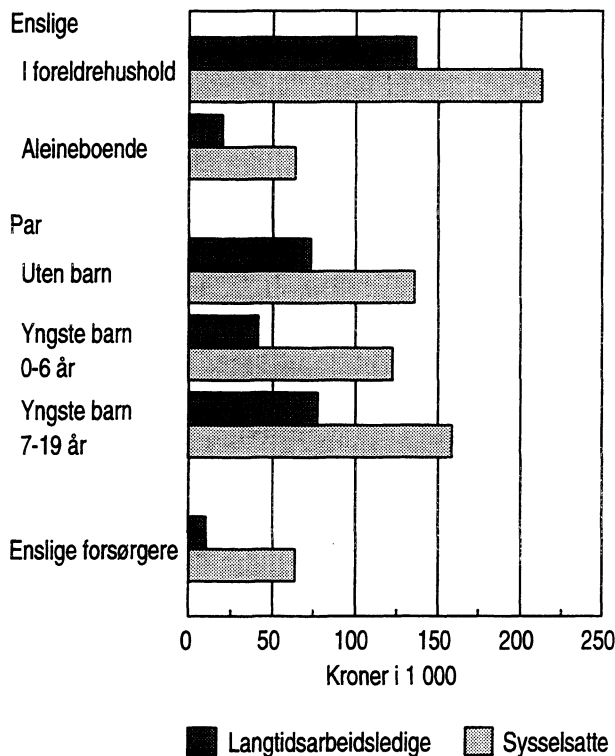
Figur 5.2. Gjennomsnittlig verdi av bankinnskott og verdipapirer pr. hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte i ulike aldersgrupper, 1990. Kroner

skyldes denne aldersforskjellen. Men sjølv om vi tar hensyn til at aldersfordelinga er forskjellig i de to gruppene og sammenlikner langtidsledige og sysselsatte i samme aldersgruppe, er det til dels betydelige forskjeller i hva husholda har av oppsparte midler.

Husholda til langtidsledige i alderen 45-59 år hadde i gjennomsnitt 120 000 kroner i oppsparte midler, og langt mer enn husholda til sysselsatte som var yngre enn dem. Dette utgjorde likevel bare 65 prosent av gjennomsnittet for sysselsatte i samme aldersgruppe. Og mens hvert andre hushold (50 prosent) med eldre langtidsledige hadde bankinnskott eller verdipapirer til en verdi av 50 000 kroner eller mer, gjaldt dette to av tre hushold (66 prosent) med eldre sysselsatte (se vedleggstabell 32).

Figur 5.3. Gjennomsnittlig verdi av bankinnskott og verdipapirer pr. hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år i grupper etter husholdstilknytting, 1990. Kroner

Husholda til langtidsledige i aldersgruppa 20-24 år hadde i gjennomsnitt mer oppsparte midler enn de i aldersgruppa 25-29 år. Dette har sammenheng med at mange i den yngste gruppa fortsatt bodde heime hos foreldrene. Det er disse foreldrenes oppsparte midler som trekker opp gjennomsnittet.

Både blant langtidsledige og sysselsatte har enslige aleineboende og enslige forsørgere minst oppsparte midler. I 1990 hadde langtidsledige enslige aleineboende 20 000 kroner i bankinnskott mv., langtidsledige enslige forsørgere 10 000 kroner. Bare 15 prosent av de aleineboende enslige og bare 5 prosent av de enslige forsørgerne hadde mer enn 50 000 kroner oppspart. Til sammenlikning hadde hver tredje sysselsatte aleineboende enslige eller enslige forsørgere så mye oppsparte midler (se vedleggstabell 32). Relativt sett var forskjellen mellom langtidsledige og sysselsatte størst i disse gruppene. Målt i kroner var forskjellen mellom langtidsledige og sysselsatte likevel størst for de som tilhørte større hushold, enten de bodde heime hos foreldrene eller hadde etablert seg i parforhold med eller uten barn.

Det var de med lengst ledighet som hadde mest oppsparte midler. De som hadde vært ledige 21 måneder eller lenger, hadde i gjennomsnitt 83 000 kroner i bankinnskott og verdipapirer. Hvert tredje hushold i denne gruppa hadde mer enn 50 000 kroner i oppsparte midler (se vedleggstabell 32). I noen grad kan dette forklares

Tabell 5.1. Gjennomsnittlig verdi av bankinnskott og verdipapirer pr. hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige i grupper, etter aldersgruppe og ledighetens varighet. Prosent av gjennomsnittet for alle langtidsledige. 1990

	Arbeidsledighetens varighet		
	Til og med 12 md.	13-20 md.	21 md. og mer
20-29 år	89	37	56
30-59 år	103	93	199

med at de som har vært ledig lengst, gjennomgående er eldre enn de som har kortere ledighetsperiode bak seg (se avsnitt 3.6). Omfanget av oppsparte midler varierer gjerne over livsløpet. Det er først når boliglån og studiegjeld er nedbetalt at man begynner å legge seg opp penger på bok (se Andersen mfl. 1995, Epland 1993a). Men dette forklarer likevel ikke heile forskjellen.

Blant de under 30 år var det riktignok de med den korteste ledigheten som bodde i hushold med mest oppsparte midler (se tabell 5.1). Dette har imidlertid sammenheng med at nesten hver tredje langtidsledige under 30 år (31 prosent) fortsatt bodde i foreldrehusholdet. Foreldre til voksne barn er gjerne i en livsfase der man har en god del oppsparte midler, og den unges arbeidsledighet betyr lite i den sammenhengen. Så sjølv om unge arbeidsledige med en lengre arbeidsledighetsperiode bak seg, bor i hushold med lavere finanskapital enn de med kortest arbeidsledighetserfaring, trenger ikke dette bety at de med lengre ledighet i større grad enn de med kortest ledighet, har måttet bruke av oppsparte midler.

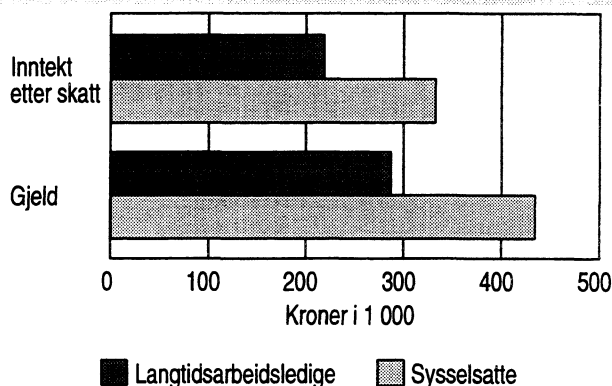
Blant langtidsledige som var 30 år eller eldre i 1990, var det de med lengst ledighet som hadde de største bankinnskotta. I gjennomsnitt hadde deres hushold dobbelt så mye i oppsparte midler som husholda til de med kortere ledighetsperiode bak seg. Dersom variasjonene i oppsparte midler først og fremst var en konsekvens av arbeidsledigheten, ville vi ha venta at de med lavest ledighet hadde minst. Men dette finner vi lite støtte for i våre data.

5.3. Gjeld

Den som har problemer med å klare sine løpende forpliktelser og som ikke har oppsparte midler å ta av, kan bli nødt til å ta opp lån for å greie seg. Men vi veit også at husholdas gjeld gjerne er knytta til investeringer i utdanning og bolig, og at dette er investeringer som vanligvis gjøres relativt tidlig i voksenlivet. Og når vi står overfor flere hushold av samme størrelse og i samme livsfase, er det gjerne de som er best i stand til å betjene lån, dvs. de med høgest inntekt, som også har størst gjeld (Andersen mfl. 1995).

Hvert femte hushold (20 prosent) med langtidsledige hadde ei samla gjeld på 500 000 kroner eller mer. Hvert tredje hushold (33 prosent) med sysselsatte har så stor

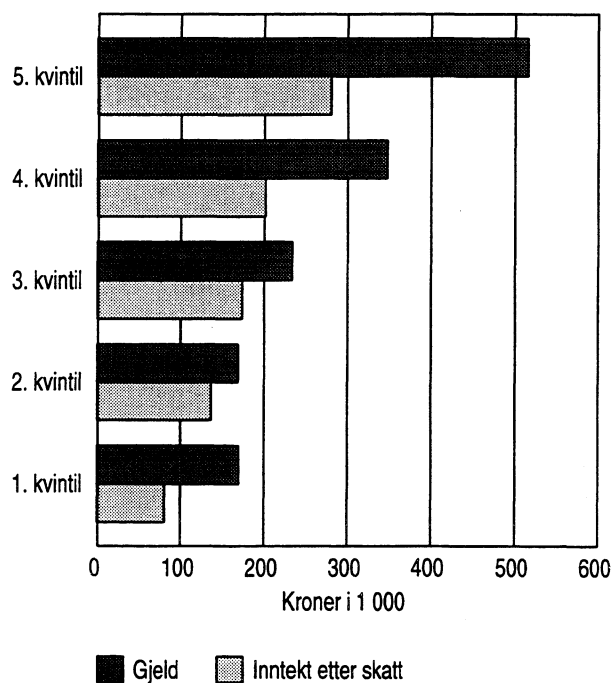
Figur 5.4. Gjennomsnittlig inntekt etter skatt og gjeld pr. hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. 1990. Kroner

gjeld (se vedleggstabell 33). I gjennomsnitt hadde langtidsledige ei gjeld på nesten 290 000 kroner, sysselsatte på 440 000 kroner. Men langtidsledige hadde også lavere inntekt enn sysselsatte. Ser vi gjelda i forhold til inntekta, blir ikke forskjellen mellom de to gruppene så stor. Både langtidsledige og sysselsatte hadde ei gjennomsnittsgjeld som var en halv gang (52 prosent) større enn gjennomsnittlig husholdsinntekt etter skatt (se figur 5.4, jf. vedleggstabell 24 og 33).

Det er langtidsledige med høgest inntekt som også har størst gjeld. De 20 prosent av husholda med langtidsledige som hadde størst husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet, hadde ei gjeld på vel en halv million kroner

Figur 5.5. Gjennomsnittlig inntekt etter skatt og gjeld pr. hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige 20-59 år i kvintiler for husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet. 1990. Kroner

(520 000 kr) i gjennomsnitt. De 20 prosent i den nederte delen av inntektsfordelinga hadde ei gjeld på i gjennomsnitt 170 000 kroner. Den relative gjeldsbyrden var større i denne lavinntektsgruppa og i gruppa med høyest inntekt enn i de mellomliggende inntektsgruppene. Både i 1. og 5. kvintil var gjelda i gjennomsnitt om lag dobbelt så stor som husholdsinntekta (se figur 5.5).

Det var ikke bare færre med *høg* gjeld blant langtidsledige enn blant sysselsatte, men også færre *uten* gjeld. 16 prosent av husholda med langtidsledige hadde inga gjeld, bare 7 prosent av husholda til sysselsatte. Det var også noe flere hushold med *høg gjeldsbyrde*, i betydningen *høg gjeld sammenlikna med inntekt*, blant sysselsatte enn blant langtidsledige. Hvert tredje hushold (33 prosent) med sysselsatte hadde minst to ganger større gjeld enn inntekt. Blant langtidsledige gjaldt dette hvert fjerde hushold (27 prosent) (se tabell 5.3).

Sysselsattes hushold har større gjeld enn langtidslediges hushold, i alle aldersgrupper når vi rekker i kroner (se figur 5.6) og for de under 45 år når vi rekker gjeld i prosent av husholdets inntekt etter skatt. Langtidsledige i alderen 45-59 år hadde ei gjennomsnittlig gjeld som var 70 prosent høyere enn husholdsinntekta etter skatt. For sysselsatte i samme alder var gjelda 38 prosent høyere enn inntekta (se vedleggstabell 27, 28 og 33).

Andelen med *høg gjeldsbyrde* var større blant langtidsledige enn blant sysselsatte i denne aldersgruppa. 25 prosent av husholda med langtidsledige i alderen 45-59 år hadde minst dobbelt så *høg gjeld* som inntekt. Det hadde bare 17 prosent av husholda med sysselsatte. Men for de under 45 år var det først og fremst sysselsattes hushold som hadde *høg gjeldsbyrde*. 42 prosent av husholda til 25-29-årige sysselsatte hadde gjeld minst to

ganger høyere enn inntekta. Bare 28 prosent av husholda til langtidsledige 25-29 år hadde så *høg gjeldsbyrde* (se tabell 5.2).

Også når vi grupperer langtidsledige og sysselsatte etter hvilken husholdstilknytting de har, var det de siste som hadde størst gjeld (se vedleggstabell 33). Med unntak av gifte/samboere med skolebarn og enslige som bodde hos foreldrene, var det også de sysselsatte som oftest hadde *høg gjeld sammenlikna med inntekta*.

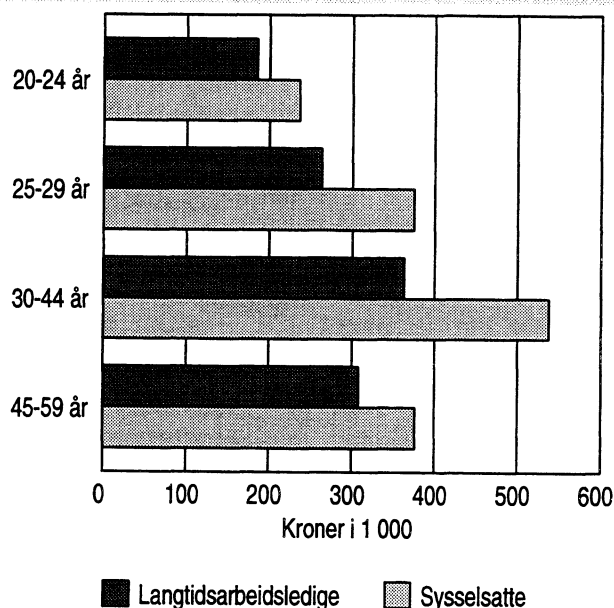
Vel to av fem hushold med skolebarn hadde gjeld høyere enn en halv million kroner, både blant langtidsledige og sysselsatte (se vedleggstabell 33). Men det var flere med *høg gjeldsbyrde* blant langtidsledige enn blant sysselsatte. 42 prosent av langtidsledige og 29 prosent av sysselsatte gifte/samboende med skolebarn tilhørte hushold som hadde dobbelt så stor gjeld som inntekt (tabell 5.3).

Tabell 5.2. Husholdets gjeldsbyrde i ulike aldersgrupper. Andel uten gjeld og andel med *høg gjeldsbyrde* for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. 1990. Prosent

	Gjeldsbyrde i prosent			
	Langtidsledige		Sysselsatte	
	Ingen	Høg ¹	Ingen	Høg ¹
20-24 år	17	17	16	24
25-29 år	17	28	8	42
30-44 år	12	35	3	40
45-59 år	21	25	9	17

¹ Minst to ganger større gjeld enn husholdsinntekt etter skatt.

Figur 5.6. Gjennomsnittlig gjeld pr. hushold i ulike aldersgrupper. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. 1990. Kroner

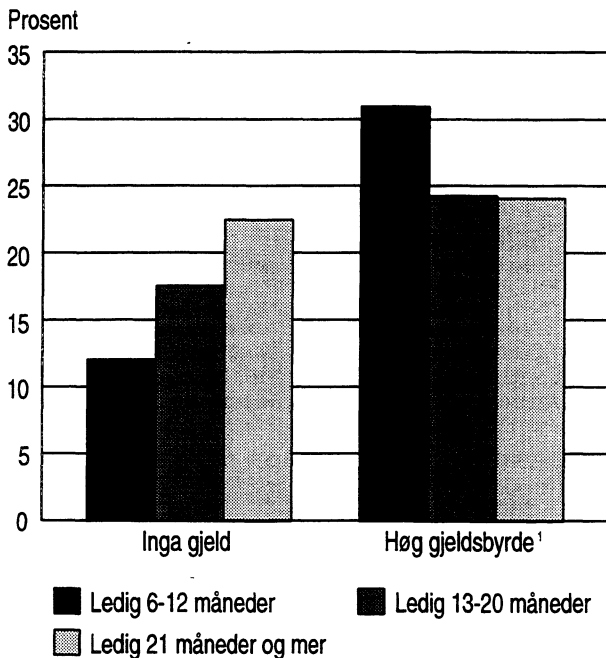

Tabell 5.3. Andel uten gjeld og andel med *høg gjeldsbyrde* i hushold for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år med ulik husholdstilknytting. 1990. Prosent

	Gjeldsbyrde i prosent			
	Langtidsledige		Sysselsatte	
	Ingen	Høg ¹	Ingen	Høg ¹
Alle ²	16	27	7	33
Bor hos foreldre	10	13	7	12
Bor aleine	31	22	17	33
Bor sammen med ektefelle/samboer				
Uten barn	17	20	6	29
Med barn, yngste barn				
0-6 år	9	37	2	45
7-19 år	4	42	2	29
Bor aleine med barn	11	34	5	40

¹ Minst to ganger større gjeld enn husholdsinntekt etter skatt. ² Inklusive par med yngste barn 20 år eller eldre og andre, se tabell 3.4.

Figur 5.7. Andel uten gjeld og andel med høy gjeldsbyrde i hushold for registrerte langtidsarbeidsledige 20-59 år med ulik lengde på ledighet. Prosent. 1990

¹ Minst to ganger større gjeld enn husholdsinntekt

Det var langtidsledige med kortest ledighet som i gjennomsnitt hadde størst gjeld og flest med høy gjeld. 23 prosent av langtidsledige med mindre enn 13 måneders ledighet bodde i hushold med minst en halv million kroner i gjeld. Blant de som hadde vært ledige 13-20 måneder hadde 16 prosent så høy gjeld, blant de med 21 måneders ledighet eller mer bak seg var det 20 prosent (se vedleggstabell 33).

Det er grunn til å tro at det er sammensettinga av gruppene mer enn arbeidsledighetserfaringa som er årsaken til denne variasjonen i gjeldsnivå blant langtidsledige etter hvor lenge de har vært arbeidsledige. I gruppa med kortest ledighet er over halvparten (55 prosent) under 30 år, og en tredel av disse (31 prosent) bodde fortsatt i foreldrehusholdet. Foreldrene er i en livsfase der de kan forventes å ha høy inntekt og fortsatt høy gjeld. Det er trolig dette innslaget av unge heimeboende som gjør at gruppa med kortest ledighet har høyest gjennomsnittlig gjeld og størst andel med høy gjeld. Men når andelen med høy gjeldsbyrde (minst to ganger større gjeld enn inntekt) også var høyest blant de med kortest ledighet bak seg, er det vanskeligere å si hva som ligger bak. Det er imidlertid vanskelig å finne holdepunkter for at arbeidsledighetens lengde har vesentlig innvirkning på fordelingen av gjeld mellom langtidsledige innbyrdes.

5.4. Boligens verdi

Arbeidsledigheten og inntektsreduksjonen som følger av den, bidrar ofte til at husholdet må utsette ulike former for investeringer. 69 prosent av langtidsarbeidsledige

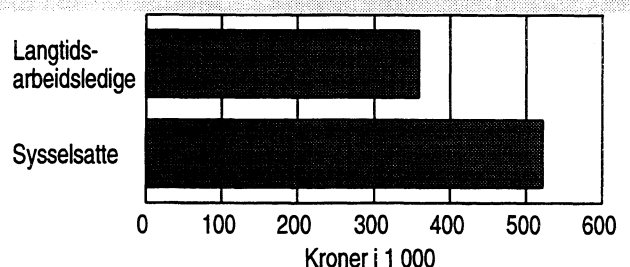
hadde utsatt å skaffe nye ting som følge av arbeidsledigheten. Noen av disse kan ha utsatt investeringer i større kapitalgoder, som for eksempel bil eller bolig. Andre har måttet selge bilen (11 prosent) eller boligen (6 prosent) på grunn av arbeidsledigheten (Holte 1995).

Husholdas formue er i stor grad knytta til boligen. I den ordinære formuesstatistikken som bygger på opplysningene i skattelikninga (Statistisk sentralbyrås inntekts- og formuesundersøkelser) er verdien av boligen sterkt undervurdert, men ved å spørre de som eier boligen om antatt verdi, kan man komme fram til en mer realistisk verdi av bolig og annen realkapital og dermed også av bruttoformuen. I 1990 utgjorde markedsverdien av boligen 58 prosent av berekna bruttoformue for alle hushold i gjennomsnitt. Tilsvarende utgjorde verdien av annen realkapital (fritidseiendommer, biler, båter, driftskapital for sjølvstendig næringsdrivende) 22 prosent av berekna bruttoformue (Epland 1993a).

Også i vårt datamateriale er det stilt spørsmål om antatt markedsverdi av bolig. I 1991 eide langtidslediges hushold boliger (både sjølveier-, aksje- og borettslagsboliger) til en antatt verdi av 360 000 kroner i gjennomsnitt for alle (inklusive de som ikke eide egen bolig), eller vel to tredeler (69 prosent) av gjennomsnittsverdien av boligene til de sysselsatte. Forskjellen skyldtes i hovedsak at det var en større andel blant sysselsatte (66 prosent) enn blant langtidsledige (47 prosent) som eide boligen sjølv. 35 prosent av de langtidslediges hushold eide bolig til en verdi av en halv million kroner eller mer, 54 prosent av de sysselsattes hushold (se vedleggstabell 35).

Det er vanskelig å si i hvilken grad arbeidsledigheten i seg sjølv har bidratt til denne forskjellen mellom langtidsledige og sysselsatte. En viss effekt må den ha hatt. Andelen som hadde måttet selge boligen var riktignok ikke stor, bare 6 prosent (se foran), men andelen økte med lengda på arbeidsledighetsperioden. 4 prosent av de som hadde vært ledige i 6-12 måneder og 9 prosent av de som hadde vært ledige mer enn 20 måneder, hadde måttet selge. Videre var det noe flere blant de med lengst enn blant de med kortest ledighet som hadde måttet utsette nyinvesteringer, henholdsvis 64 og 73 prosent (Holte 1995). Likevel var gjennomsnittlig boligformue lavere blant de som hadde vært ledige ett

Figur 5.8. Antatt markedsverdi av husholdets bolig. Gjennomsnitt for alle. Registrerte langtidsarbeidsledige og alle sysselsatte 20-59 år. 1991. Kroner

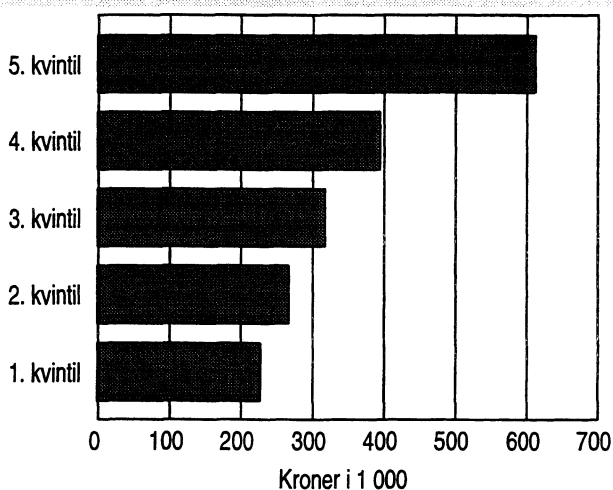

år eller mindre (360 000 kroner) enn blant de med den lengste ledighetsperioden bak seg (440 000 kroner) (se vedleggstabell 34). Heile forskjellen i gjennomsnittlig boligformue mellom de som har vært ledige lengst og de som har vært ledige kortest tid, skyldes at det er flere som eier boligen sjølv blant de med lengst ledighet, og det er god grunn til å tro at årsaken er at de to gruppe-ene er i noe ulike livsfaser. Mens det var 55 prosent under 30 år blant de som hadde vært ledige 12 måneder eller mindre, gjaldt dette 34 prosent av de som hadde vært ledige mer enn 20 måneder. De som har vært ledige 13-20 måneder, har lavere andel sjølveiere og lavere gjennomsnittlig boligverdi enn de med den korteste arbeidsledigheten bak seg (se vedleggstabell 34). Det har trolig sammenheng med at det er et stort innslag av unge enslige som bor i foreldrehusholdet i gruppa med kortest ledighet.

Det var langtidsledige med høyest inntekt som hadde størst boligformue (se figur 5.9), men det var også de som hadde størst gjeld (se figur 5.5). I gjennomsnitt hadde de 20 prosent av husholda med høyest inntekt (5. kvintil) mellom to og tre ganger høyere boligformue enn de 40 prosent med lavest inntekt (1. og 2. kvintil). Dette skyldes i hovedsak at andelen sjølveiere var høyest blant de med høyest inntekt. Mens det var rundt 50 prosent sjølveiere og andelshavere i de to laveste inntektsgruppene, eide nær 90 prosent av de i den høyeste inntektsgruppa boligen sjølv (se tabell 5.5).

Boligformuen er gjerne høyere i siste halvdel enn i første halvdel av den enkeltes yrkesaktive periode (Andersen mfl. 1995, Epland 1993a). Andel personer under 30 år var noe høyere blant langtidsledige enn blant sysselsatte (se vedleggstabell 6). Noe av forskjellen

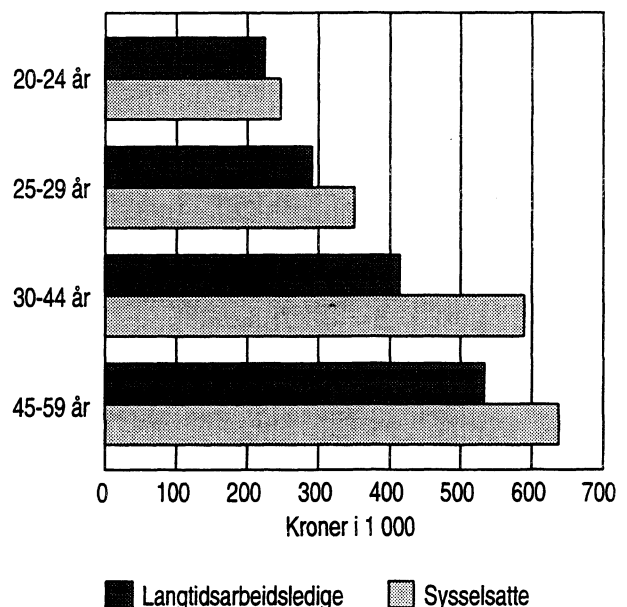
Figur 5.9. Gjennomsnittlig markedsverdi av husholdets bolig. Registrerte langtidsarbeidsledige 20-59 år i ulike inntektskvintiler¹. 1990. Kroner

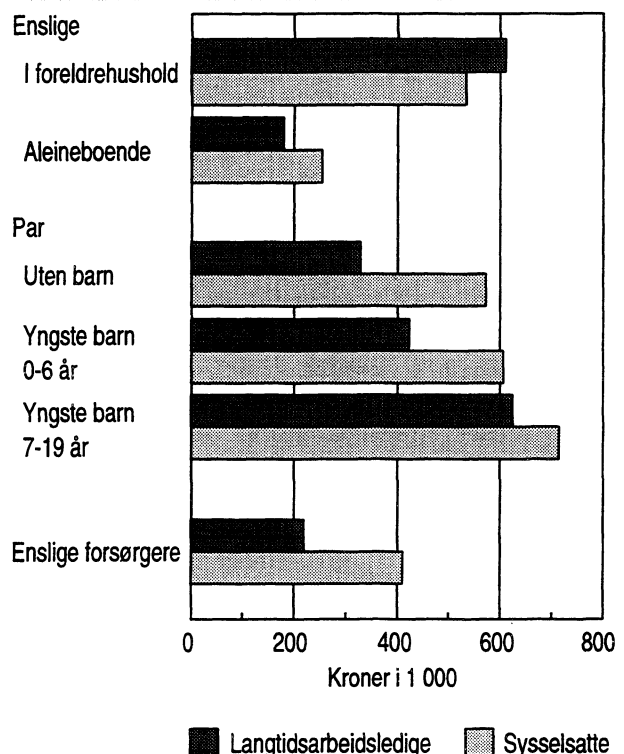
¹ Husholda er rangert etter stigende inntekt etter skatt pr. forbruksenhet. 1. kvintil representerer de 20 prosent med lavest inntekt, 5. kvintil de 20 prosent med høyest inntekt

i gjennomsnittlig boligverdi mellom langtidsledige og sysselsatte skyldes denne ulike alderssammensettinga. Men sjølv om vi tar hensyn til dette og sammenlikner langtidsledige og sysselsatte i samme aldersgruppe, hadde sysselsatte noe høyere boligformue enn langtidsledige.

Figur 5.10. Gjennomsnittlig markedsverdi av husholdets bolig i ulike aldersgrupper. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. 1991. Kroner

Figur 5.11. Gjennomsnittlig markedsverdi av husholdets bolig. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år i grupper etter husholdstilknytting. 1991. Kroner

Forskjellen var minst i den yngste gruppa, størst blant de i alderen 30-44 år. Husholda til sysselsatte i denne aldersgruppa hadde i gjennomsnitt en boligformue som lå 175 000 kroner eller 30 prosent høyere enn verdien på boligformuen til de langtidslediges hushold. I den yngste aldersgruppa var forskjellen vel 20 000 kroner eller 9 prosent.

Når forskjellen mellom sysselsatte og langtidsledige var såvidt liten i den yngste gruppa, har det sammenheng med at det var relativt mange blant unge langtidsledige som bodde i foreldrehusholdet og dermed i en bolig av langt høyere verdi enn unge som hadde flytta heimefra. Dessuten var markedsverdien av husholdets bolig større for langtidsledige som bodde i foreldrehusholdet enn for sysselsatte som fortsatt bodde heime hos foreldrene (se vedleggstabell 34).

I alle andre grupper var boligformuen større i hushold med sysselsatte enn i hushold med langtidsledige. Målt i kroner var forskjellen størst mellom langtidsledige og sysselsatte par uten barn (ca. 250 000 kroner). Den relative forskjellen var likevel størst blant enslige forsørgere. I denne gruppa hadde sysselsatte nesten dobbelt så stor boligformue som langtidsledige (se også vedleggstabell 34).

5.5. Materiell standard

Sysselsatte hadde høyere materiell standard enn langtidsledige på alle områder vi ser på her. De eide oftere enn langtidsledige sin egen bolig, de disponerte oftere bil og var oftere hytteeiere.

Det er store forskjeller i materiell standard mellom ulike grupper av langtidsledige. Blant de 20 prosent av husholda med lavest inntekt etter skatt pr. forbruksenhet var det bare ett hushold av tre (34 prosent) som var sjølveiere (eksklusive andelshavere), blant de 20 prosent med høyest inntekt var det sju av ti (70 prosent). I lavinntektsgruppa var det ett av ti hushold som hadde mer enn en bil (10 prosent) og ett av ti som hadde hytte (8 prosent). I høginntektsgruppa var det ett av tre hushold (33 prosent) som hadde mer enn én bil, ett av fem (22 prosent) som hadde hytte (se tabell 5.5).

Tabell 5.4. Andel hushold som eier boligen sjølv, er andelshavere, disponerer en eller flere biler eller eier hytte. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. Prosent. 1991

	Langtidsledige	Sysselsatte
Eier boligen som		
Sjølveiere	47	66
Andelshavere	15	14
Disponerer bil		
En eller flere	75	87
To eller flere	18	27
Eier hytte	13	22

Tabell 5.5. Andel hushold som eier boligen sjølv, er andelshavere, disponerer en eller flere biler eller eier hytte. Registrerte langtidsarbeidsledige 20-59 år i ulike inntektsgrupper (kvintiler)¹. Prosent. 1991

	Kvintil nr.				
	1	2	3	4	5
Eier boligen som					
Selveiere	34	35	47	50	70
Andelshavere	13	17	14	20	17
Disponerer bil					
En eller flere	63	67	77	75	90
To eller flere	10	9	14	23	33
Eier hytte	8	4	18	12	22

¹ Husholda er rangert etter stigende inntekt etter skatt pr. forbruksenhet. 1. kvintil består av de 20 prosent med lavest inntekt, 5. kvintil de 20 prosent med høyest inntekt.

Forskjellene i materiell standard mellom langtidsledige og sysselsatte var gjennomgående større blant de over enn blant de under 30 år. Spesielt små var forskjellene mellom langtidsledige og sysselsatte i alderen 20-24 år. Det var omtrent like store andeler i begge grupper som bodde i hushold som eide bolig (ett av tre hushold) og hytte (ett av ti) eller disponerte bil (tre av fire), men det var noen flere sysselsatte enn langtidsledige som bodde i hushold som disponerte mer enn én bil, henholdsvis 21 og 26 prosent.

I den eldste gruppa (45-59 år) var forskjellene betydelige, spesielt når det gjaldt andelen med den høyeste materielle standarden. 30 prosent av sysselsatte i denne alderen bodde i hushold med to eller flere biler, 16 prosent av langtidsledige. 39 prosent av sysselsatte bodde i hushold som eide hytte, 22 prosent av langtidsledige (se vedleggstabell 35).

Når vi grupperer langtidsledige og sysselsatte etter hva slags hushold de er knytta til, er det først og fremst blant enslige forsørgere at forskjellen i materiell standard mellom langtidsledige og sysselsatte er høy. Fire av fem (78 prosent) sysselsatte enslige forsørgere var enten sjølveiere eller andelshavere, mens bare halvparten (49 prosent) av langtidsledige enslige forsørgere var i denne situasjonen. Halvparten (48 prosent) av langtidsledige enslige forsørgere disponerte bil, mot 87 prosent av sysselsatte enslige forsørgere.

Husholdas materielle standard varierer i noen grad med hvor lenge den arbeidsledige har vært uten arbeid, men den varierer ikke på noen systematisk måte. Andelen som eier sin egen bolig er høyest blant de som har vært ledige lengst, andelen som disponerer bil er høyest blant de med kortest ledighet, mens andelen som eier hytte er like høy i de to gruppene (se vedleggstabell 35).

6. Økonomiske problemer og fattigdom

6.1. Innleiing

Vi har sett at langtidsledige har lavere individuell inntekt, lavere husholdsinntekt, lavere materiell standard, mindre oppsparte midler, lavere boligformue, men også lavere gjeld og lavere gjeldsbyrde (gjeld sammenlikna med inntekt) enn sysselsatte. Men vi har ikke kunnet påvise noen klar sammenheng mellom arbeidsledigheten og dens varighet og de forskjellene i økonomiske levekår vi har observert. Mye tyder på at forskjellene i vel så stor grad skyldes de to gruppenes ulike utgangspunkt, at det større innslaget av grupper med lav inntekt og dårlige økonomiske levekår (personer med lav utdanning, ungdom) blant langtidsledige enn blant sysselsatte er den viktigste grunnen til at langtidsledige har lavere inntekt og dårligere økonomiske levekår enn sysselsatte.

Det var kanskje heller ikke å vente at vi skulle finne en klar sammenheng mellom arbeidsledighet og dens varighet på den ene sida og lav formue/lav materiell standard på den andre. Den enkeltes formuessituasjon og materielle standard er i stor grad en følge av hvilken livsfase vedkommende befinner seg i. I etableringsfasen vil de fleste ha relativt høy gjeld. Samtidig er investeringer i egen bolig den heilt dominerende formuesposten. Etter hvert som gjelda blir nedbetalt, vil det bli rom for sparing i form av bankinnskott, verdipapirer o.l. Når man har passert "middagshøgden", vil mange være gjeldfri. Investeringer i finanskapital vil utgjøre en større andel av formuen enn når man er i ferd med å etablere seg på boligmarkedet. Mange vil sitte med en betydelig nettoformue (Epland 1993a).

Arbeidsledigheten og den inntektsreduksjonen den representerer, vil, i hvert fall i første omgang, rokke lite ved det enkelte husholds formuessituasjon og materielle standard. Det betyr likevel ikke at husholdas økonomi ikke påvirkes av inntektsreduksjonen. De som i utgangspunktet hadde en stram økonomi, kan få økonomiske problemer når inntekta reduseres, og dette kan både gjelde hushold med høy inntekt, formue og materiell standard, like vel som hushold med lav inntekt, formue og materiell standard. Det avgjørende er i hvilken grad det er mulig å tilpasse forbruket til det lavere inntektsnivået, og dette kan være vel så vanskelig for de med

høy inntekt og høy gjeld som for de med lav inntekt og lita eller inga gjeld.

Andelen med ulike former for betalingsproblemer var langt høyere blant langtidsledige enn blant sysselsatte. Mens hvert andre hushold med langtidsledige opplevde problemer med å klare løpende utgifter ("ofte" eller "av og til") og en like stor andel hadde problemer med å klare ei uforutsett regning på 2 000 kroner, gjaldt dette henholdsvis 12 og 14 prosent av husholda med sysselsatte. Og mens hvert fjerde hushold med langtidsledige rapporterte at de "ofte" hadde problemer med å greie løpende utgifter, gjaldt dette bare 4 prosent av husholda med sysselsatte (se tabell 6.1).

Tabell 6.1. Andel hushold med ulike typer betalingsproblemer. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. Prosent. 1991

	Langtidsledige	Sysselsatte
Problemer med løpende utgifter		
Ofte	23	4
Av og til	26	8
Problemer med uforutsett regning på 2 000 kroner	51	14

Men vi har også sett at det er store inntektsforskjeller blant langtidsledige, og at langtidsledige med lav inntekt har lavere materiell standard, mindre oppsparte midler og lavere boligformue enn langtidsledige med høyere inntekter. Dette skulle indikere at det er noen, men langt fra alle, langtidsledige som lever i dårlige økonomiske kår. Noen vil ha økonomiske problemer i den forstand at de har problemer med å klare de løpende utgiftene eller problemer med å klare ei uforutsett regning av en viss størrelse. Noen lever kan hende i rein fattigdom. Men det samme kan gjelde en del sysselsatte. Bak den høyere *gjennomsnittlige* velstanden i denne gruppa kan det skjule seg ei gruppe med like lave inntekter, like lav materiell standard, lave oppsparte midler og lav boligverdi som blant langtidsledige. Sjølv om de

relative forskjellene i individuell inntekt er noe større blant langtidsledige enn blant sysselsatte, gjelder ikke dette i samme grad forskjellene i husholdsinntekt. Dessuten må vi ikke glemme at sysselsatte ikke bare har høyere inntekt og bruttoformue (finanskapital i form av bankinnskott, verdipapirer mv. og realkapital i form av boligverdi) enn langtidsledige, men også høyere gjeld og større gjeldsbyrde. Dermed kan også mange sysselsatte ha problemer med å få inntekta til å strekke til.

6.2. Betalingsproblemer

Mange hushold som har økonomiske problemer, får slike problemer fordi de opplever ei uforutsett utgiftsøkning, slik mange hushold med stor gjeld opplevde da rentenivået økte og skattereglene blei endra mot slutten av 1980-tallet. Eller problemene oppstår når de opplever en uforutsett inntektsreduksjon, slik mange gjør når de mister arbeidet (Andersen og Lyngstad 1993).

Mye tyder på at betalingsproblemene øker med varigheten av arbeidsledigheten. Ifølge Andersen og Lyngstad (1993) bodde 14 prosent av de med 1-8 ukers arbeidsledighetserfaring i 1990 i hushold med betalingsproblemer, hver andre arbeidsledige med mer enn et halvt års ledighet. Dette ser likevel ikke ut til å gjelde fullt ut for langtidsledige. Der var andelen med betalingsproblemer høyest blant de med 13-20 måneders ledighet bak seg. I denne gruppa hadde nesten 60 prosent av husholda opplevd problemer med å greie sine løpende utgifter, og like mange svarte at de ikke ville kunne greie ei uforutsett regning på 2 000 kroner. Om lag halvparten av langtidsledige med mindre enn 13 eller mer enn 20 måneder i ledighet, kunne ikke greie ei uforutsett regning av samme størrelse, og henholdsvis 45 og 50 prosent hadde problemer med de løpende utgiftene (se vedleggstabell 36). Andelen 30 år og over er høyest blant de som har vært ledige lengst (66 prosent av de med lengst ledighet var 30 år eller eldre, 56 prosent av de som hadde vært ledige 13-20 måneder og 45 prosent av de med lavest ledighet) og det er de yngre som vanligvis har lavest inntekt og minst oppsparte midler (se vedleggstabellene 1, 20 og 32). Dette kan i hvert fall delvis være forklaringa på at andelen med betalingsproblemer er høyere blant de som har vært arbeidsledige i 13-20 måneder enn blant de som har vært arbeidsledige lenger.

Det er blant langtidsledige med lavest husholdsinntekt at andelen med betalingsproblemer er størst. Blant de 20 prosent av husholda med lavest inntekt etter skatt pr. forbruksenhet (1. kvintil) hadde over 30 prosent ofte problemer med løpende utgifter, mens over 60 prosent ikke ville klare ei uforutsett regning på 2 000 kroner. Blant de 20 prosent med høyest inntekt (5. kvintil) var det under 20 prosent som ofte hadde problemer med å klare løpende utgifter og vel 30 prosent som ikke ville greie ei uforutsett regning på 2 000 kroner.

En del av forklaringa på at en større andel av langtidsledige enn av sysselsatte har betalingsproblemer, kan

Tabell 6.2. Andel hushold med ulike typer betalingsproblemer. Registrerte langtidsarbeidsledige 20-59 år i ulike inntektsgrupper (kvintiler)¹. Prosent. 1991

	Kvintil nr.				
	1	2	3	4	5
Problemer med løpende utgifter					
Ofte	31	28	20	17	19
Av og til	31	34	24	23	20
Problemer med uforutsett regning på 2 000 kroner	61	68	49	47	32

¹ Husholda er rangert etter stigende inntekt etter skatt pr. forbruksenhet.

1. kvintil består av de 20 prosent med lavest inntekt, 5. kvintil de 20 prosent med høyest inntekt.

være at de er ulikt fordelt på aldersgrupper. Det er flere under 30 år blant langtidsledige enn blant sysselsatte, og det er generelt en tendens til at det blant yngre er flere som gir uttrykk for at de har problemer med å greie løpende utgifter eller uforutsette regninger enn blant de noe eldre. Dette gjelder likevel ikke fullt ut for langtidsledige. I aldersgruppa 20-24 år er andelen som ofte har problemer med løpende utgifter og andelen som har problemer med å betale ei uforutsett regning på 2 000 kroner, høyere enn blant de som er eldre enn dette. Og sjølv om vi tar hensyn til den ulike alderssammensettinga og sammenlikner langtidsledige og sysselsatte på samme alder, er forskjellen stor. Mens hver andre (51 prosent) langtidsledige i alderen 20-24 år hadde problemer med å klare ei uforutsett regning på 2 000 kroner, gjaldt dette bare hver femte (20 prosent) sysselsatte i samme aldersgruppa (se vedleggstabell 36).

Heller ikke når vi sammenlikner langtidsledige og sysselsatte med samme husholdstilknytting, blir forskjellen borte. To av tre (67 prosent) aleineboende enslige langtidsledige hadde problemer med å klare ei uforutsett regning på 2 000 kroner, en av fem (19 prosent) sysselsatte. Minst forskjell var det mellom langtidsledige og sysselsatte som bodde i foreldrehusholdet (se vedleggstabell 36). Andelen hushold med betalingsproblemer var lavest i denne gruppa av langtidsledige. Bare ett av fire (25 prosent) hushold med langtidsledige boende heime hos foreldrene hadde problemer med å klare løpende utgifter. Den samme andelen (23 prosent) hadde problemer med å klare ei uforutsett regning på 2 000 kroner. Andelen med betalingsproblemer var høyest blant enslige forsørgere. Dette gjaldt både blant langtidsledige og sysselsatte. 70 prosent av langtidsledige enslige forsørgere hadde ofte eller av og til problemer med å klare sine løpende utgifter. 85 prosent hadde problemer med å klare ei uforutsett regning på 2 000 kroner (se vedleggstabell 36).

6.3. Sosialhjelp

Sjølv om mange langtidsledige svarer at de har betalingsproblemer når de blir spurt, trenger ikke dette bety

at de har alvorlige økonomiske problemer. En del av de som opplever en inntektsreduksjon når de blir arbeidsledige, vil kanskje føle at de ikke får pengene til å strekke til, ikke fordi de lever i dårlige økonomiske kår, men fordi det er vanskelig å venne seg til et lavere forbruksnivå enn man er vant til. Det kan derfor være grunn til å supplere denne typen subjektive indikatorer med mer objektive indikatorer på økonomiske problemer.

Økonomisk sosialhjelp er meint å skulle virke som et økonomisk sikkerhetsnett. Når egne inntekter eller mer rettighetsprega overføringer ikke strekker til eller ikke når fram til de som lever i økonomisk nød, skal de gjennom sosialhjelpa sikres midler til livsopphold. Sosialhjelp gis også til personer som trenger det for å overvinne eller tilpasse seg en vanskelig livssituasjon, for eksempel langvarig arbeidsledighet. Sosialhjelpa er behovsprøvd, og de som søker, underkastes ei streng behovsvurdering før de får støtte. Dermed kan også det å være sosialhjelpsmottaker betraktes som en indikator på at en har økonomiske problemer eller lever i dårlige økonomiske kår.

Andelen sosialhjelpsmottakere er langt høyere blant langtidsledige (29 prosent) enn blant sysselsatte (4 prosent). Dette bildet endrer seg ikke når vi sammenlikner langtidsledige og sysselsatte i samme alder. Det er 20-30 prosent flere blant langtidslediges enn blant sysselsattes hushold som mottar sosialhjelp i alle aldersgrupper.

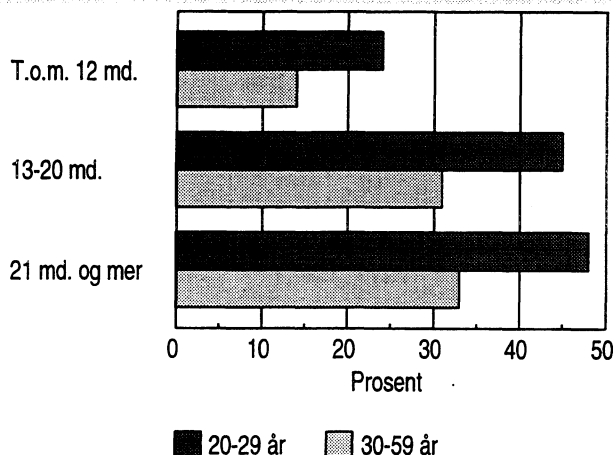
Tabell 6.3. Andel hushold som mottar økonomisk sosialhjelp. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år i ulike aldersgrupper. Prosent. 1990

	Langtidsledige	Sysselsatte
Alle	29	4
20-24 år	31	5
25-29 år	35	7
30-44 år	26	5
45-59 år	23	2

Blant langtidsledige er andelen hushold som mottar sosialhjelp lavest for de med kortest ledighet bak seg (24 prosent), høyest for de som har vært ledige lengst (48 prosent). Dette gjelder også når vi ser på de to yngste og de to eldste aldersgruppene for seg (se figur 6.1). I den grad vi kan betrakte det å motta sosialhjelp som en indikator på at en har økonomiske problemer eller lever i dårlige økonomiske kår, ser det altså ut til at vi har funnet en klar sammenheng mellom arbeidsledighetens lengde og omfanget av økonomiske problemer eller dårlige økonomiske kår.

Andelen som mottar sosialhjelp er høyere blant langtidsledige enn blant sysselsatte i alle husholdstyper (se vedleggstabell 29 og 30). Igjen er det blant enslige forsørgere vi finner den høyeste andelen. 59 prosent av

Figur 6.1. Andel hushold som mottar økonomisk sosialhjelp. Registrerte langtidsarbeidsledige i grupper etter alder og varigheten av arbeidsledighetsperioden. Prosent. 1990

langtidsledige enslige forsørgere mottok sosialhjelp i 1990, 17 prosent av sysselsatte enslige forsørgere. Men, som vi allerede har sett, sjølv om andelen som mottar sosialhjelp er dobbelt så høy blant langtidsledige enslige forsørgere som blant langtidsledige aleineboende, mottar de to gruppene i gjennomsnitt like mye sosialhjelp (se vedleggstabell 30). Det betyr at sosialhjelpsmottakerne blant enslige aleineboende langtidsledige får dobbelt så stort beløp som sosialhjelpsmottakerne blant langtidsledige enslige forsørgere. I den grad beløpets størrelse gjenspeiler omfanget av sosialhjelpsmottakerens økonomiske problemer, skulle dermed sosialhjelpsmottakerne blant enslige langtidsledige i gjennomsnitt ha større økonomiske problemer enn sosialhjelpsmottakerne blant langtidsledige enslige forsørgere.

Det er også verdt å merke seg at andelen hushold som mottar sosialhjelp, er like høy blant langtidsledige som bor i foreldrenes hushold som i de fleste andre grupper av langtidsledige, sjølv om andelen med ulike betalingsproblemer var langt lavere i denne gruppa (se foran).

Tabell 6.4. Andel hushold som mottar økonomisk sosialhjelp. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år i grupper etter husholdstilknytting. Prosent. 1990

	Langtidsledige	Sysselsatte
Alle ¹	29	4
Bor hos foreldre	25	4
Bor aleine	28	5
Bor sammen med ektefelle/samboer		
Uten barn	25	1
Med barn, yngste barn		
0-6 år	27	4
7-19 år	14	3
Bor aleine med barn	59	17

¹ Inklusive par med yngste barn 20 år eller eldre og andre, se tabell 3.4.

De langtidsledige i vårt utvalg er alle 20 år eller eldre. Dermed har foreldrene *ingen plikt* til å forsørge dem, og den langtidsledige blir tildelt sosialhjelp uavhengig av foreldrenes økonomi, sjølv om han eller hun bor sammen med foreldrene. I de fleste tilfelle var det trolig også den langtidsledige sjølv som var sosialhjelpsmottaker. I fire av fem hushold der enslige langtidsledige bodde sammen med sine foreldre, og husholdet mottok sosialhjelp, var det den enslige langtidsledige som mottok sosialhjelp (se vedleggstabell 13 og 30). Andre husholdsmedlemmer kan naturligvis også ha mottatt sosialhjelp, men det er vel grunn til å tro at den langtidsledige i de aller fleste tilfellene var eneste sosialhjelpsmottakeren i husholdet (se vedleggstabell 13). I slike tilfelle vil dermed det å motta sosialhjelp ikke være noen god indikator på husholdets økonomiske situasjon.

6.4. Fattigdom

Økonomiske problemer er en ting, det å være fattig er noe annet. Det er vanlig å si at den er fattig som på grunn av manglende materielle ressurser ikke har mulighet til å delta i normale aktiviteter og heller ikke har mulighet til å skaffe seg de goder eller den levestandard som er vanlig i samfunnet (Townsend 1979). Fattige må altså avstå fra å delta i aktiviteter og avstå fra goder som de fleste av oss tar for gitt, og de må avstå fra alt dette fordi de ikke har tilstrekkelige ressurser til å skaffe seg det.

Kan det tenkes at personer som opplever langvarig arbeidsledighet, med de økonomiske problemer som dette i mange tilfelle medfører, etter hvert uttømmer sine egne og husholdets ressurser og tilpasningsmuligheter og ender i en situasjon av mer eller mindre permanent ressursmangel eller fattigdom?

Vi har sett at det er store inntektsforskjeller blant langtidsledige og at langtidsledige med lav inntekt har lavere materiell standard, mindre oppsparte midler, lavere boligformue og høyere gjeldsbyrde sett i forhold til inntektsnivået, enn langtidsledige med høyere inntekter.

Dette skulle indikere at det er noen, men langt fra alle langtidsledige som lever i dårlige økonomiske kår. Dette trenger ikke bety at det er arbeidsledigheten som er hovedårsaken til at de har dårlig økonomi. Det kan like gjerne skyldes at det er de med det dårligste økonomiske utgangspunktet som rammes av arbeidsledighet.

Også blant sysselsatte er det store inntektsforskjeller (se vedleggstabell 3, 4 og 21). Bak den høyere gjennomsnittlige velstanden i denne gruppa kan det skjule seg ei gruppe med like lave inntekter, like lav materiell standard og like lave oppsparte midler som blant langtidsledige.

I det følgende skal vi forsøke å avgrense og tallfeste andelen "fattige" blant langtidsledige og sysselsatte. Fattigdom er et svært komplisert fenomen (se difinisjo-

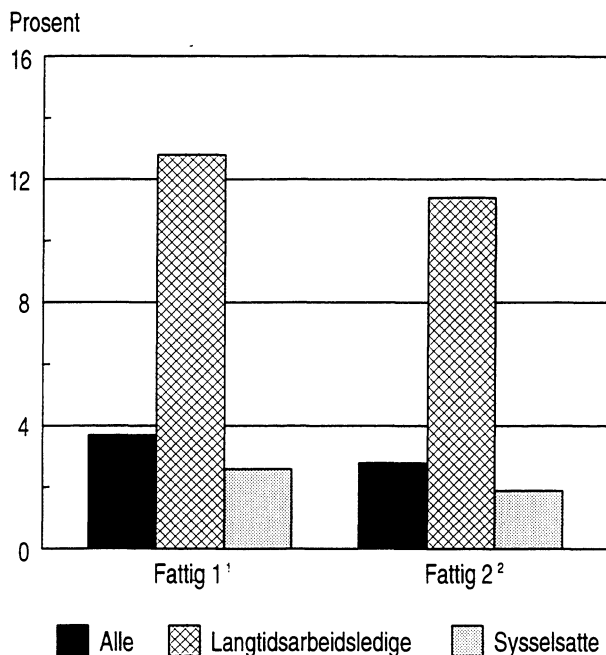
nen over). Det er ikke lett å finne fram til en god indikator eller et godt mål på fattigdom. Et godt fattigdomsmål bør ta hensyn både til vedkommendes ressurser og vedkommendes forbruk, levestandard eller hva slags liv han eller hun lever (for en nærmere diskusjon av fattigdom og fattigdomsmål, se Andersen mfl. 1995, Hagensaars 1991, Lyngstad 1993, Lyngstad mfl. 1997, Aaberge, Andersen og Wennemo 1996). I praksis vil man ofte ta utgangspunkt i vedkommendes ressurser og nytte inntekt når man definerer fattigdom (se for eksempel Epland 1993b, Kjeldstad 1993b og Nordisk ministerråd 1996). Her skal vi nytte to ulike fattigdomsmål.

Vi definerer først ei fattigdomsgrense som tilsvarer 50 prosent av medianinntekta etter skatt pr. forbruksenhet for alle personer 16 år og over. Medianinntekta er den inntekta som deler inntektsfordelinga i to like deler. Halvparten av personene i fordelinga har lavere inntekt enn medianinntekta, den andre halvparten har høyere inntekt. I vårt datamateriale (Levekårsundersøkelsen 1991) er denne medianinntekta 53 337 kroner. De som har lavere inntekt etter skatt pr. forbruksenhet enn dette, defineres som "fattige". Dette er *fattigdomsindikator nr. 1*.

Det kan reises mange innvendinger mot den fattigdomsindikatoren eller det fattigdomsmålet som er presentert foran. Det tar for eksempel ikke hensyn til størrelsen på formuen. Kan det være riktig å klassifisere de som riktignok har lav inntekt, men som samtidig har stor formue, som fattige? Denne innvendinga tar vi til en viss grad hensyn til med vår *fattigdomsindikator nr. 2*. Der krever vi i tillegg (til at inntekt etter skatt pr. forbruksenhet skal være lavere enn 53 337 kroner) at husholdet som vedkommende bor i, skal ha mindre enn 50 000 kroner i bankinnskott eller verdipapirer for å bli definert som fattig.

Fattigdomsindikator 1, der vi bare legger vekt på inntekta til husholdet vedkommende bor i, gir som resultat at 4 prosent av alle voksne personer klassifiseres som fattige. Fattigdomsindikator 2, som i tillegg tar hensyn til størrelsen på husholdets bankinnskott og verdipapirer, gir 3 prosent fattige (se figur 6.2). Dette er en noe lavere andel fattige enn det som er rapportert i Epland (1993b) og Andersen mfl. (1995). Det har dels sammenheng med at vi her har valgt å definere inntektsgrensa som 50 prosent av medianen, ikke av gjennomsnittet, slik Epland og Andersen gjør. Medianen er mindre følsom for ekstreme verdier enn gjennomsnittet er, og ved å velge den, vil fattigdomsgrensa og dermed omfanget av fattigdommen være mindre påvirket av ekstremobservasjoner. Resultatet blir mer robust. Men sia gjennomsnittsinntekta vanligvis er høyere enn medianinntekta, vil de fattigdomsdefinisjonene som her er valgt, være strengere enn de som benyttes av Epland og Andersen. Dermed blir andelen fattige lavere. Dersom vi i stedet for medianen hadde brukt gjennomsnittet, ville 6 prosent ha vært fattige etter fattigdomsmål 1, 4 prosent etter fattigdomsmål 2.

Figur 6.2. Andel fattige etter ulike fattigdomsmål. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år og alle personer 16 år og over. Prosent. 1990

¹ Bor i hushold med husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet lavere enn medianinntekta (53 337 kroner)

² Som note 1. I tillegg har husholdet mindre enn 50 000 kroner i bankinnskott og verdipapirer

En annen forskjell mellom Epland og Andersen og de tallene som presenteres her, er at de teller fattige *hushold*, mens vi teller fattige voksne *personer*. Hadde vi brukt hushold som analyseenhet, slik de gjør, ville fattigdomsraten ha økt med ytterligere 1 prosentpoeng (se vedleggstabell 37). Andelen fattige hushold er noe høyere enn andelen fattige voksne personer. Dette viser hvor følsom alle anslag over andelen fattige er for valg av forutsetninger (fattigdomsgrense, analyseenhet mv.). De fattigdomsindikatorer vi har valgt, bør likevel kunne gi grunnlag for relativt grove sammenlikninger av fattigdommens fordeling mellom langtidsledige og sysselsatte og mellom grupper av langtidsledige, og være et supplement til de grove indikatorer som tidligere er brukt for å kartlegge hvilke grupper som lever i økonomisk dårlige kår.

Blant langtidsledige var det 13 prosent fattige når vi nytter den første fattigdomsindikatoren, 11 prosent når vi nytter den andre. De langtidsledige som er fattige på grunn av lav husholdsinntekt, har altså vanligvis heller ikke særlig mye oppsparte midler. Blant sysselsatte var de tilsvarende tallene 3 og 2 prosent.

Vi har flere ganger tidligere vært inne på at det er relativt flere unge blant langtidsledige enn blant sysselsatte, og at en del av inntektsforskjellen mellom langtidsledige og sysselsatte skyldes dette forholdet. Slik er

Tabell 6.5. Andel fattige etter ulike fattigdomsmål. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år i ulike aldersgrupper. Prosent. 1990

	Fattigdomsmål 1 ¹		Fattigdomsmål 2 ²	
	Langtidsledige	Sysselsatte	Langtidsledige	Sysselsatte
20-24 år	15	12	14	9
25-29 år	15	3	14	3
30-44 år	13	1	10	1
45-59 år	6	1	5	1

¹ Bor i hushold med husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet lavere enn medianinntekta (53 337 kroner). ² Som note 1. I tillegg har husholdet mindre enn 50 000 kroner i bankinnskott og verdipapirer.

det naturligvis også når vi teller fattige. Men langt fra heile forskjellen i andel fattige i de to gruppene kan forklares ved at aldersfordelinga er forskjellig.

I de tre eldste aldersgruppene er forskjellen mellom langtidsledige og sysselsatte fortsatt stor, uansett hvilket av de to fattigdomsmåla vi ser på. Men i den yngste aldersgruppa er forskjellen langt mindre. Legger vi det første fattigdomsmålet til grunn, blir den nesten borte. Dette har dels sammenheng med at unge langtidsledige oftere enn sysselsatte bor i foreldrehusholdet og dermed nyter godt av foreldrenes økonomiske ressurser. Dermed blir de ikke definert som fattige, sjølv om de har lav individuell inntekt. Vi kan heller ikke se bort fra at det blant de yngste fattige (både sysselsatte og langtidsledige) er en del som går på skole eller studerer. De fleste av disse vil ha så lav inntekt at de klassifiseres som fattige, sjølv om de har studielån i tillegg. Blant de fattige langtidsledige, og særlig blant de yngste av dem, kan det, i tillegg, være en del som mottar kursstønad i tillegg til den registrerte inntekta, som vi har lagt til grunn når vi skiller fattige fra ikke fattige. I den grad studielån og kursstøtte bør betraktes som inntekt i denne sammenheng, overvurderer tabell 6.5 andelen fattige i den yngste aldersgruppa, både blant sysselsatte og langtidsledige.

Andelen fattige blant langtidsledige som fortsatt bor i foreldrehusholdet, var ikke høyere enn blant tilsvarende gruppe sysselsatte. Men blant langtidsledige som hadde flytta fra foreldrehusholdet og etablert eget hushold, enten aleine eller sammen med andre, var andelen fattige høyere enn blant tilsvarende grupper sysselsatte.

Høgest andel fattige var det blant langtidsledige enslige aleineboende, samboere/ektefeller med små barn og enslige forsørgere. Når enslige forsørgere ikke kommer ut med høgest andel fattige verken blant langtidsledige eller blant sysselsatte, kan dette tyde på at vi blant de yrkesaktive enslige forsørgerne riktignok finner mange med økonomiske kår under gjennomsnittet, men at andelen med de dårligste økonomiske kårerne ikke er høyere i denne gruppa enn i flere andre grupper av

Tabell 6.6. Andel fattige etter ulike fattigdomsmål. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år i grupper etter husholdstilknytting. Prosent. 1990

Alder:	Fattigdomsmål 1 ¹		Fattigdomsmål 2 ²	
	Langtidsledige	Sysselsatte	Langtidsledige	Sysselsatte
Alle ³	13	3	11	2
Bor hos foreldre	4	3	2	2
Bor aleine	22	9	18	8
Bor sammen med ektefelle/samboer				
Uten barn	11	2	10	2
Med barn, yngste barn				
0-6 år	20	2	18	2
7-19 år	8	1	8	0
Bor aleine med barn	15	0	15	0

¹ Bor i hushold med husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet lavere enn medianinntekta (53 337 kroner). ² Som note 1. I tillegg har husholdet mindre enn 50 000 kroner i bankinnskott og verdipapirer. ³ Inklusive par med yngste barn 20 år eller eldre og andre, se tabell 3.4.

yrkesaktive. Hvis vi for eksempel sammenlikner langtidsledige enslige aleineboende og langtidsledige enslige forsørgere, så rapporterer 70 prosent av de enslige forsørgerne at de har problemer med løpende utgifter "ofte" eller "av og til", bare 56 prosent av de enslige, (se vedleggstabell 36). Det er også de enslige forsørgerne som oftest er sosialhjelpsmottakere (59 prosent, mot de ensliges 28 prosent; se tabell 6.4). Men hvis vi bare tar med de som sier at de "ofte" har problemer med å klare løpende utgifter, blir forskjellen mellom de to gruppene borte. Om lag en av tre (henholdsvis 35 og 31 prosent) har slike problemer "ofte" i begge gruppene (vedleggstabell 36). Dette styrker inntrykket av at andelen i virkelig dårlige økonomiske kår ikke er høyere blant langtidsledige enslige forsørgere enn blant langtidsledige aleineboende enslige. Vi må likevel ta det forbeholdet at tallene er usikre, spesielt for enslige forsørgere. Vi har også sett at enslige aleineboende langtidsledige som mottar sosialhjelp, i 1990 i gjennomsnitt mottok dobbelt så mye som sosialhjelpsmottakerne blant de langtidsledige enslige forsørgerne (se avsnitt 6.2). Dette kan tyde på at andelen med svært dårlig økonomi var høyere blant enslige aleineboende enn blant enslige forsørgere i de langtidslediges rekke, i hvert fall før sosialhjelpa blei utbetalt.

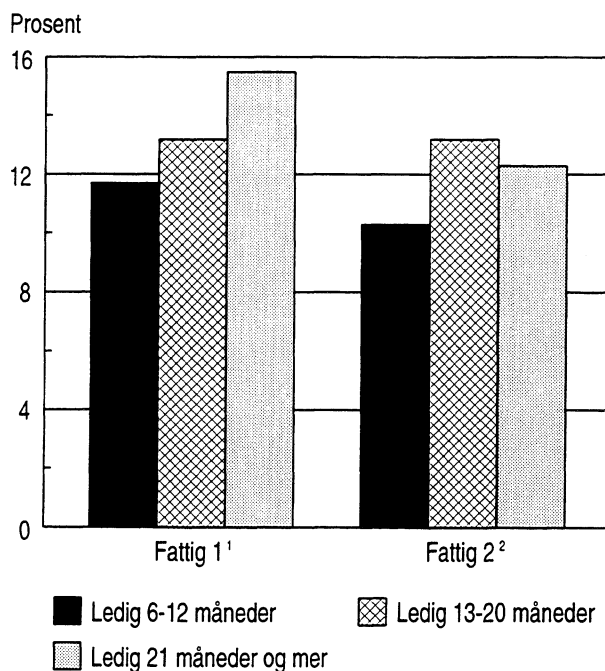
Andelen fattige er lavest blant de med kortest ledighetsperiode bak seg, uansett hvilket av våre to fattigdomsmål vi velger. Så lenge vi holder oss til det første fattigdomsmålet, der vi bare legger vekt på inntekta til husholdet den langtidsledige bor i, øker andelen fattige med ledighetens varighet. Men så snart vi også tar hensyn til hvor mye husholdet har av oppsparte midler, blir sammenhengen mellom andel fattige og lengda på ledighetsperioden mindre klar. Vi ser også at det i alle

fall er relativt små forskjeller det dreier seg om. Omfanget av oppsparte midler er vanligvis avhengig av hvilken livsfase en er i. Yngre har gjerne mindre penger på bok enn de noe eldre. Og siden andelen under 30 år er en del lavere blant de med lengst arbeidsledighet bak seg enn blant de med kortere ledighet, kan dette være forklaringen på at det ifølge fattigdomsdefinisjon 2 ikke er flere fattige blant de som hadde vært fattige i mer enn 20 måneder enn blant de som hadde vært ledige 13-20 måneder.

Sett i sammenheng med at også andelen som mottar sosialhjelp, var høyest blant de som hadde vært arbeidsledige lengst, tyder figur 6.3 dermed på at andelen med en svært vanskelig økonomisk situasjon øker med arbeidsledighetens lengde. Derimot er det mer usikkerhet om andelen med betalingsproblemer øker med arbeidsledighetens varighet (se avsnitt 6.1, jf. vedleggstabell 36).

Vi har også sett at det er en langt høyere andel med dårlige økonomiske kår blant langtidsarbeidsledige enn blant sysselsatte når vi sammenlikner grupper etter alder og grupper etter husholdstilknytting, enten vi måler andelen i dårlige økonomiske kår med våre to fattigdomsmål, andelen som mottar sosialhjelp eller andelen som oppgir at de har betalingsproblemer. Dette tyder på at arbeidsledigheten har en sjølvstendig effekt

Figur 6.3. Andel fattige etter ulike fattigdomsmål. Registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år i grupper etter ledighetens varighet. Prosent. 1990

¹ Bor i hushold med husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet lavere enn medianinntekta (53 337 kroner)

² Som note 1. I tillegg har husholdet mindre enn 50 000 kroner i bankinnskott og verdipapirer

på den økonomiske situasjonen til de arbeidsledige, sjølv om en god del av forskjellen mellom langtidsledige og sysselsatte også skyldes at de to gruppene er ulikt sammensatt.

Det er likevel ikke alle langtidsledige som får økonomiske problemer på grunn av arbeidsledigheten. Om lag halvparten av de langtidsledige svarte at de ikke ville ha problemer med å klare ei uforutsett regning og like mange svarte at de ikke hadde problemer med løpende utgifter. Bare en av fire hadde ofte problemer med å klare løpende utgifter (se tabell 6.1). De fleste langtidsledige har trolig greid å tilpasse seg inntektsreduksjonen ved arbeidsledigheten på ulike måter. Men en del har nok også etter hvert havna i en økonomisk situasjon som det kan være vanskelig å komme seg ut av så lenge arbeidsledigheten varer. En av fire var avhengig av sosialhjelp og 11 prosent var fattige i den forstand at de hadde både lav husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet og lite penger i banken.

Det er spesielt blant enslige aleineboende og blant enslige forsørgere vi finner en høg andel med betalingsproblemer, en høg andel sosialhjelpsmottakere og en høg andel fattige. Verken enslige aleineboende eller enslige forsørgere kan rekne med hjelp fra andre husholdsmedlemmer når de blir arbeidsledige. De er avhengige av den omfordelinga som finner sted i offentlig regi, mens andre arbeidsledige i større grad kan basere seg på hjelp fra andre husholdsmedlemmer når deres egne inntekter svikter. Dette gjelder både enslige langtidsledige som bor i foreldrehushold og de som er gift eller samboende.

7. Oppsummering

Problemstilling

I denne rapporten beskrives langtidslediges inntekt og økonomiske situasjon ved hjelp av data fra en undersøkelse om Langtidsarbeidslediges levekår 1991. Langtidslediges inntekt og økonomiske situasjon sammenliknes med sysselsattes inntekt og økonomiske situasjon. Dessuten sammenliknes grupper av langtidsledige. Først beskrives individuelle inntekter og husholdas samla inntekt. Videre beskrives formuesforhold og materielle levekår. Til slutt anslås omfanget av personer og hushold som har en vanskelig økonomisk situasjon i de to gruppene.

Ved sia av å kartlegge forskjellene i inntekter og økonomiske levekår mellom sysselsatte og langtidsledige og mellom ulike grupper av langtidsledige, er formålet å kaste lys over to viktige spørsmål.

For det første er vi interessert i å belyse i hvilken grad sjølve arbeidsledigheten har bidratt til å gi langtidsledige lavere inntekt og dårligere økonomiske kår enn sysselsatte.

For det andre er vi interessert i å få svar på hva offentlige overføringer (først og fremst dagpenger under arbeidsledighet) betyr for langtidslediges inntekt og økonomiske situasjon.

Data

Et utvalg på 800 personer i Arbeidsdirektoratets register over registrerte arbeidsledige (både heilt ledige og personer på arbeidsmarkedstiltak) som hadde vært ledige i minst seks måneder, blei intervjuet om sin generelle livssituasjon og spesielt om situasjonen som arbeidsledig. Deretter blei det samla inn inntekts- og formuesopplysninger både om de langtidsledige og om andre personer i de husholdene de tilhørte. Undersøkelsen blei samordna med Levekårsundersøkelsen 1991 og Inntekts- og formueundersøkelsen 1990, slik at det har vært mulig å sammenlikne langtidsledige og sysselsatte. Data fra ulike kilder (intervju, skattelikning, register) refererte ikke alltid til samme tidspunkt eller perioder. Dette skapte en del inkonsistens i datamaterialet som det måtte tas hensyn til ved tolkinga av data. Ett spesielt problem skal nevnes her: I Inntekts- og formuesundersø-

kelsen 1990 blei det i utgangspunktet skilt mellom lønn og næringsinntekt på den ene sida og dagpenger under arbeidsledighet på den andre. Det var derfor nødvendig å skille ut dagpengene i etterhand. Dette blei gjort i to steg: Ved ei kobling mot lønns- og trekkoppgaveregistret fikk vi skilt sum dagpenger, sykepenger og fødselspenger fra lønn og næringsinntekt. Ved hjelp av opplysninger fra intervjuet og fra Arbeidsdirektoratets register over registrerte arbeidsledige, kunne vi så anslå hvor stor del av denne summen som var dagpenger og hvor stor del som var sykepenger eller fødselspenger.

Individuell inntekt

Langtidsledige hadde i gjennomsnitt langt lavere individuell inntekt enn sysselsatte. Sysselsatte hadde ei gjennomsnittlig inntekt etter skatt på i underkant av 150 000 kroner. Gjennomsnittet for langtidsledige var ca. 80 000 kroner eller 55 prosent av gjennomsnittet for sysselsatte.

I noen grad kan dette forklares ved at sysselsatte har noe høyere utdanningsnivå enn langtidsledige. 24 prosent av de sysselsatte hadde utdanning på universitets- eller høgskolenivå, 9 prosent av de langtidsledige. Viktigere er det likevel at de langtidsledige er en god del yngre enn de sysselsatte. Nesten halvparten av de langtidsledige (47 prosent) var under 30 år, mot en firedel (25 prosent) av de sysselsatte. Et annet forhold som også bidrar til inntektsforskjellen mellom langtidsledige og sysselsatte, er at det blant langtidsledige er flere som fortsatt bor heime hos foreldrene og færre som har etablert seg i parforhold med barn enn blant sysselsatte. De som bor i foreldrehusholdet har lavere individuell inntekt enn de som har etablert seg med ektefelle/samboer og barn. Men sjølv når vi tar hensyn til disse forskjellene og sammenlikner langtidsledige og sysselsatte i samme alder eller med samme husholdstilknytning, består inntektsforskjellen mellom de to gruppene. Størst var forskjellen blant de over 30 år og blant de som levde i parforhold, minst var den blant de yngste og blant de enslige (med og uten barn). Det var også større inntektsforskjell mellom langtidsledige og sysselsatte menn enn blant langtidsledige og sysselsatte kvinner.

Overføringer utgjorde nær 60 prosent av langtidslediges samla brutto inntekt. To tredeler av dette var dagpenger. Kapitalinntekta betød svært lite (3 prosent), yrkesinntekta desto mer (40 prosent). Årsaken til at yrkesinntekt utgjorde en såvidt høy andel av langtidslediges samla inntekt skyldes trolig i hovedsak to forhold.

For det første var det en del langtidsledige som ikke var arbeidsledige i heile 1990. Blant de som hadde kortest ledighetsperiode, betydde yrkesinntekta mest. Vel halvparten av samla brutto inntekt (51 prosent) var yrkesinntekt blant de som hadde vært ledige 13 måneder eller mindre.

For det andre var om lag en tredel av de langtidsledige i utvalget på arbeidsmarkedstiltak. En del av disse var på sysselsettingstiltak, der de mottok lønn fra arbeidsgiver. Men denne lønna dekkes i de fleste tilfelle i hvert fall delvis ved overføringer fra arbeidsmarkedsmyndighetene. Det kan derfor hevdes at det dreier seg om indirekte overføringer.

7 prosent av sysselsattes inntekter var overføringer av ulike slag. Overføringer knytta til det å ha barn utgjorde om lag halvparten av dette. Blant langtidsledige utgjorde barnerelaterte overføringer i gjennomsnitt mellom 5 og 10 prosent av samla inntekt, blant langtidsledige kvinner 15-20 prosent. De mottok langt mindre enn mennene i arbeidsledighetstrygd, men sia kvinnene mottok mer i andre overføringer, fikk langtidsledige kvinner og menn omtrent samme andel av samla inntekt i form av overføringer (60 prosent).

Ellers betyr overføringene relativt sett mer for langtidsledige med lav inntekt enn for de med høy inntekt. For de 20 prosent med lavest individuell inntekt etter skatt utgjorde dagpengene 50 prosent av brutto samla inntekt, for de 20 prosent med med høyest inntekt, utgjorde dagpengene 32 prosent. Langtidsledige med høy inntekt mottok likevel mest, nesten 120 000 kroner sammenlikna med i underkant av 15 000 kroner blant de med lavest inntekt.

De 60 prosent i midten av inntektsfordelinga (2.-4. kvintil) fikk i gjennomsnitt rundt 45 prosent av inntekta si i form av dagpenger, men gjennomsnittsbeløpet varierte fra ca. 30 000 kroner i 2. kvintil til ca. 60 000 i 4. kvintil.

Husholdsinntekt

Det er ikke sjølv sagt hvordan man skal gå fram for å sammenlikne inntekta til ulike hushold. Hushold kan være av ulik størrelse og sammensetting, og dette må vi ta hensyn til når vi sammenlikner inntektene. For det første er det *stordriftsfordeler* forbundet med å bo flere i ett og samme hushold. Dette har vi forsøkt å ta hensyn til ved å forutsette at to voksne som bor sammen bare trenger et inntektstillegg på 70 prosent av hva en voksen som bor aleine trenger for å oppnå samme økonomiske velferd. For det andre kan det være slik at *personer i*

ulike livsfaser og livssituasjoner har ulike behov og at vi må ta hensyn til dette når vi sammenlikner hushold med ulik sammensetting. Vi forutsetter at barn trenger mindre enn voksne. Mens første voksne i husholdet får vekta 1 og de øvrige voksne får vekta 0,7 (se over) får hvert barn vekta 0,5. Dette er i tråd med tidligere anbefalinger fra OECD. I de seinere åra har stadig flere kritisert denne OECD-skalaen får å legge for liten vekt på stordriftsfordelene. De hevder at vekta til øvrige voksne og barn er for høy. Den gir for høgt velferdsnivå til enpersonhushold sammenlikna med flerpersonhushold med like høy inntekt. Dette betyr likevel ikke noe for sammenlikninga mellom langtidsledige og sysselsatte, men kan bety noe for sammenlikninga mellom ulike grupper av langtidsledige og spesielt når vi sammenlikner langtidsledige etter husholdstilknytting.

Langtidsledige hadde lavere husholdsinntekt enn sysselsatte. I gjennomsnitt hadde langtidslediges hushold ei inntekt etter skatt pr. forbruksenhet på ca. 90 000 kroner, sysselsattes hushold på ca. 125 000 kroner. Langtidslediges husholds gjennomsnittsinntekt utgjorde dermed 71 prosent av sysselsattes husholdsinntekt. Langtidsledige har dessuten i gjennomsnitt lavere individuell inntekt enn husholdsinntekt pr. forbruksenhet. Dersom vi forutsetter at inntekta blir fordelt innafor husholda slik at alle husholdsmedlemmer i ett og samme hushold oppnår samme velferdsnivå, finner det altså sted ei omfordeling til langtidsledige fra øvrige husholdsmedlemmer. For sysselsatte er gjennomsnittlig individuell inntekt etter skatt høyere enn gjennomsnittlig husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet. Der skjer det ei omfordeling fra de sysselsatte til øvrige husholdsmedlemmer, først og fremst barna.

Det var først og fremst langtidsledige menn som fikk forbedra sin posisjon relativt til sysselsatte gjennom denne omfordelinga internt i husholda. Mens deres gjennomsnittlige individuelle inntekt etter skatt bare var halvparten (50 prosent) av sysselsatte menns, var gjennomsnittlig husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet 70 prosent av inntekta til sysselsattes hushold. Men samtidig bidrog omfordelinga i husholda til å utjamne inntektsforskjellene mellom langtidsledige menn og kvinner. Langtidsledige kvinner hadde i gjennomsnitt ei individuell inntekt etter skatt som lå på 63 prosent av gjennomsnittet for langtidsledige menn. Gjennomsnittlig husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet for langtidsledige kvinners hushold utgjorde 93 prosent av inntekta til langtidsledige menns hushold.

Dagpenger under arbeidsledighet utgjorde bare 22 prosent av husholdsinntekta til langtidsledige, mot 40 prosent av deres individuelle inntekt. Husholda med lavest inntekt etter skatt pr. forbruksenhet var mest avhengig av dagpengene. Blant de 20 prosent med lavest inntekt etter skatt pr. forbruksenhet utgjorde dagpengene rundt en tredel av samla brutto husholdsinntekt. Men også andre overføringer var viktige for

denne gruppa. Barnetrygd og andre barnerelaterte overføringer utgjorde 15 prosent og sosialhjelpa 11 prosent.

Inntektsforskjellene mellom langtidsledige og sysselsatte blir vesentlig mindre når vi sammenlikner husholdsinntekt enn når vi sammenlikner individuell inntekt. Heilt borte blir de likevel ikke, sjølv når vi tar hensyn til at de to gruppene er noe ulikt sammensatt og sammenlikner husholdsinntekta til langtidsledige og sysselsatte i samme alder eller med samme husholdstilknytting.

Formue og materielle levekår

Husholda til langtidsledige hadde mindre penger i banken enn sysselsatte. Bare ett av fire hushold med langtidsledige, hvert annet hushold med sysselsatte, hadde mer enn 50 000 kroner i bankinnskott og verdipapirer. 62 prosent av husholda til langtidsledige eide boligen sjølv, enten som sjølveiere eller gjennom et borettslag. 80 prosent av sysselsatte var i denne situasjonen. Dessuten var det en høyere andel blant sysselsatte enn blant langtidsledige som disponerte bil og som eide hytte. 35 prosent av langtidsledige og 54 prosent av sysselsatte bodde i bolig med markedsverdi 500 000 kroner eller mer.

Men sysselsatte hadde også høyere gjeld enn langtidsledige. Hvert femte hushold med langtidsledige hadde gjeld på 500 000 kroner eller mer, mens ett av tre hushold med sysselsatte hadde gjeld av denne størrelsen. Gjeldsbyrden, rekna som størrelsen på gjelda sammenlikna med inntekta, var likevel ikke så svært forskjellig for de to gruppene. I gjennomsnitt hadde både langtidsledige og sysselsatte ei gjennomsnittsgjeld som var en halv gang større enn gjennomsnittlig husholdsinntekt etter skatt. Andelen med høy gjeldsbyrde (dvs. to ganger større gjeld enn inntekt) var noe høyere blant sysselsatte (33 prosent) enn blant langtidsledige (27 prosent).

I noen grad kan disse forskjellene mellom langtidsledige og sysselsatte forklares ved de to gruppenes noe ulike sammensetting, men sjølv når vi tar hensyn til den og sammenlikner langtidsledige og sysselsatte i samme alder eller med samme husholdstilknytting, er det fortsatt slik at langtidsledige har mindre oppsparte midler og mindre boligkapital enn sysselsatte. Til gjengjeld hadde de lavere gjeld og en lavere andel med høy gjeldsbyrde enn sysselsatte.

Langtidsledige hadde lavere materiell standard enn sysselsatte i den forstand at andelen som eide bolig, som disponerte bil og som eide hytte var lavere blant langtidsledige enn blant sysselsatte. Forskjellen var størst i den eldste gruppa og blant enslige forsørgere. Derimot var det vanskelig å se noen klar sammenheng mellom hvor lenge de langtidsledige hadde vært uten arbeid og deres materielle levekår.

Sjølv om vi har kunnet dokumentere at langtidsledige har lavere individuell inntekt, lavere husholdsinntekt, lavere materiell standard, mindre oppsparte midler og lavere boligformue enn sysselsatte, har vi ikke kunnet påvise noen klar sammenheng mellom arbeidsledigheten og dens varighet og de observerte forskjellene i økonomiske levekår. Mye tyder på at forskjellene i vel så stor grad skyldes de to gruppenes ulike utgangspunkt, at det blant langtidsledige allerede i utgangspunktet var et større innslag av grupper med lav inntekt og dårlige økonomiske levekår, enn det er blant sysselsatte.

Økonomiske problemer og fattigdom

Andelen som gav uttrykk for at de hadde problemer med å klare sine løpende utgifter eller ei uforutsett regning av en viss størrelse, var større blant langtidsledige enn blant sysselsatte. Dette gjelder også når vi tar hensyn til at det er noe flere yngre blant langtidsledige enn blant sysselsatte og sammenlikner langtidsledige og sysselsatte i samme aldersgruppe. Derimot ser det ikke ut til at det spiller noen avgjørende rolle hvor lenge den langtidsledige har vært i arbeid.

Dette trenger likevel ikke å bety at langtidsledige i større grad enn sysselsatte har alvorlige økonomiske problemer. En del av de som opplever en inntektsreduksjon når de blir arbeidsledige, vil kanskje føle at de ikke får pengene til å strekke til, ikke fordi de lever i dårlige økonomiske kår, men fordi det er vanskelig å venne seg til et lavere forbruksnivå enn man er vant til. Det viser seg imidlertid at det også er flere som mottar sosialhjelp og flere med ekstremt lav inntekt (inntekt under ei vilkårlig satt "fattigdomsgrense") blant langtidsledige enn blant sysselsatte. Det ser også ut til at andelen som mottar sosialhjelp og andelen med svært lav inntekt øker med lengden på arbeidsledigheten.

De fleste langtidsledige klarer trolig å tilpasse seg inntektsreduksjonen ved arbeidsledigheten på ulike måter. Men en del havner trolig etter hvert i en økonomisk vanskelig situasjon som varer ved så lenge arbeidsledigheten varer. En av fire var avhengig av sosialhjelp og 11 prosent var fattige i den forstand at de hadde både lav husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet og lite penger i banken.

Det er spesielt blant enslige aleineboende og blant enslige forsørgere vi finner en høy andel med betalingsproblemer, en høy andel sosialhjelpsmottakere og en høy andel fattige. Verken enslige som bor aleine eller enslige forsørgere kan rekne med hjelp fra andre husholdsmedlemmer når de blir arbeidsledige. De er avhengige av den omfordelinga som finner sted i offentlig regi, mens andre arbeidsledige i større grad kan basere seg på hjelp fra andre husholdsmedlemmer, enten de fortsatt bor i foreldrehjemmet eller sammen med ektefelle eller samboer.

Referanser

- Andersen, Arne S. og Rolf Aaberge (1983): *Analyse av ulikhet i fordelinger av levekår*, Rapporter 83/21, Statistisk sentralbyrå.
- Andersen, Arne S. og Jan Lyngstad (1993): "Økte betalingsproblemer: Uttrykk for en mer sårbar husholdningsøkonomi?" *Samfunnsspeilet* 1993, 3, Statistisk sentralbyrå.
- Andersen, Arne S., Jon Epland, Randi Kjeldstad og Jan Lyngstad (1995): *Husholdningenes økonomi*, Statistiske analyser 8, Statistisk sentralbyrå.
- Arbeidsdirektoratet (1993): *Månedstatistikk for arbeidsmarkedet* 1/93.
- Arbeidsdirektoratet (1995): *Månedstatistikk for arbeidsmarkedet* 3/95.
- Arbeids- og administrasjonsdepartementet (1992): *St. prp. nr. 1 1991-92* (Statsbudsjettet for 1992).
- Aslaksen, Julie, Hanne Gravningsmyhr og Charlotte Koren (1996): "Ubetalt arbeid i husholdningene - fordelinger av utvidet inntekt", Vedlegg 6 til NOU 1996:13, *Offentlige overføringer til barnefamilier*.
- Bojer, Hilde (1990): *Inntekt og ulikhet*, Rapport 6/90, Senter for anvendt forskning, Norges Handelshøyskole/ Universitetet i Oslo.
- Bojer, Hilde (1996): "Måling av tilgang til økonomiske goder for barnefamilier", Vedlegg 9 til NOU 1996:13, *Offentlige overføringer til barnefamilier*.
- Epland, Jon (1993a): "Økonomisk velferd" i *Sosialt utsyn 1993*, Statistiske analyser 1, Statistisk sentralbyrå.
- Epland, Jon (1993b): "Få permanent fattige i Norge", *Samfunnsspeilet* 1993, 3, Statistisk sentralbyrå.
- Hagenaars (1991): "The Definition and Measurement of Poverty" i Osberg (red.): *Economic Inequality and Poverty. International Perspectives*, M. E. Sharpe, Armonk.
- Halvorsen, Knut (1994): *Arbeidsløshet og arbeidsmarginalisering - levekår og mestring*, Oslo, Universitetsforlaget.
- Hobæk, Tone og Morten Kjelsrud (1993): "Arbeidsledighet" i *Sosialt utsyn 1993*, Statistiske analyser 1, Statistisk sentralbyrå.
- Holte, Hilde H. (1995): *Langtidsarbeidsløses levekår 1991*, Rapport 95/6, Statistisk sentralbyrå.
- Kitterød, Hege (1995): *Tid nok, - men hva så? Tidsbruk og tidsopplevelse blant langtidsarbeidsledige*, Rapport 95/20, Statistisk sentralbyrå.
- Kjeldstad, Randi (1993a): "Kvinner og menn på arbeidsmarkedet" i Randi Kjeldstad og Jan Lyngstad: *Arbeid, lønn og likestilling*, Universitetsforlaget.
- Kjeldstad, Randi (1993b): "Feminisering av fattigdommen?" *Samfunnsspeilet* 1993, 3, Statistisk sentralbyrå.
- Lyngstad, Jan (1992): *Økonomiske levekår for barnefamilier og eldre 1970-1986*, Rapporter 92/11, Statistisk sentralbyrå.
- Lyngstad, Jan (1993): "Hvordan måle fattigdom?" *Samfunnsspeilet* 1993, 3, Statistisk sentralbyrå.
- Lyngstad, Jan mfl. (1997): "Poverty and economic inequality: Concepts, measures and methods" i Nico Keilman mfl.: *Poverty and Economic Inequality in Industrialized Western Countries*, kommer på Universitetsforlaget, Oslo.
- Melby, Ingrid og Rolf Aaberge (1996): "Ulikhet i økonomisk velferd blant barn og eldre i perioden 1982-1991." (Upublisert rapport.)
- Nordisk ministerråd (1996): *Den nordiska fattigdomens utveckling och struktur*, Tema Nord 1996:583.
- NOU 1994:3 *Ungdom, lønn og arbeidsledighet*, Administrasjonsdepartementet.

NOU 1996:13: *Offentlige overføringer til barnefamilier.*

Barne- og familiedepartementet.

Rikstrygdeverket (1991): *Trygdestatistisk årbok 1991.*

Roalsø, Kari-Mette (1995): "Inntektstap ved ledighet: Ektefellen en ressurs - også for menn" *Samfunnsspeilet* 1993, 3, Statistisk sentralbyrå.

Statistisk sentralbyrå (1992): *Levekårsundersøkelsen 1991*, NOS C 43.

Statistisk sentralbyrå (1995): *Ukens statistikk* 18.

Thoresen, Thor Olav (1995): "Hvor pålitelige er fordelingsanalysene?" *Sosialøkonomen* 6.

Thoresen, Thor Olav (1996): "Metoder og tolkninger i studier av fordeling av inntekt," Vedlegg 1 til NOU 1996:13 *Offentlige overføringer til barnefamilier.*

Townsend, Peter (1979): *Poverty in the United Kingdom*, Penguin, Harmondsworth.

Van Praag, B. M. S. og R. J. Flik (1992): "Poverty Lines and Equivalence Scales. A Theoretical and Empirical Evaluation." Report from Multidisciplinary Research Conference on Poverty and Distribution, Oslo, November 16-17, 1992, Arbeidsnotat fra Avdeling for personstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Aaberge, Rolf (1982): *Om måling av ulikskap*, Rapporter 82/9, Statistisk sentralbyrå.

Aaberge, Rolf og Tom Wennemo (1988): *Inntektsulikhet i Norge 1973-1985*, Rapporter 88/15, Statistisk sentralbyrå.

Aaberge, Rolf, Arne S. Andersen og Tom Wennemo (1996): "Omfang, nivå og fordeling av lavinntekter i Norge, 1979-1993" i *Den nordiska fattigdomens utveckling och struktur*, Tema Nord 1996:583, Nordisk ministerråd.

Om beregning av dagpenger og sykepenger

1. Inntekts- og formuesundersøkelsenes datakilder

Inntekts- og formuesundersøkelsene baserte seg tidligere i all hovedsak på skattelikninga. Funksjonærene på likningskontora fører fortsatt opplysningene fra de ferdig behandla sjølvmeldingene over på egne skjema og sender til Statistisk sentralbyrå. Tidligere utgjorde disse skjemaene den viktigste datakilden. Dermed blei ei rekke ikke skattbare inntektsarter utelatt, samtidig som det kunne være vanskelig å skille mellom enkelte inntektskomponenter som blei registrert. I sjølvmeldinga skilles det for eksempel ikke mellom lønnsinntekt, skattepliktige sykepenger og dagpenger under arbeidsledighet. Alt er slått sammen i én inntektspost. Det samme gjelder næringsinntekt, sykepenger og dagpenger for sjølvstendig næringsdrivende. Så lenge skattelikninga var hoveddatakilden, kunne man dermed ikke skille sykepenger og dagpenger fra henholdsvis lønnsinntekt og næringsinntekt. Slik var det fortsatt i 1990-undersøkelsen som vi baserer oss på her.

Etter hvert har man i stadig større utstrekning henta inntektsopplysninger fra ulike registre. Ved å koble til stadig flere ikke skattbare inntekter (for eksempel sosialhjelp), har man fått et riktigere bilde av inntektsnivået (og inntektsfordelinga) for ulike grupper. Sosialhjelpa blei kobla til første gang i 1990. Men kobling mot registre gjorde det også mulig å splitte opp en del inntektsposter fra sjølvmeldninga. Fra og med 1991 har man gjennom kobling mot Lønns- og trekkoppgaveregisteret, kunnet skille sykepenger og dagpenger fra lønnsinntekt og næringsinntekt.

Men i 1990 var denne koblinga mellom Inntekts- og formuesundersøkelsen og lønns- og trekkoppgaveregisteret ennå ikke gjennomført. Vi har derfor måttet gjennomføre denne koblinga i etterhånd for å kunne gjennomføre de analysene som her er gjort.

2. Kobling mot lønns- og trekkoppgaveregisteret

Lønns- og trekkoppgaveregisteret bygger på lønns- og trekkoppgavene som sendes fra arbeidsgivere, trygdekontor og andre til likningskontoret med gjenpart til vedkommende skattyter i januar hvert år. De fleste av oss har god hjelp av disse oppgavene når vi skal fylle ut sjølvmeldinga før utgangen av januar. I lønns- og trekkoppgaveregisteret for 1990 var dagpenger, sykepenger og fødselspenger for lønnstakere slått sammen til én post (LTO-kode 148), mens dagpenger, sykepenger og fødselspenger for sjølvstendig næringsdrivende var slått sammen i en annen post (LTO-kode 403). Ved å koble disse opplysningene fra lønns- og trekkoppgaveregisteret mot ei datafil som besto av alle langtidsledige i utvalget vårt og alle øvrige husholdsmedlemmer i husholda deres, fikk vi følgende fire variable i tillegg til de inntektsvariablene som var samla inn gjennom inntekts- og formuesundersøkelsen for langtidsledige.

Langtidslediges personlige inntekt

- * LTO148 = sum dagpenger, sykepenger og fødselspenger for lønnstakere, og
- * LTO403 = sum dagpenger, sykepenger og fødselspenger for sjølvstendig næringsdrivende.

Husholdsinntekt⁸

- * SUM148 = husholdets sum dagpenger, sykepenger og fødselspenger for lønnstakere, og
- * SUM403 = husholdets sum dagpenger, sykepenger og fødselspenger for sjølvstendig næringsdrivende.

Deretter blei den reine lønnsinntekta berekna ved å trekke LTO143 og SUM148 fra henholdsvis den langtidslediges og husholdets lønnsinntekt, slik disse inntektspostene var registrert i Inntekts- og formuesundersøkelsen 1990. Tilsvarende blei gjort for næringsinntekta. I de tilfellene der LTO143 var høyere enn den langtidslediges lønnsinntekt, slik denne var registrert i

⁸ Inklusive den langtidslediges egen inntekt.

inntektsundersøkelsen, har vi satt LTO143 lik den registrerte lønnsinntekta. Tilsvarende blei gjort for SUM148, LTO403 og SUM403. Deretter er LTO143 + LTO403 slått sammen til sum dagpenger, sykepenger og fødselspenger for langtidsledige personer (TRYGD) og SUM143 + SUM403 slått sammen til sum dagpenger, sykepenger og fødselspenger for langtidslediges hushold (SUMTRYGD).

Den samme koblinga og de samme berekningene blei gjort for utvalget av sysselsatte og deres hushold.

3. Utskilling av dagpenger

For å skille mellom dagpenger på den eine sida og sykepenger/fødselspenger på den andre, nytter vi dels opplysninger fra Arbeidsdirektoratets register, dels svar på spørsmål i intervjuet. Men opplysningene om arbeidsmarkedsstatus fra intervjuet stemmer ikke alltid overens med opplysningene i registeret, og opplysningene henta inn gjennom intervjuet er i mange tilfelle vanskelig å tolke (se avsnitt 2.2). Fordelinga mellom dagpenger på den eine sida og sykepenger/fødselspenger på den andre er derfor relativt grov, sjølv om opplysningene fra lønns- og trekkoppgaveregisteret om sum dagpenger, sykepenger og fødselspenger (utbetalt av trygdekontoret) er korrekte nok.

Vi benytter oss av svara som blei gitt til spørsmål 93 i spørreskjemaet for langtidsledige. Der blei intervjuobjekta bedt om å gjøre rede for hva som var hans eller hennes viktigste gjøremål i hver enkelt kalendermåned i 1990. De som oppgav "arbeidsledig", "permittert" eller "arbeidsmarkedsopplæring", blei klassifisert som arbeidsledige/på tiltak.⁹

Utvalget av langtidsledige består av personer som i slutten av februar 1991 hadde vært heilt arbeidsledige eller på arbeidsmarkeditiltak sammenhengende i minst seks måneder (se avsnitt 2.1). Ifølge registeret var de altså alle ledige eller på tiltak de fire siste månedene i 1990. For disse fire månedenes vedkommende har vi !lagt registeropplysningene til grunn, også i de tilfella der det blir gitt andre og motstridende opplysninger i intervjuet. Etter denne berekninga var vårt utvalg av langtidsledige i gjennomsnitt arbeidsledige i åtte måneder i 1990.

De som oppgav at de var "på institusjon", "syk, hjemme" eller kryssa av for "omsorgsarbeid, hjemmeværende", blei klassifisert som syk/omsorgsarbeidende. Etter denne reknemåten var de langtidsledige i vårt utvalg

syke eller hadde omsorg for andre en halv måned i gjennomsnitt i 1990.

For hver enkelt langtidsledig i utvalget blei så sum dagpenger, sykepenger, fødselspenger fordelt på henholdsvis dagpenger (etter hvor mange måneder de var arbeidsledige/på tiltak) og sykepenger/fødselspenger (etter hvor mange måneder de var syke eller hadde omsorg for andre).

Denne reknemåten kan bare nyttes for de langtidsledige sjølv. Intervjuet gir ikke tilsvarende opplysninger om øvrige husholdsmedlemmers arbeidsmarkedsstatus gjennom året. Opplysninger fra Arbeidsdirektoratets register har vi også bare for langtidsledige personer. I den generelle levekårsundersøkelsen registrerte man ikke arbeidsmarkedsstatus gjennom året på den samme detaljerte måten som for utvalget av langtidsledige. Dermed har det heller ikke for sysselsatte eller husholda deres vært mulig å skille mellom dagpenger på den ene sida og sykepenger/fødselspenger på den andre.

4. Nærmere om arbeidsløshetstrygd og sykepenger

Dagpengene er den viktigste, men ikke den eneste offentlige overføringa til arbeidsledige som kanaliseres via arbeidsmarkedsmyndighetene. En del ledige på opplæringstiltak får utbetalt *kursgodtgjøring* i stedet for dagpenger. Kursgodtgjøringa skattlegges ikke og registreres ikke i inntektsundersøkelsene. I 1990 var satsen for kursgodtgjøring 125 kroner dagen¹⁰. Det er arbeidsledige uten rett til dagpenger (i hovedsak ungdom uten tidligere yrkeserfaring og i 1990 også de som hadde mista retten på grunn av 80-ukers regelen (se avsnitt 1.3) som mottar kursgodtgjøring. Dette innebærer at inntektsnivået blant de yngste ledige og blant de som har vært ledige lengst, er noe undervurdert i talla som presenteres her. I noen grad betyr dette også at talla undervurderer overføringenes betydning for de samme gruppenes inntekt.

Manglende registrering av en del *indirekte overføringer* bidrar også til at overføringenes betydning for langtidslediges inntekter blir noe undervurdert: Langtidsledige på sysselsettingstiltak får utbetalt en eller annen form for lønn. Men denne lønna eller rettere, de delene av lønna som indirekte kommer fra arbeidsmarkedsmyndighetene, kan også betraktes som ei indirekte overføring. I 1990 blei det utbetalt over 1 milliard kroner til bedrifter, offentlige etater og organisasjoner som tok inn arbeidsledige på sysselsettingstiltak¹¹. Den godtgjøringa den arbeidsledige får utbetalt når han eller hun

⁹ Vi har antatt at de som kryssa av for "arbeidsmarkeditiltak, praksisplass, arbeid for trygd", i de fleste tilfellene var på sysselsettingstiltak og fikk utbetalt lønn, ikke dagpenger.

¹⁰ Dette var den laveste satsen. I tillegg kan det også gis borteboertillegg, forsørgertillegg, tilsynstillegg og tilskott til daglige reiseutgifter. Den høyeste satsen (168 kroner) kunne bare nyttes når vedkommende hadde opparbeida rett til dagpenger. Disse valgte trolig i de fleste tilfelle dagpenger i stedet for kursstøtte.

¹¹ Kilde: St.prp. nr. 1 1991-92, Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

Kilde: AF-håndboka, Rundskriv nr. 620001, Arbeidsdirektoratet og brev av 5.1.1990 fra Arbeidsdirektoratet til fylkesarbeidskontora.

er på sysselsettingstiltak registreres i inntektsstatistikken som lønn. I dette tilfellet er det altså ikke snakk om noen undervurdering av inntektsnivået, bare om ei undervurdering av overføringenes betydning for inntektsnivået, hvis vi da aksepterer at slik lønn heilt eller delvis bør betraktes som offentlige overføringer.

Det samme gjelder *sykepenger utbetalt av arbeidsgiver*. Her må vi imidlertid skille mellom sykepenger som betales av arbeidsgiver og ikke refunderes fra folketrygda, og de sykepengene som riktignok betales ut av arbeidsgiveren, men som seinere blir refundert fra folketrygda. De første to ukene av enhver sykeperiode (arbeidsgiverperioden) er arbeidsgiveren pålagt ved lov å betale sykepenger. Disse sykepengene refunderes ikke av folketrygda. Det kan kanskje være et skjønnsspørsmål om man i dette tilfellet skal betrakte sykepengene som overføringer eller lønn. I 1990 utbetalte arbeidsgiverne anslagsvis 8 milliarder kroner i sykepenger i forbindelse med sykefravær i denne 14-dagers arbeidsgiverperioden¹².

Etter 14 dager tar vanligvis folketrygda over utbetalingene. (Det er disse utbetalingene vi har forsøkt å anslå størrelsen på gjennom koblinga mot lønns- og trekkoppgaveregisteret og berekningene som er omtalt foran). Men ikke alle sykepenger etter 14-dagersperioden utbetales av trygdekontoret. Statlige arbeidsgivere står for utbetaling av sykepenger til sine ansatte også etter at arbeidsgiverperioden er slutt. Det overføres en rund sum penger fra folketrygda til statskassa hvert år (1,5 milliarder kroner i 1990) til dekning av disse utgiftene. Også enkelte andre arbeidsgivere betaler sykepenger til arbeidstakere etter at arbeidsgiverperioden er slutt, og får utgiftene refundert fra folketrygda. Alt i alt utgjorde sykepenger utbetalt av arbeidsgiver (i og etter arbeidsgiverperioden) rundt rekna halvparten av sum sykepenger/fødselspenger utbetalt av trygdekontora og arbeidsgiverne. Sia utbetalinga av disse sykepengene skjer fra arbeidsgiveren og ikke fra trygdekontoret, er det ikke mulig å skille disse sykepengene fra ordinær lønn. Dette bidrar igjen til at talla i denne rapporten undervurderer betydningen av overføringene og overvurderer betydningen av yrkesinntekt. Dette gjelder imidlertid i større grad for sysselsatte enn for langtidsledige.

¹² Man rekner vanligvis med at sykepenger utbetalt av arbeidsgiverne i de første 14 dagene av sykefraværet utgjør ca. 70 prosent sammenlikna med sykepenger utbetalt fra folketrygda, (se for eksempel "Nordisk Socialstatistisk Komite (1995): "Social tryghed i de nordiske lande", nr. 1:95, København). I 1990 var folketrygdas utgifter til sykepenger på 11,5 milliarder kroner. I tillegg kom nesten 2,5 milliarder kroner til fødselspenger (Rikstrygdeverket 1991). 70 prosent av 11,5 milliarder kroner gir ca. 8 milliarder kroner.

Vedlegg 2

Tabell 1. Gjennomsnittlig inntekt etter skatt for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år. Gjennomsnitt i kroner og prosent. 1990

	Langtidsledige			Sysselsatte	
	Kroner	Prosent av gjennomsnittet for alle langtidsledige	Prosent av gjennomsnittet for tilsvarende gruppe sysselsatte	Kroner	Prosent av gjennomsnittet for alle sysselsatte
Alle	80 400	100	55	146 000	100
Kjønn					
Menn	87 200	108	50	175 600	120
Kvinner	73 600	92	66	111 000	76
Alder					
20-24 år	59 300	74	69	85 800	59
25-29 år	77 900	97	62	126 600	87
30-44 år	92 600	115	58	158 600	109
45-59 år	92 000	114	58	158 300	108
Husholdstilknytting					
Bor hos foreldre	58 500	73	65	89 400	61
Bor aleine	87 900	109	64	137 000	94
Bor sammen med ektefelle/ samboer					
Uten barn	66 200	82	48	139 000	95
Med barn, yngste barn					
0-6 år	90 400	113	59	152 200	104
7-19 år	89 200	111	56	160 100	110
Enslige forsørgere	125 000	156	72	173 300	119
Arbeidsledighetens varighet					
12 måneder eller mindre	80 500	100	.	.	.
13-20 måneder	85 100	106	.	.	.
21 måneder eller mer	73 900	92	.	.	.
Utdanningsnivå					
Folkeskole eller ungdomsskole ..	78 800	98	58	135 600	93
Gymnasnivå I	84 400	105	63	133 900	92
Gymnasnivå II	76 100	95	55	137 900	94
Høgskole eller universitet	90 200	112	51	177 600	121
Bostedsstrøk					
Tettbygd					
100 000 + ...	85 600	106	56	151 500	104
20 000-99 999	80 400	100	58	139 300	95
Under 20 000	76 300	95	52	147 900	101
Spredtbygd	84 500	105	59	142 800	97

Tabell 2. Gjennomsnittlig disponibel inntekt for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år. Gjennomsnitt i kroner og prosent. 1990

	Langtidsledige			Sysselsatte	
	Kroner	Prosent av gjennomsnittet for alle langtidsledige	Prosent av gjennomsnittet for tilsvarende gruppe sysselsatte	Kroner	Prosent av gjennomsnittet for alle sysselsatte
Alle	67 200	100	59	114 400	100
Kjønn					
Menn	68 100	101	53	128 400	112
Kvinner	66 300	99	68	97 700	85
Alder					
20-24 år	55 000	82	72	76 400	67
25-29 år	66 100	98	66	100 500	88
30-44 år	74 000	110	62	120 200	105
45-59 år	73 900	110	59	126 000	110
Husholdstilknytting					
Bor hos foreldre	51 600	77	62	82 900	73
Bor aleine	71 000	106	66	107 400	94
Bor sammen med ektefelle/ samboer					
Uten barn	66 200	99	60	110 200	96
Med barn, yngste barn					
0-6 år	73 700	110	65	114 200	100
7-19 år	75 100	112	61	124 100	108
Enslige forsørgere	93 600	139	70	132 900	116
Arbeidsledighetens varighet					
12 måneder eller mindre.	65 700	98	.	.	.
13-20 måneder	69 300	103	.	.	.
21 måneder eller mer	66 100	98	.	.	.
Utdanningsnivå					
Folkeskole eller ungdomsskole	67 400	100	62	109 400	96
Gymnasnivå I	69 900	104	66	106 100	93
Gymnasnivå II	65 800	98	61	108 200	95
Høgskole eller universitet	64 900	97	48	134 800	118
Bostedsstrøk					
Tettbygd					
100 000 + ...	67 300	100	57	118 000	103
20 000-99 000	67 200	100	62	108 500	95
Under 20 000	65 200	97	57	115 300	101
Spredtbygd	71 200	106	62	115 300	101

Tabell 3. Fordeling av individuell inntekt etter skatt og disponibel inntekt blant registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år. Gjennomsnitt i kroner og prosent av gjennomsnittet for alle i desilgrupper¹. Forholdet mellom gjennomsnittsinntekta i 10. og 1. desil og Gini-koeffisienten². 1990

	Inntekt etter skatt				Disponibel inntekt			
	Langtidsledige		Sysselsatte		Langtidsledige		Sysselsatte	
	Kroner	Prosent	Kroner	Prosent	Kroner	Prosent	Kroner	Prosent
Alle desilgrupper	67 200	100	146 000	100	80 400	100	114 400	100
1. desil	8 000	12	39 900	27	16 400	20	33 000	29
2. desil	30 600	46	77 900	53	35 100	44	66 200	58
3. desil	42 300	63	102 200	70	48 800	61	84 000	73
4. desil	52 000	77	118 000	81	62 000	77	96 500	84
5. desil	61 600	92	131 500	90	71 800	89	106 500	93
6. desil	70 500	105	144 300	99	81 200	101	115 800	101
7. desil	78 600	117	157 500	108	92 600	115	125 100	109
8. desil	89 200	133	174 700	120	105 300	131	136 400	119
9. desil	102 500	153	200 000	137	121 500	151	153 200	134
10. desil	136 400	203	314 100	215	169 000	210	226 900	198
Forholdet mellom 10. og 1. desil	17		8		10		7	
Gini-koeffisienten	0,30		0,27		0,30		0,24	

¹ 1. desil er de 10 prosent med lavest individuell inntekt, 10. desil er de 10 prosent med høyest individuell inntekt. ² Gini-koeffisienten varierer mellom 0 (alle har like høy inntekt) og 1 (én person mottar all inntekt). Jo høyere koeffisient, jo større ulikhet.

Tabell 4. Fordeling av individuell inntekt etter skatt blant registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte kvinner og menn 20-59 år. Gjennomsnitt i kroner og prosent av gjennomsnittet for alle i desilgrupper¹. Forholdet mellom gjennomsnittsinntekta i 10. og 1. desil og Gini-koeffisienten². 1990

	Menn				Kvinner			
	Langtidsledige		Sysselsatte		Langtidsledige		Sysselsatte	
	Kroner	Prosent	Kroner	Prosent	Kroner	Prosent	Kroner	Prosent
Alle desilgrupper	87 200	100	175 600	100	73 600	100	111 000	100
1. desil	19 600	22	60 800	35	13 800	19	31 100	28
2. desil	39 800	46	114 300	65	31 400	43	60 800	55
3. desil	53 500	61	130 500	74	44 900	61	78 800	71
4. desil	65 600	75	144 200	82	57 100	78	93 300	84
5. desil	75 500	87	155 500	89	69 100	94	105 300	95
6. desil	87 100	100	167 100	95	76 700	104	116 400	105
7. desil	98 700	113	180 800	103	86 400	117	128 400	116
8. desil	112 300	129	198 500	113	98 500	134	139 600	126
9. desil	130 200	149	223 000	127	113 100	154	155 000	140
10. desil	189 400	217	381 500	217	145 000	197	201 700	182
Forholdet mellom 10. og 1. desil	10		6		11		7	
Gini-koeffisienten	0,30		0,24		0,29		0,24	

¹ 1. desil er de 10 prosent med lavest individuell inntekt etter skatt, 10. desil er de 10 prosent med høyest individuell inntekt etter skatt. ² Gini-koeffisienten varierer mellom 0 (alle har like høy inntekt) og 1 (én person mottar all inntekt). Jo høyere koeffisient, jo større ulikhet.

Tabell 5. Fordeling av individuell inntekt etter skatt i ulike grupper av registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år. Prosent i kvintiler¹. 1990

	1. kvintil	2. kvintil	3. kvintil	4. kvintil	5. kvintil	Alle
	Prosent					
Alle	20	20	20	20	20	100
Kjønn						
Menn	16	21	18	21	25	100
Kvinner	24	19	22	19	15	100
Alder						
20-24 år	33	29	19	12	7	100
25-29 år	14	23	25	23	15	100
30-44 år	15	13	19	24	29	100
45-59 år	15	18	19	21	28	100
Husholdstilknytting						
Bor hos foreldre	34	28	20	13	4	100
Bor aleine	12	20	18	28	23	100
Bor sammen med ektefelle/samboer						
Uten barn	28	28	14	18	12	100
Med barn, yngste barn						
0-6 år	11	18	22	20	28	100
7-19 år	18	10	26	20	26	100
Enslige forsørgere	:	5	14	30	51	100
Arbeidsledighetens varighet						
12 måneder eller mindre	24	19	18	17	22	100
13-20 måneder	13	16	27	25	19	100
21 måneder eller mer	21	26	17	21	15	100
Utdanningsnivå						
Folkeskole eller ungdomsskole	20	21	22	17	21	100
Gymnasnivå I	15	20	19	24	23	100
Gymnasnivå II	22	20	24	18	16	100
Høgskole eller universitet	30	14	7	23	26	100
Bostedsstrøk						
Tettbygd						
100 000 + ...	17	25	12	24	20	100
20 000-99 999	19	20	21	17	23	100
Under 20 000	23	17	21	22	17	100
Spredtbygd	14	24	22	15	25	100

¹1. kvintil er de 20 prosent med lavest individuell inntekt etter skatt, 5. kvintil de 20 prosent med høyest individuell inntekt etter skatt.

Tabell 6 Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år, etter utvalgte kjennemerker. Prosent. 1991

	Langtidsledige	Sysselsatte
	Prosent	
Alle	100	100
Kjønn		
Menn	50	54
Kvinner	50	46
Alder		
20-24 år	28	11
25-29 år	19	14
30-44 år	35	46
45-59 år	18	29
Husholdstilknytting		
Bor hos foreldre	18	6
Bor aleine	14	13
Bor sammen med ektefelle/samboer		
Uten barn	18	25
Med barn, yngste barn		
0-6 år	22	28
7-19 år	14	5
Enslige forsørgere	6	3
Andre hushold	8	19
Arbeidsledighetens varighet		
12 måneder eller mindre	51	.
13-20 måneder	26	.
21 måneder eller mer	23	.
Utdanningsnivå		
Inga utdanning	3	1
Folkeskole eller ungdomsskole	27	25
Gymnasnivå I	33	21
Gymnasnivå II	29	29
Høgskole eller universitet	9	24
Bostedsstrøk		
Tettbygd		
100 000 + ...	20	22
20 000-99 999	19	17
Under 20 000	42	41
Spredtbygd	19	20

Tabell 7. Inntektsregnskap for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år. Gjennomsnitt i kroner, andel av samla brutto inntekt og andel personer med slik inntekt. Kroner og prosent. 1990

	Langtidsledige			Sysselsatte		
	Gjennomsnitt i kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt	Gjennomsnitt i kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt
Yrkesinntekt	39 100	40	77	174 700	89	99
+Lønn	36 600	37	75	152 400	78	98
+Næringsinntekt	2 500	2	6	22 300	11	22
+Kapitalinntekt	2 700	3	55	8 200	4	84
+Brutto renteinntekt	1 700	2	51	5 200	3	79
+Inntekt av bolig	500	0	16	1 500	1	40
+Aksjeutbytte	100	0	3	300	0	10
+Andre kapitalinntekter	300	0	4	1 300	1	7
+Overføringer	56 800	58	96	13 100	7	64
+Arbeidsledighetstrygd ¹	39 500	40	82	.	.	.
+Sykepenger mv. ²	2 400	2	10	4 500	2	25
+Andre skattbare ytelser fra Folketrygda ³	2 800	3	8	2 100	1	4
+Barnetrygd	5 300	5	30	4 100	2	24
+Forsørgerfradrag	800	1	40	1 000	0	51
+Bidrag	1 000	1	7	600	0	4
+Sosialhjelp	4 400	4	22	300	0	2
+Bostøtte	300	0	2	100	0	1
+Stipend	200	0	5	100	0	3
+Andre overføringer ⁴	100	0	0	300	0	1
=Samla brutto inntekt	98 600	100	99	196 000	100	100
-Skatt	18 200	18	88	50 000	26	97
=inntekt etter skatt	80 400	82	99	146 000	74	100
-Gjeldsrenter	13 200	13	59	31 700	16	78
=Disponibel inntekt	67 200	68	98	114 400	58	100

¹ Dagpenger under arbeidsledighet. Anslag. ² Sykepenger og fødselspenges utbetalt av trygdekontoret. Anslag. ³ Overgangsstønad, uførepensjon, attføringspen-
ger. ⁴ Inklusive tjenestepensjon, livrente.

Tabell 8. Inntektsregnskap for registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år i kvintiler, etter inntekt etter skatt¹ av samla brutto inntekt i kroner. 1990

	1. kvintil	2. kvintil	3. kvintil	4. kvintil	5. kvintil	Alle
	Prosent					
Markedsinntekt ²	22	39	40	38	51	42
Arbeidsledighetstrygd ³	50	46	43	44	32	40
Barnetrygd mv. ⁴	13	5	7	7	7	7
Sosialhjelp og bostøtte	8	6	4	4	4	5
Andre overføringer ⁵	6	4	6	7	5	6
Samla brutto inntekt	100	100	100	100	100	100
	Kroner					
Samla brutto inntekt	28 700	66 800	94 600	122 600	179 900	98 600
inntekt etter skatt	25 600	55 300	76 500	98 900	145 200	80 400

¹ 1. kvintil er de 20 prosent med lavest individuell inntekt etter skatt, 5. kvintil er de 20 prosent med høyest individuell inntekt etter skatt. ² Yrkesinntekt og kapitalinntekt. ³ Dagpenger under arbeidsledighet. ⁴ Barnetrygd, forsørgerfradrag og underholdsbidrag. ⁵ Inklusive pensjon og overgangsstønad.

Tabell 9. Inntektsregnskap for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte menn og kvinner 20-59 år. Gjennomsnitt i kroner, andel av samla brutto inntekt og andel personer med slik inntekt. Kroner og prosent. 1990

	Langtidsledige						Sysselsatte					
	Menn			Kvinner			Menn			Kvinner		
	Gjennomsnitt		Andel med slik brutto inntekt. Prosent	Gjennomsnitt		Andel med slik brutto inntekt. Prosent	Gjennomsnitt		Andel med slik brutto inntekt. Prosent	Gjennomsnitt		Andel med slik brutto inntekt. Prosent
	Kroner	Prosent		Kroner	Prosent		Kroner	Prosent		Kroner	Prosent	
Yrkesinntekt	44 800	41	76	33 400	38	77	220 100	92	99	121 000	83	98
+Lønn	41 800	38	74	31 500	36	76	185 000	77	93	113 800	78	94
+Næringsinntekt....	3 000	3	7	1 900	2	4	35 000	15	21	7 300	5	9
+Kapitalinntekt	3 400	3	56	2 000	2	54	11 100	5	92	4 800	3	74
+Brutto rente- inntekt	1 800	2	51	1 600	2	51	6 700	3	85	3 400	2	71
+Inntekt av bolig ...	700	1	21	300	0	11	2 400	1	59	500	0	17
+Aksjeutbytte	300	0	4	0	0	2	300	0	14	300	0	6
+Andre kapitalinn- tekter	600	1	5	100	0	2	1 800	1	8	700	0	6
+Overføringer	60 500	56	97	53 100	60	96	7 700	3	63	19 600	13	65
+Arbeidsledighets- trygd ¹	50 100	46	89	29 100	33	76	.	.	.	.	.	.
+Sykepenger mv. ² ..	1 500	1	5	3 300	4	14	4 400	2	17	4 600	3	16
+Andre skattbare ytelser												
fra Folketrygda ³ ...	1 300	1	4	4 300	5	12	1 200	1	2	3 000	2	8
+Barnetrygd	400	0	2	10 200	12	58	300	0	1	8 600	6	51
+Forsørgerfradrag ..	600	1	24	1 000	1	56	1 100	0	50	1 000	1	53
+Bidrag	100	0	1	2 000	2	13	100	0	1	1 300	1	7
+Sosialhjelp	6 200	6	26	2 500	3	17	300	0	2	400	0	2
+Bostøtte	200	0	2	300	0	3	0	0	0	100	0	1
+Stipend	200	0	4	300	0	6	100	0	2	200	0	3
+Andre overføringer ⁴	0	0	0	100	0	1	100	0	0	400	0	2
=Samla brutto inntekt	108 700	100	99	88 500	100	99	238 900	100	100	145 400	100	100
-Skatt	21 500	20	91	14 900	17	85	63 200	26	99	34 400	24	96
=Inntekt etter skatt ..	87 200	80	99	73 600	83	99	175 600	74	100	111 000	76	99
-Gjeldsrenter	19 100	18	70	7 300	8	48	47 200	20	92	13 300	9	60
=Disponibel inntekt ...	68 100	63	97	66 300	75	98	128 400	54	100	97 700	67	99

¹ Dagpenger under arbeidsledighet. Anslag. ² Sykepenger og fødselspenger utbetalt av trygdekontoret. Anslag. ³ Overgangsstonad, uførepensjon, attføringspen-
ger. ⁴ Inklusive tjenestepensjon, livrente.

Tabell 10. Inntektsregnskap for registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år i ulike aldersgrupper. Gjennomsnitt, andel av samla brutto inntekt og andel personer med slik inntekt. Kroner og prosent. 1990

	Langtidsledige											
	20-24 år			25-29 år			30-44 år			45-59 år		
	Gjennomsnitt		Andel med slik brutto inntekt. Prosent	Gjennomsnitt		Andel med slik brutto inntekt. Prosent	Gjennomsnitt		Andel med slik brutto inntekt. Prosent	Gjennomsnitt		Andel med slik brutto inntekt. Prosent
	Kroner	Prosent		Kroner	Prosent		Kroner	Prosent		Kroner	Prosent	
Yrkesinntekt	30 600	42	75	31 500	34	75	45 000	40	77	49 200	42	80
+Lønn	30 300	42	75	31 400	34	75	40 600	36	76	44 500	38	76
+Næringsinntekt	300	0	3	100	0	2	4 300	4	9	4 700	4	11
+Kapitalinntekt	900	1	41	1 200	1	55	2 600	2	56	7 500	6	73
+Brutto renteinntekt ..	500	1	39	900	1	52	1 900	2	52	4 200	4	63
+Inntekt av bolig	0	0	2	200	0	6	600	1	20	1 300	1	38
+Aksjeutbytte	0	0	2	0	0	3	0	0	3	800	1	7
+Andre kapitalinntekter	400	1	2	0	0	2	100	0	3	1 100	1	8
+Overføringer	41 100	57	91	60 300	65	98	65 100	58	100	61 300	52	97
+Arbeidsledighets-trygd ¹	28 400	39	78	39 900	43	83	43 100	38	82	49 700	42	90
+Sykepenger mv. ²	2 000	3	9	3 300	4	11	2 400	2	10	2 000	2	9
+Andre skattbare ytelser fra Folketrygda ³ ..	1 800	3	5	3 800	4	11	3 200	3	8	2 300	2	9
+Barnetrygd	2 600	4	16	6 200	7	36	8 700	8	47	1 800	2	14
+Forsørgerfradrag	300	0	19	800	1	42	1 300	1	61	700	1	30
+Bidrag	400	1	5	1 000	1	8	1 800	2	10	500	0	3
+Sosialhjelp	5 100	7	22	4 500	5	22	3 800	3	21	4 000	3	15
+Bostøtte	0	0	1	300	0	3	600	0	4	0	0	0
+Stipend	400	1	11	400	0	4	200	0	3	0	0	0
+Andre overføringer ⁴ ..	0	0	0	0	0	0	0	0	0	200	0	1
=Samla brutto inntekt	72 600	100	98	93 000	100	99	112 600	100	100	117 800	100	98
-Skatt	13 300	18	82	15 100	16	88	20 000	18	91	25 800	22	92
=Inntekt etter skatt	59 300	82	98	77 900	84	99	92 600	82	100	92 000	78	98
-Gjeldsrenter	4 300	6	51	11 700	13	62	18 500	16	63	18 100	15	61
=Disponibel inntekt	55 000	76	98	66 100	71	98	74 000	66	98	73 900	63	97

¹ Dagpenger under arbeidsledighet. Anslag. ² Sykepenger og fødselspenger utbetalt av trygdekontoret. Anslag. ³ Overgangstønning, uførepensjon, attføringspenger. ⁴ Inklusive tjenestepensjon og livrente.

Tabell 11. Inntektsregnskap for sysselsatte personer 20-59 år i ulike aldersgrupper. Gjennomsnitt, andel av samla brutto inntekt og andel personer med slik inntekt. Kroner og prosent. 1990

	Sysselsatte											
	20-24 år			25-29 år			30-44 år			45-59 år		
	Gjennomsnitt		Andel med slik brutto inntekt. Prosent	Gjennomsnitt		Andel med slik brutto inntekt. Prosent	Gjennomsnitt		Andel med slik brutto inntekt. Prosent	Gjennomsnitt		Andel med slik brutto inntekt. Prosent
	Kroner	Prosent		Kroner	Prosent		Kroner	Prosent		Kroner	Prosent	
Yrkesinntekt	99 100	89	98	144 400	87	98	185 000	89	99	201 200	90	99
+Lønn	92 700	83	96	135 700	82	96	160 700	77	94	169 700	76	91
+Næringsinntekt	6 400	6	8	8 800	5	9	24 400	12	19	31 400	14	23
+Kapitalinntekt	2 200	2	72	4 400	3	82	7 700	4	84	13 100	6	89
+Brutto renteinntekt	1 800	2	70	2 600	2	79	4 700	2	78	8 300	4	83
+Inntekt av bolig	100	0	7	700	0	23	1 700	1	43	2 200	1	55
+Aksjeutbytte	0	0	2	600	0	4	200	0	10	400	0	17
+Andre kapitalinntekter	300	0	4	500	0	6	1 200	1	6	2 200	1	10
+Overføringer	10 600	9	50	16 300	10	61	15 800	8	79	8 400	4	48
+Arbeidsledighetstrygd ¹												
+Sykepenger mv. ²	5 400	5	26	7 000	4	21	3 900	2	14	4 000	2	15
+Andre skattbare ytelser fra Folketrygda ³	2 200	2	5	2 500	2	6	1 800	1	4	2 100	1	5
+Barnetrygd	1 200	1	8	4 200	3	26	6 700	3	36	1 100	0	10
+Forsørgerfradrag	200	1	14	700	0	46	1 600	1	72	600	0	36
+Bidrag	500	1	3	700	0	5	1 100	1	5	100	0	1
+Sosialhjelp	300	0	3	900	1	4	300	0	3	0	0	0
+Bostøtte	100	0	1	0	0	1	100	0	1	0	0	0
+Stipend	700	1	15	200	0	5	100	0	1	0	0	0
+Andre overføringer ⁴	0	0	0	0	0	0	200	0	1	500	0	2
=Samla brutto inntekt	111 900	100	100	165 100	100	100	208 600	100	100	222 600	100	99
-Skatt	26 100	23	94	38 600	23	95	50 000	24	98	64 400	29	99
=Inntekt etter skatt	85 800	77	100	126 600	77	100	158 600	76	100	158 300	71	99
-Gjeldsrenter	9 400	8	61	26 100	16	78	38 300	18	79	32 300	14	78
=Disponibel inntekt	76 400	68	99	100 500	61	99	120 200	58	100	126 000	57	99

¹ Dagpenger under arbeidsledighet. Anslag. ² Sykepenger og fødselspenger utbetalt av trygdekontoret. Anslag. ³ Overgangsstønning, uførepensjon, attføringspenger. ⁴ Inklusive tjenestepensjon, livrente.

Tabell 12. Inntektsregnskap for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år. Par uten barn, par med barn, yngste barn 0-6 år og 7-19 år. Gjennomsnitt, andel av samla brutto inntekt og andel med slik inntekt. Kroner og prosent. 1990

	Langtidsledige								
	Par uten barn			Par med barn, yngste barn					
	Gjennomsnitt			0-6 år			7-19 år		
	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent
Yrkesinntekt	34 900	42	73	34 400	32	73	58 700	52	86
+Lønn	34 600	41	73	31 400	29	72	53 100	47	84
+Næringsinntekt	300	0	3	3 000	3	6	5 600	5	11
+Kapitalinntekt	2 700	3	53	2 800	3	53	3 100	3	62
+Brutto renteinntekt	2 000	2	49	1 100	1	51	2 200	2	56
+Inntekt av bolig	500	1	18	600	1	17	700	1	20
+Aksjeutbytte	0	0	4	500	0	3	0	0	3
+Andre kapitalinntekter ..	200	0	2	600	1	5	100	0	4
+Overføringer	46 200	55	92	70 200	65	100	50 400	45	99
+Arbeidsledighetstrygd ¹ ...	37 600	45	85	43 800	41	83	34 100	30	82
+Sykepenger mv. ²	3 100	4	12	5 500	5	18	1 700	1	10
+Andre skattbare ytelser fra Folketrygda ³	200	0	1	3 000	3	8	1 800	2	7
+Barnetrygd	1 800	2	11	10 400	10	60	9 600	9	65
+Forsørgerfradrag	200	0	10	1 700	2	86	1 400	1	83
+Bidrag	0	0	0	1 000	1	6	400	0	4
+Sosialhjelp	2 700	3	17	4 100	4	23	1 200	1	8
+Bostøtte	0	0	0	500	0	4	200	0	1
+Stipend	600	1	6	200	0	2	0	0	0
+Andre overføringer ⁴	0	0	0	0	0	0	100	0	1
=Samla brutto inntekt	83 700	100	96	107 400	100	100	112 200	100	100
-Skatt	17 500	21	87	17 000	16	88	23 000	20	94
=Inntekt etter skatt	66 200	79	96	90 400	84	100	89 200	80	100
-Gjeldsrenter	7 100	8	45	16 700	16	57	14 100	13	52
=Disponibel inntekt	59 200	71	96	73 700	69	99	75 100	67	99

¹ Dagpenger under arbeidsledighet. Anslag. ² Sykepenger og fødselspenger utbetalt av trygdekontoret. Anslag. ³ Overgangsstønnad, uførepensjon, attføringspenger. ⁴ Inklusive tjenestepensjon, livrente.

Tabell 12 (forts.). Inntektsregnskap for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år. Par uten barn, par med barn, yngste barn 0-6 år og 7-19 år. Gjennomsnitt, andel av samla brutto inntekt og andel med slik inntekt. Kroner og prosent. 1990

	Sysselsatte										
	Par uten barn			Par med barn, yngste barn							
				0-6 år			7-19 år				
	Gjennomsnitt	Prosent		Gjennomsnitt		Prosent		Gjennomsnitt		Prosent	
Kroner	av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent	Kroner	av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent	Kroner	av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent	Kroner	av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent
Yrkesinntekt	175 800	92	99	171 100	87	98	195 200	90	99		
+Lønn	159 300	84	96	149 500	76	94	162 100	74	91		
+Næringsinntekt	16 400	9	13	21 600	11	19	33 100	15	24		
+Kapitalinntekt	9 000	5	86	6 700	3	84	10 200	5	84		
+Brutto renteinntekt	5 300	3	81	4 000	2	79	5 700	3	77		
+Inntekt av bolig	1 500	1	42	1 600	1	40	2 000	1	46		
+Aksjeutbytte	400	0	10	400	0	9	300	0	14		
+Andre kapitalinntekter	1 700	1	9	700	0	5	2 300	1	9		
+Overføringer	5 500	3	26	19 400	10	97	12 300	6	88		
+Arbeidsledighetstrygd ¹	.	.	.	.	.	.	.	.	.		
+Sykepenger mv. ²	3 600	2	17	6 800	3	19	3 300	2	14		
+Andre skattbare ytelser fra Folketrygda ³	1 000	1	3	1 100	1	3	1 400	1	3		
+Barnetrygd	200	0	1	8 300	4	43	5 100	2	37		
+Forsørgerfradrag	0	0	3	2 000	1	94	1 500	1	85		
+Bidrag	0	0	0	600	0	4	500	0	2		
+Sosialhjelp	0	0	0	300	0	2	100	0	1		
+Bostøtte	0	0	0	100	0	1	0	0	0		
+Stipend	200	0	5	100	0	1	0	0	0		
+Andre overføringer ⁴	400	0	1	100	0	1	200	0	1		
=Samla brutto inntekt	190 200	100	99	197 200	100	100	217 600	100	100		
-Skatt	51 200	27	98	45 000	23	97	57 500	26	98		
=Inntekt etter skatt	139 000	73	99	152 200	77	100	160 100	74	100		
-Gjeldsrenter	28 800	15	80	37 900	19	78	36 000	17	74		
=Disponibel inntekt	110 200	58	99	114 200	58	100	124 100	57	99		

¹ Dagpenger under arbeidsledighet. Anslag. ² Sykepenger og fødselspenger utbetalt av trygdekontoret. Anslag. ³ Overgangsstønning, uførepensjon, attføringspenger. ⁴ Inklusive tjenestepensjon, livrente.

Tabell 13. Inntektsregnskap for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år. Enslige i foreldrehusholdet, enslige aleineboende og enslige forsørgere. Gjennomsnitt, andel av samla brutto inntekt og andel med slik inntekt. Kroner og prosent. 1990

	Langtidsledige								
	Enslige i foreldrehushold			Enslige aleineboende			Enslige forsørgere		
	Gjennomsnitt			Gjennomsnitt			Gjennomsnitt		
	Kroner	Prosent		Kroner	Prosent		Kroner	Prosent	
av samla brutto inntekt		Andel med slik inntekt. Prosent	av samla brutto inntekt		Andel med slik inntekt. Prosent	av samla brutto inntekt		Andel med slik inntekt. Prosent	
Yrkesinntekt	33 100	45	80	39 100	36	72	46 300	34	80
+Lønn	31 200	42	78	36 700	34	71	43 200	31	80
+Næringsinntekt	1 900	3	7	2 300	2	7	3 200	2	4
+Kapitalinntekt	1 900	3	47	3 200	3	55	1 600	1	63
+Brutto renteinntekt	1 700	2	45	1 700	2	50	600	0	57
+Inntekt av bolig	100	0	4	400	0	17	700	1	26
+Aksjeutbytte	0	0	4	200	0	3	0	0	0
+Andre kapitalinntekter ...	0	0	1	900	1	4	200	0	5
+Overføringer	39 000	53	92	66 900	61	95	90 300	65	100
+Arbeidsledighetsstrygd ¹	34 200	46	82	54 800	50	86	21 200	15	59
+Sykepenger mv. ²	300	0	2	1 400	1	6	1 300	1	5
+Andre skattbare ytelser fra Folketrygda ³	600	1	2	1 000	1	4	22 100	16	52
+Barnetrygd	0	0	0	0	0	0	19 800	14	84
+Forsørgerfradrag	0	0	1	100	0	5	2 900	2	93
+Bidrag	0	0	0	200	0	1	11 500	8	72
+Sosialhjelp	3 500	5	20	9 200	8	28	9 400	7	56
+Bostøtte	0	0	0	200	0	2	1 700	1	15
+Stipend	300	0	9	100	0	3	400	0	8
+Andre overføringer ⁴	0	0	0	0	0	0	0	0	0
=Samla brutto inntekt	74 000	100	98	109 100	100	100	138 200	100	100
-Skatt	15 500	21	87	21 200	19	92	13 200	10	69
=Inntekt etter skatt	58 500	79	98	87 900	81	100	125 000	90	100
-Gjeldsrenter	6 900	9	62	16 900	15	67	31 300	23	89
=Disponibel inntekt	51 600	70	95	71 000	65	98	93 600	68	97

¹ Dagpengen under arbeidsledighet. Anslag. ² Sykepengen og fødselspenge utbetalt av trygdekontoret. Anslag. ³ Overgangsstønning, uførepensjon, attføringspenge. ⁴ Inklusive tjenestepensjon og livrente.

Tabell 13 (forts.). Inntektsregnskap for registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år. Enslige i foreldrehusholdet, enslige aleineboende og enslige forsørgere. Gjennomsnitt, andel av samla brutto inntekt og andel med slik inntekt. Kroner og prosent. 1990

	Sysselsatte								
	Enslige i foreldrehushold			Enslige aleineboende			Enslige forsørgere		
	Gjennomsnitt		Andel med slik inntekt. Prosent	Gjennomsnitt		Andel med slik inntekt. Prosent	Gjennomsnitt		Andel med slik inntekt. Prosent
	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt		Kroner	Prosent av samla brutto inntekt		Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	
Yrkesinntekt	108 100	90	99	169 800	91	98	154 200	72	98
+Lønn	103 400	86	97	156 900	85	95	151 500	71	98
+Næringsinntekt	4 700	4	7	12 900	7	11	2 700	1	9
+Kapitalinntekt	4 000	3	76	7 200	4	84	7 300	3	84
+Brutto renteinntekt	3 700	3	73	5 800	3	82	5 700	3	80
+Inntekt av bolig	100	0	6	900	0	34	1 600	1	47
+Aksjeutbytte	0	0	4	100	0	9	100	0	14
+Andre kapitalinntekter...	200	0	3	400	0	3	0	0	2
+Overføringer	7 700	6	39	8 600	5	28	52 800	25	91
+Arbeidsledighetstrygd ¹	.	.	.	.	.	.	.	.	.
+Sykepenger mv. ²	3 800	3	24	4 200	2	15	6 100	3	19
+Andre skattbare ytelser fra Folketrygda ³	2 800	2	5	2 900	2	5	13 400	6	34
+Barnetrygd	200	0	1	0	0	0	16 000	7	75
+Forsørgerfradrag	0	0	1	0	0	2	2 400	1	84
+Bidrag	400	0	1	200	0	1	9 300	4	55
+Sosialhjelp	100	0	1	800	0	5	2 100	1	12
+Bostøtte	100	0	1	0	0	0	1 400	1	9
+Stipend	300	0	9	400	0	6	0	0	2
+Andre overføringer ⁴	0	0	0	200	0	1	2 100	1	8
=Samla brutto inntekt	119 800	100	100	185 700	100	100	214 300	100	100
-Skatt	30 400	25	93	48 700	26	98	41 000	19	91
=Inntekt etter skatt	89 400	75	100	137 000	74	100	173 300	81	100
-Gjeldsrenter	6 500	5	67	29 600	16	85	40 500	19	95
=Disponibel inntekt	82 900	69	100	107 400	58	99	132 900	62	100

¹ Dagpenger under arbeidsledighet. Anslag. ² Sykepenger og fødselspenger utbetalt av trygdekontoret. Anslag. ³ Overgangsstønad, uførepensjon, attføringspenger. ⁴ Inklusive tjenestepensjon og livrente.

Tabell 14. Inntektsregnskap for registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år, i grupper etter utdanningsnivå. Gjennomsnitt i kroner, prosent av samla brutto inntekt og andel med slik inntekt. 1990

	Folkeskole eller ungdomsskole			Gymnasnivå I			Gymnasnivå II			Høgskole eller universitet		
	Gjennomsnitt			Gjennomsnitt			Gjennomsnitt			Gjennomsnitt		
	Prosent	Andel	Kroner	Prosent	Andel	Kroner	Prosent	Andel	Kroner	Prosent	Andel	Kroner
	av	med		av	med		av	med		av	med	
	samla	slik	brutto	samla	slik	brutto	samla	slik	brutto	samla	slik	brutto
	inntekt	inntekt.	inntekt	inntekt	inntekt.	inntekt	inntekt	inntekt.	inntekt	inntekt	inntekt.	inntekt
	Kroner	Prosent	Kroner	Kroner	Prosent	Kroner	Kroner	Prosent	Kroner	Kroner	Prosent	Kroner
Yrkesinntekt	38 100	40	76	39 500	38	78	39 400	42	80	45 400	41	73
+Lønn	35 300	37	75	36 900	35	78	36 200	39	78	46 100	41	71
+Næringsinntekt	2 800	3	6	2 500	3	5	3 200	3	7	0	0	5
+Kapitalinntekt	2 200	2	50	3 000	3	56	2 200	2	55	5 000	4	66
+Brutto renteinntekt ...	1 500	2	45	1 900	2	53	1 800	2	53	1 400	1	59
+Inntekt av bolig	500	0	18	400	0	16	400	0	13	1 100	1	26
+Aksjeutbytte	100	0	3	20	0	3	0	0	3	1 200	1	4
+Andre kapitalinntekter	100	0	4	700	1	6	0	0	1	1 300	1	3
+Overføringer	55 200	58	98	61 600	59	98	52 200	60	94	61 500	55	97
+Arbeidsledighetstrygd ¹	37 800	40	86	41 900	40	83	36 900	40	79	47 100	42	85
+Sykepenger mv. ²	2 700	3	10	2 600	2	10	2 200	2	10	2 300	2	8
+Andre skattbare												
ytelser fra Folketrygda ³	1 900	2	8	4 500	4	11	2 200	2	5	1 300	1	6
+Barnetrygd	5 200	5	31	6 100	6	31	4 600	5	28	5 200	5	32
+Forsørgerfradrag	800	1	40	900	1	42	700	1	36	1 100	1	47
+Bidrag	1 300	1	10	1 200	1	8	700	1	5	900	1	6
+Sosialhjelp	5 200	5	25	3 800	4	23	4 200	4	19	3 100	3	15
+Bostøtte	200	0	2	300	0	2	400	0	3	0	0	0
+Stipend	70	0	1	200	0	3	400	0	8	400	0	12
+Andre overføringer ⁴ ...	0	0	0	100	0	0	100	0	1	0	0	0
=Samla brutto inntekt	95 500		100	104 000	100	100	93 800	100	100	111 900	100	100
-Skatt	16 800	18	89	19 600	19	100	17 700	19	89	21 600	19	87
=Inntekt etter skatt	78 800	82	100	84 400	81	89	76 100	81	100	90 200	81	100
-Gjeldsrenter	11 400	12	58	14 500	14	64	10 300	11	58	25 400	23	57
=Disponibel inntekt	67 400	71	100	69 900	67	100	65 800	70	100	64 900	58	100

¹ Dagpenger under arbeidsledighet. Anslag. ² Sykepenger og fødselspenger utbetalt av trygdekantoret. Anslag. ³ Overgangsøstnad, uførepensjon, attføringspenger. ⁴ Inklusive tjenstepensjon og livrente.

Tabell 15. Inntektsregnskap for sysselsatte personer 20-59 år, i grupper etter utdanningsnivå. Gjennomsnitt i kroner, prosent av samla brutto inntekt og andel med slik inntekt. 1990

	Folkeskole eller ungdomsskole			Gymnasnivå I			Gymnasnivå II			Høgskole eller universitet		
	Gjennomsnitt			Gjennomsnitt			Gjennomsnitt			Gjennomsnitt		
	Prosent	Andel		Prosent	Andel		Prosent	Andel		Prosent	Andel	
	av	med		av	med		av	med		av	med	
	samla	slik		samla	slik		samla	slik		samla	slik	
	brutto	inntekt.		brutto	inntekt.		brutto	inntekt.		brutto	inntekt.	
	Kroner	inntekt	Prosent	Kroner	inntekt	Prosent	Kroner	inntekt	Prosent	Kroner	inntekt	Prosent
Yrkesinntekt	158 500	88	98	151 300	87	98	164 200	90	99	225 200	91	100
+Lønn	129 200	72	89	128 600	74	90	46 100	80	95	204 900	83	98
+Næringsinntekt	29 400	16	18	22 700	13	17	18 100	10	13	20 400	8	13
+Kapitalinntekt	7 300	4	79	6 500	4	80	6 800	4	83	12 000	5	92
+Brutto renteinntekt ...	4 800	3	72	4 200	2	76	4 600	2	77	7 100	3	89
+Inntekt av bolig	1 300	0	41	1 200	1	34	1 200	1	36	2 200	1	48
+Aksjeutbytte	100	0	6	300	0	9	100	0	7	800	0	20
+Andre kapitalinntekter	1 100	0	6	900	0	6	900	0	7	1 900	0	8
+Overføringer	14 300	8	63	16 800	10	66	12 400	7	63	9 800	4	66
+Arbeidsledighetstrygd ¹	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
+Sykepenger mv. ²	6 000	3	24	5 300	3	17	5 000	3	18	1 900	1	7
+Andre skattbare												
ytelser fra Folketrygda ³	2 800	2	7	3 200	2	6	1 500	1	4	900	0	2
+Barnetrygd	3 400	2	22	5 500	3	30	3 400	2	20	4 300	2	25
+Forsørgerfradrag	900	0	47	1 100	1	55	1 000	1	49	1 200	0	57
+Bidrag	500	0	3	1 000	1	5	600	0	4	600	0	3
+Sosialhjelp	200	0	2	500	0	3	400	0	2	200	0	1
+Bostøtte	100	0	1	200	0	1	100	0	1	100	0	0
+Stipend	0	0	0	40	0	1	200	0	4	300	0	6
+Andre overføringer ⁴ ...	400	0	2	50	0	1	300	0	1	400	0	1
=Samla brutto inntekt	180 100	0	100	174 600	0	100	183 500	0	100	247 000	0	100
-Skatt	44 500	25	97	40 700	23	97	45 600	25	97	69 400	28	82
=Inntekt etter skatt	135 600	75	100	133 900	77	100	137 900	75	100	177 600	72	100
-Gjeldsrenter	26 200	15	73	27 800	16	73	29 700	16	80	42 800	17	99
=Disponibel inntekt	109 400	61	100	106 100	23	100	108 200	59	100	134 800	55	100

¹ Dagpenger under arbeidsledighet. Anslag. ² Sykepenger og fødselspenger utbetalt av trygdekontoret. Anslag. ³ Overgangsstonad, uførepensjon, attføringspenger. ⁴ Inklusive tjenestepensjon og livrente.

Tabell 16. Inntektsregnskap for registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år, i grupper etter bostedsområder. Gjennomsnitt i kroner, prosentandel av samla brutto inntekt og prosentandel som har slik inntekt. 1990

	Storby 100 000 innbyggere eller mer			Tettbygd område 20 000-99 999 innbyggere			Tettbygd område under 20 000 innbyggere			Spredtbygd område		
	Gjennomsnitt			Gjennomsnitt			Gjennomsnitt			Gjennomsnitt		
	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt	Prosent	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt	Prosent	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt	Prosent	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt	Prosent
	Kroner	inntekt	Prosent	Kroner	inntekt	Prosent	Kroner	inntekt	Prosent	Kroner	inntekt	Prosent
Yrkesinntekt	36 500	35	69	36 000	37	74	37 100	40	79	50 900	49	82
+Lønn	36 800	35	69	33 900	34	73	36 600	39	78	40 800	39	79
+Næringsinntekt	-300	0	2	2 100	2	4	600	1	4	10 100	10	15
+Kapitalinntekt	3 600	3	53	2 000	2	52	2 400	3	56	3 100	3	55
+Brutto renteinntekt ..	1 700	2	51	1 400	1	50	1 500	2	52	2 500	2	50
+Inntekt av bolig	700	1	14	400	0	15	400	0	16	500	0	19
+Aksjeutbytte	600	1	5	0	0	3	100	0	2	0	0	3
+Andre kapitalinntekter	700	1	5	200	0	2	400	0	3	100	0	6
+Overføringer	65 300	62	99	60 300	61	98	53 900	58	93	50 200	48	97
+Arbeidsledighetstrygd ¹	48 500	46	88	41 200	42	84	36 700	39	80	33 800	32	79
+Sykepenger mv. ²	1 900	2	7	2 600	3	9	2 800	3	11	2 200	2	11
+Andre skattbare ytelser fra Folketrygda ³	3 200	3	9	3 700	4	11	2 900	3	7	1 500	1	5
+Barnetrygd	3 100	3	19	5 300	5	29	6 000	6	34	6 200	6	34
+Forsørgerfradrag	700	1	30	1 000	1	41	800	1	43	800	1	44
+Bidrag	900	1	7	1 100	1	7	1 100	1	8	900	1	4
+Sosialhjelp	6 300	6	28	4 900	5	23	3 000	3	19	4 300	4	20
+Bostøtte	100	0	1	500	0	3	300	0	3	300	0	2
+Stipend	500	1	7	200	0	4	200	0	5	100	0	3
+Andre overføringer ⁴ ..	0	0	0	0	0	0	100	0	0	100	0	1
=Samla brutto inntekt	105 400	100	100	98 200	100	99	93 400	100	98	104 200	100	99
-Skatt	19 900	19	90	17 800	18	87	17 100	18	86	19 700	19	90
=Inntekt etter skatt	85 600	81	100	80 400	82	99	76 300	82	98	84 500	81	99
-Gjeldsrenter	18 300	17	59	13 200	13	60	11 100	12	57	13 300	13	65
=Disponibel inntekt	67 300	64	98	67 200	68	97	65 200	70	98	71 200	68	98

¹ Dagpenger under arbeidsledighet. Anslag. ² Sykepenger og fødselspenger utbetalt av trygdekantoret. Anslag. ³ Overgangsstonad, uførepensjon, attføringspenger. ⁴ Inklusive tjenestepensjon og livrente.

Tabell 17. Inntektsregnskap for sysselsatte personer 20-59 år, i grupper etter bostedsområder. Gjennomsnitt i kroner, prosentandel av samla brutto inntekt og prosentandel som har slik inntekt. 1990

	Storby 100 000 innbyggere eller mer			Tettbygd område 20 000-99 999 innbyggere			Tettbygd område under 20 000 innbyggere			Spredtbygd område		
	Gjennomsnitt			Gjennomsnitt			Gjennomsnitt			Gjennomsnitt		
	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent
Yrkesinntekt	189 500	90	98	166 900	89	99	175 200	89	98	164 400	88	99
+Lønn	183 000	87	96	157 900	84	95	150 600	76	93	117 600	63	88
+Næringsinntekt	6 500	3	7	9 000	5	8	24 600	13	15	46 800	25	32
+Kapitalinntekt	8 700	4	83	7 700	4	81	7 900	4	84	8 700	5	86
+Brutto renteinntekt ..	6 000	3	79	4 700	3	77	4 500	2	78	6 300	3	82
+Inntekt av bolig	1 400	1	36	1 400	1	41	1 700	1	45	1 100	1	33
+Aksjeutbytte	800	0	13	200	0	11	200	0	9	200	0	10
+Andre kapitalinntekter	500	0	7	1 400	1	6	1 500	1	7	1 000	1	8
+Overføringer	12 200	6	54	12 600	7	59	13 900	7	71	13 800	7	67
+Arbeidsledighetstrygd ¹	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
+Sykepenger mv. ²	4 900	2	12	3 100	2	14	4 700	2	18	5 600	3	19
+Andre skattbare ytelser fra Folketrygda ³ ..	1 400	1	3	2 100	1	5	2 400	1	5	2 100	1	6
+Barnetrygd	3 400	2	20	4 500	2	26	4 600	2	27	3 800	2	22
+Forsørgerfradrag	800	0	41	1 000	1	48	1 200	1	57	1 100	1	54
+Bidrag	600	0	3	900	0	6	700	0	4	400	0	2
+Sosialhjelp	400	0	2	600	0	3	300	0	2	200	0	2
+Bostøtte	100	0	1	100	0	1	100	0	1	100	0	1
+Stipend	200	0	5	200	0	4	100	0	2	100	0	2
+Andre overføringer ⁴ ..	500	0	1	100	0	1	200	0	1	300	0	2
=Samla brutto inntekt	210 400	100	99	187 300	100	100	197 000	100	100	186 900	100	100
-Skatt	58 900	28	98	48 000	26	98	49 100	25	97	44 000	24	97
=Inntekt etter skatt	151 500	72	99	139 300	74	100	147 900	75	99	142 800	76	100
-Gjeldsrenter	33 500	16	81	30 700	16	75	32 600	17	77	27 600	15	76
=Disponibel inntekt	118 000	56	99	108 500	58	100	115 300	59	99	115 300	62	100

¹ Dagpenger under arbeidsledighet. Anslag. ² Sykepenger og fødselspenger utbetalt av trygdekontoret. Anslag. ³ Overgangsstønad, uførepensjon, attføringspenger. ⁴ Inklusive tjenestepensjon og livrente.

Tabell 18. Inntektsregnskap for registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år. Heilt ledige og ledige på tiltak. Gjennomsnitt i kroner, prosent av samla brutto inntekt og andel med slik inntekt. 1990

	Heilt ledige			På tiltak		
	Gjennomsnitt		Andel med slik inntekt. Prosent	Gjennomsnitt		Andel med slik inntekt. Prosent
	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt		Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	
Yrkesinntekt	35 900	34	73	43 600	48	81
+Lønn	33 300	32	72	41 300	46	81
+Næringsinntekt	2 600	2	6	2 300	2	6
+Kapitalinntekt	2 700	3	54	2 600	3	55
+Brutto renteinntekt	1 600	2	51	1 800	2	51
+Inntekt av bolig	500	1	4	400	0	14
+Aksjeutbytte	200	0	4	0	0	3
+Andre kapitalinntekter ..	300	0	4	300	0	3
+Overføringer	65 800	63	99	44 300	49	92
+Arbeidsledighetstrygd ¹ ...	47 600	46	90	28 300	31	71
+Sykepenger mv. ²	3 200	3	11	1 400	2	7
+Andre skattbare ytelser fra Folketrygda ³	2 400	2	7	3 300	4	9
+Barnetrygd	4 900	5	29	5 800	6	32
+Forsørgerfradrag	800	1	39	900	1	41
+Bidrag	1 100	1	7	1 000	1	7
+Sosialhjelp	5 300	5	23	3 000	3	20
+Bostøtte	200	0	2	300	0	2
+Stipend	200	0	3	300	0	7
+Andre overføringer ⁴	100	0	0	0	0	0
=Samla brutto inntekt	104 400	100	100	90 500	100	98
-Skatt	19 300	19	92	16 700	18	83
=Inntekt etter skatt	85 000	81	100	73 900	82	98
-Gjeldsrenter	14 300	14	58	11 400	13	61
=Disponibel inntekt	70 700	68	99	62 500	69	97

¹ Dagpenger under arbeidsledighet. Anslag. ² Sykepenger og fødselspenger utbetalt av trygdekontoret. Anslag. ³ Overgangsønad, uførepensjon, attføringspenger. ⁴ Inklusive tjenestepensjon og livrente.

Tabell 19. Inntektsregnskap for registrerte langtidsarbeidsledige personer 20-59 år, i grupper etter arbeidsledighetens varighet. Gjennomsnitt i kroner, prosent av samla brutto inntekt og andel med slik inntekt. 1990

	Til og med 12 måneder			13-20 måneder			21 måneder og mer		
	Gjennomsnitt		Andel med slik inntekt. Prosent	Gjennomsnitt		Andel med slik inntekt. Prosent	Gjennomsnitt		Andel med slik inntekt. Prosent
	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt		Kroner	Prosent av samla brutto inntekt		Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	
Yrkesinntekt	50 500	51	86	23 900	23	73	24 300	27	56
+Lønn	48 200	48	85	21 900	21	73	22 400	25	55
+Næringsinntekt	2 300	2	5	2 000	2	8	1 800	2	6
+Kapitalinntekt	2 700	3	54	2 100	2	54	3 600	4	53
+Brutto renteinntekt ...	1 200	1	52	1 500	2	50	3 000	3	51
+Inntekt av bolig	500	1	16	500	0	17	400	0	15
+Aksjeutbytte	200	0	3	0	0	1	200	0	7
+Andre kapitalinntekter	700	1	4	100	0	5	0	0	1
+Overføringer	46 400	47	94	77 700	75	100	61 300	69	98
+Arbeidsledighetsstrygd ¹	32 400	33	81	57 600	55	94	40 300	45	81
+Sykepenger mv. ²	2 900	3	12	2 600	3	9	1 700	2	7
+Andre skattbare ytelser fra Folketrygda ³	2 200	2	6	3 400	3	9	2 900	3	8
+Barnetrygd	4 700	5	28	5 300	5	29	6 200	7	34
+Forsørgerfradrag	700	1	38	1 000	1	43	900	1	38
+Bidrag	800	1	6	1 400	1	8	1 300	1	9
+Sosialhjelp	2 200	2	14	6 000	6	29	7 500	8	32
+Bostøtte	200	0	2	300	0	3	400	0	3
+Stipend	300	0	7	100	0	1	200	0	4
+Andre overføringer ⁴ ...	0	0	0	200	0	1	0	0	0
=Samla brutto inntekt	99 600	100	98	103 800	100	100	89 200	100	99
-Skatt	19 100	19	90	18 600	18	92	15 300	17	81
=Inntekt etter skatt	80 500	81	98	85 100	82	100	73 900	83	99
-Gjeldsrenter	14 800	15	61	15 800	15	64	7 800	9	50
=Disponibel inntekt	65 700	66	97	69 300	67	96	66 000	74	99

¹ Dagpenger under arbeidsledighet. Anslag. ² Sykepenger og fødselspenger utbetalt av trygdekontoret. Anslag. ³ Overgangsstønad, uførepensjon, attføringspenger. ⁴ Inklusive tjenestepensjon og livrente.

Tabell 20. Gjennomsnittlig husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet i ulike grupper av hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. Kroner og prosent. 1990

	Langtidsledige 20-59 år			Sysselsatte 20-59 år	
	Kroner	Prosent av gjennomsnittet for alle langtidsledige	Prosent av gjennomsnittet for tilsvarende gruppe sysselsatte	Kroner	Prosent av gjennomsnittet for alle sysselsatte
Alle	89 200	100	71	125 600	100
Kjønn					
Menn	90 600	102	70	129 800	103
Kvinner	87 700	98	73	120 600	96
Alder					
20-24 år	81 700	92	84	96 800	77
25-29 år	86 700	97	74	121 000	96
30-44 år	90 400	101	71	127 200	101
45-59 år	101 100	113	73	138 900	111
Husholdstilknytting					
Bor hos foreldre	103 900	117	84	123 100	98
Bor aleine	87 900	99	64	137 000	109
Bor sammen med ektefelle/samboer					
Uten barn	97 600	109	66	148 100	118
Med barn, yngste barn					
0-6 år	81 900	92	76	108 400	86
7-19 år	95 000	107	81	117 400	93
Enslige forsørgere	69 700	78	67	104 500	83
Arbeidsledighetens varighet					
12 måneder eller mindre	91 900	103	.	.	.
13-20 måneder	87 300	98	.	.	.
21 måneder eller mer	84 800	95	.	.	.
Utdanningsnivå					
Folkeskole eller ungdomsskole	88 700	99	73	121 000	96
Gymnasnivå I	86 900	97	72	120 900	96
Gymnasnivå II	88 200	99	77	115 200	92
Høgskole eller universitet	106 700	120	73	145 900	116
Bostedsstrøk					
Tettbygd					
100 000 + ...	97 700	110	70	139 100	111
20 000-99 999	90 000	101	73	123 600	98
Under 20 000	85 000	95	71	120 200	96
Spredtbygd	91 600	103	76	121 100	96

Tabell 21. Fordeling av inntekt etter skatt pr. forbruksenhet for hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. Gjennomsnitt i kroner og prosent av gjennomsnittet for alle hushold i desilgrupper¹. Forholdet mellom gjennomsnittsinntekta i 10. og 1. desil og Gini-koeffisienten². 1990

	Langtidsledige		Sysselsatte	
	Gjennomsnitt i kroner	Prosent av gjennomsnitt for alle	Gjennomsnitt i kroner	Prosent av gjennomsnitt for alle
Alle desilgrupper	89 200	100	125 600	100
1. desil	33 500	38	55 100	44
2. desil	52 400	59	81 100	65
3. desil	63 700	72	92 700	74
4. desil	72 900	82	103 100	82
5. desil	82 200	92	113 000	90
6. desil	90 200	101	122 200	97
7. desil	99 100	111	132 600	106
8. desil	111 100	127	146 300	116
9. desil	124 500	140	162 300	129
10. desil	162 000	182	243 600	194
Forholdet mellom 10. og 1. desil		4,8		4,4
Gini-koeffisienten		0,23		0,22

¹ 1. desil er de 10 prosent av husholda med lavest husholdsinntekt, 10. desil er de 10 prosent med høyest husholdsinntekt. ² Gini-koeffisientene varierer mellom 0 (alle har like høy inntekt) og 1 (ett hushold mottar all inntekt). Jo høyere koeffisient, jo større ulikhet.

Tabell 22. Fordeling av inntekt etter skatt pr. forbruksenhet for hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte menn og kvinner 20-59 år. Gjennomsnitt i kroner og prosent av gjennomsnittet for alle hushold i desilgrupper¹. Forholdet mellom gjennomsnittsinntekta i 10. og 1. desil og Gini-koeffisienten². 1990

	Menn				Kvinner			
	Langtidsledige		Sysselsatte		Langtidsledige		Sysselsatte	
	Gjennomsnitt i kroner	Prosent av gjennomsnitt for alle	Gjennomsnitt i kroner	Prosent av gjennomsnitt for alle	Gjennomsnitt i kroner	Prosent av gjennomsnitt for alle	Gjennomsnitt i kroner	Prosent av gjennomsnitt for alle
Alle desilgrupper .	90 600	100	130 000	100	87 700	100	120 600	100
1. desil	32 700	36	58 600	45	34 600	39	51 100	42
2. desil	50 700	56	81 800	63	53 700	61	80 200	67
3. desil	65 000	72	93 600	72	62 900	72	91 700	76
4. desil	75 700	84	105 200	81	70 700	81	101 500	84
5. desil	85 300	94	116 100	89	79 300	90	109 700	91
6. desil	93 400	103	125 900	97	87 100	99	118 400	98
7. desil	103 600	114	136 700	105	95 000	108	127 600	106
8. desil	113 300	125	153 100	118	107 300	122	139 400	116
9. desil	126 400	139	172 800	133	122 500	140	157 700	131
10. desil	160 000	177	254 400	196	164 100	188	228 600	190
Forholdet mellom 10. og 1. desil	4,9		4,3		4,74		4,5	
Gini-koeffisienten ...	0,23		0,22		0,23		0,21	

¹ 1. desil er de 10 prosent av husholda med lavest husholdsinntekt, 10. desil er de 10 prosent med høyest inntekt. ² Gini-koeffisienten varierer mellom 0 (alle har like høy inntekt) og 1 (ett hushold mottar all inntekt). Jo høyere koeffisient, jo større ulikhet.

Tabell 23. Fordeling av husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet i ulike grupper av hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige 20-59 år. Prosent i kvintiler¹. 1990

	1. kvintil	2. kvintil	3. kvintil	4. kvintil	5. kvintil	Alle
	Prosent					
Alle	20	20	20	20	20	100
Kjønn						
Menn	20	17	20	23	21	100
Kvinner	20	23	20	18	19	100
Alder						
20-24 år	26	21	22	16	16	100
25-29 år	18	23	20	22	17	100
30-44 år	21	23	17	19	21	100
45-59 år	12	10	24	27	28	100
Husholdstilknytting						
Bor hos foreldre	7	10	25	23	35	100
Bor alene	25	18	16	25	16	100
Bor sammen med ektefelle/samboer						
Uten barn	25	24	20	20	11	100
Med barn, yngste barn						
0-6 år	11	19	22	22	26	100
7-19 år	5	:	16	30	50	100
Enslige forsørgere	28	35	26	5	6	100
Arbeidsledighetens varighet						
12 måneder eller mindre	18	19	19	22	22	100
13-20 måneder	19	23	22	20	16	100
21 måneder eller mer	27	19	17	18	20	100
Utdanningsnivå						
Folkeskole eller ungdomsskole	16	21	22	19	22	100
Gymnasnivå I	19	17	22	20	22	100
Gymnasnivå II	16	17	23	21	24	100
Høgskole eller universitet	10	15	15	29	30	100
Bostedsstrøk						
Tettbygd						
100 000 + ...	14	19	18	24	25	100
20 000-99 999	25	17	16	19	23	100
Under 20 000	19	23	25	18	15	100
Spredtbygd	17	19	16	23	24	100

¹ 1. kvintil er de 20 prosent med lavest inntekt etter skatt, 5. kvintil er de 20 prosent med høyest inntekt etter skatt.

Tabell 24. Inntektsregnskap for hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. Gjennomsnitt, andel av samla brutto inntekt og andel hushold med slik inntekt. Kroner og prosent. 1990

	Langtidsledige			Sysselsatte		
	Gjennomsnitt		Andel med slik inntekt. Prosent	Gjennomsnitt		Andel med slik inntekt. Prosent
	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt		Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	
Yrkesinntekt	130 800	60	86	290 800	87	99
+Lønn	118 300	54	85	255 500	77	93
+Næringsinntekt	12 500	6	14	35 300	11	17
+Kapitalinntekt	7 100	3	72	14 000	4	93
+Brutto renteinntekt	4 100	2	67	8 800	3	88
+Inntekt av bolig	1 500	1	41	2 500	1	61
+Aksjeutbytte	400	0	7	700	0	15
+Andre kapitalinntekter	1 100	1	7	2 000	1	10
+Overføringer	81 100	37	98	28 400	9	69
+Arbeidsledighetstrygd ¹	48 700	22	84			
+Sykepenger mv. ¹				8 300	2	16
+Andre skattbare ytelser fra Folketrygda ²	12 000	5	21	7 000	2	12
+Barnetrygd	7 900	4	42	7 900	2	45
+Forsørgerfradrag	1 400	1	45	1 600	0	49
+Bidrag	2 100	1	13	1 200	0	7
+Sosialhjelp	6 400	3	29	700	0	4
+Bostøtte	400	0	4	100	0	7
+Stipend	700	0	10	700	0	11
+Andre overføringer ³	1 500	1	5	900	0	3
=Samla brutto inntekt	218 900	100	100	333 200	100	100
-Skatt	44 000	20	93	82 500	25	99
=Inntekt etter skatt	174 900	80	100	250 700	75	100
-Gjeldsrenter	36 300	17	84	53 000	16	94
=Disponibel inntekt	138 600	63	99	197 700	59	100
Gjennomsnittlig forbruksvekt ...	1,96			2,07		

¹ Anslag. Ved beregning av husholdsinntekt har det ikke vært mulig å skille mellom arbeidsledighetstrygd (dagpenger under arbeidsledighet) på den ene sida og sykepenger mv. (sykepenger og fødselspenger utbetalt av trygdekontoret) på den andre. I tabellen har vi for langtidsledige gruppert sum arbeidsledighetstrygd, sykepenger og fødselspenger som "arbeidsledighetstrygd", for sysselsatte som "sykepenger mv.". ² Overgangsstønad, uførepensjon, attføringspenger. ³ Inklusive tjenestepensjon, livrente.

Tabell 25. Inntektsregnskap for husholda til registrerte langtidsarbeidsledige 20-59 år i kvintiler¹, etter husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet. Prosent av samla brutto inntekt. Samla brutto inntekt og inntekt etter skatt pr. forbruksenhet i kroner. 1990

	1. kvartil	2. kvartil	3. kvartil	4. kvartil	5. kvartil	Alle
Markedsinntekt ²	33	44	62	65	78	63
Arbeidsledighetstrygd ³	32	28	21	25	16	22
Barnetrygd mv. ⁴	15	11	5	3	2	5
Sosialhjelp og bostøtte	11	5	3	2	1	3
Andre overføringer ⁵	8	12	9	5	4	6
Samla brutto inntekt						
Prosent	100	100	100	100	100	100
Kroner	92 000	162 400	216 500	257 300	366 100	218 900
Inntekt etter skatt pr. forbruksenhet. Kroner	42 900	68 300	86 200	105 100	143 300	89 200

¹ 1. kvartil er de 20 prosent av husholda med lavest husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet, 5. kvartil er de 20 prosent med høyest husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet. ² Yrkesinntekt og kapitalinntekt. ³ Dagpenger under arbeidsledighet. Anslag. Se note 1 til vedleggstabell 24. ⁴ Barnetrygd, forsørgerfradrag og underholdsbidrag. ⁵ Inklusive pensjon og overgangsstønad.

Tabell 26. Inntektsregnskap for hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte menn og kvinner 20-59 år. Gjennomsnitt i kroner, i prosent av samla brutto inntekt og prosentandel med slik inntekt. 1990

	Langtidsledige						Sysselsatte					
	Menn			Kvinner			Menn			Kvinner		
	Gjen- nom- snitt. Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent	Gjen- nom- snitt. Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent	Gjen- nom- snitt. Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent	Gjen- nom- snitt. Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent
Yrkesinntekt	107 900	53	80	152 700	65	90	294 700	88	99	286 100	86	99
+Lønn	99 700	49	79	136 100	58	89	257 000	77	97	253 600	76	98
+Næringsinntekt ...	8 100	4	11	16 600	7	14	37 700	11	21	32 400	10	17
+Kapitalinntekt	6 600	3	67	7 500	3	77	14 200	4	94	13 800	4	91
+Brutto renteinntekt	3 700	2	63	4 400	2	70	9 400	3	89	8 200	2	86
+Inntekt av bolig ..	1 200	1	38	1 700	1	44	2 600	1	64	2 400	1	58
+Aksjeutbytte	700	0	7	100	0	7	400	0	16	900	0	14
+Andre kapital- inntekter	1 000	0	7	1 300	1	8	1 800	1	9	2 300	1	11
+Overføringer	88 900	44	98	76 300	32	99	25 600	8	67	31 800	10	71
+Arbeidsledighets- trygd ¹	60 200	30	90	41 100	17	81	.	.	.	.	.	.
+Sykepenger mv. ¹							7 900	2	26	8 700	3	25
+Andre skattbare ytelser fra												
Folketrygda ²	11 000	5	19	12 100	5	22	6 300	2	11	7 800	2	13
+Barnetrygd	4 600	2	24	11 000	5	59	7 400	2	42	8 600	3	48
+Forsørgerfradrag	1 000	0	27	1 900	1	63	1 600	0	47	1 700	1	51
+Bidrag	900	0	6	3 200	1	21	600	0	4	1 800	1	10
+Sosialhjelp	8 700	4	31	4 500	2	27	600	0	4	800	0	5
+Bostøtte	400	0	3	400	0	4	100	0	1	200	0	2
+Stipend	600	0	9	700	0	10	600	0	10	900	0	12
+Andre overføringer ³	1 600	1	5	1 400	1	4	600	0	2	1 400	0	4
=Samla brutto inntekt	203 400	100	100	236 500	100	100	334 400	100	100	331 700	100	100
-Skatt	40 600	20	95	48 300	20	93	83 800	25	99	81 000	24	98
=inntekt etter skatt	162 800	80	100	188 200	80	100	250 600	75	100	20 700	76	100
-Gjeldsrenter	32 200	16	80	40 800	17	87	54 200	16	94	51 500	16	93
=Disponibel inntekt ..	130 600	64	99	147 400	62	99	196 400	59	100	199 200	60	100

¹ Anslag. Se note 1 til vedleggstabell 24. ² Overgangsstonad, uførepensjon, attføringspenger. ³ Inklusive tjenestepensjon, livrente.

Tabell 27. Inntektsregnskap for hushold. Registrert langtidsarbeidsledige i ulike aldersgrupper. Gjennomsnitt i kroner, i prosent av samla brutto inntekt og andel som har slik inntekt i prosent. 1990

	20-24 år			25-29 år			30-44 år			45-59 år		
	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel som har slik inntekt. Prosent	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel som har slik inntekt. Prosent	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel som har slik inntekt. Prosent	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel som har slik inntekt. Prosent
Yrkesinntekt	129 300	65	87	114 400	57	86	140 400	60	85	132 600	56	87
+Lønn	117 000	59	86	104 600	52	85	124 200	53	85	124 200	53	84
+Næringsinntekt	12 300	6	12	9 800	5	11	16 200	7	17	8 400	4	16
+Kapitalinntekt	5 900	3	61	4 300	2	72	6 100	3	75	14 400	6	84
+Brutto renteinntekt ..	3 200	2	56	2 400	1	67	3 600	2	69	8 500	4	76
+inntekt av bolig	800	0	27	1 000	1	32	1 700	1	46	2 400	1	64
+Aksjeutbytte	100	0	5	200	0	6	100	0	7	1 600	1	10
+Andre kapitalinntekter	1 700	1	10	600	0	3	700	0	5	1 900	1	13
+Overføringer	64 100	32	95	82 500	41	98	88 900	38	100	89 000	38	100
+Arbeidsledighetstrygd ¹	36 900	18	81	48 100	24	83	52 500	22	84	59 500	25	90
+Sykepenger mv. ¹												
+Andre skattbare ytelser fra												
Folketrygda ²	10 100	5	18	14 100	7	26	11 500	5	20	13 500	6	22
+Barnetrygd	4 300	2	28	8 500	4	47	12 100	5	59	3 600	2	20
+Forsørgerfradrag	700	0	31	1 300	1	48	2 300	1	63	1 000	0	26
+Bidrag	1 300	1	10	2 100	1	14	3 100	1	19	1 100	0	7
+Sosialhjelp	8 000	4	31	6 100	3	35	5 300	2	26	6 500	3	23
+Bostøtte	300	0	3	300	0	4	700	0	6	0	0	0
+Stipend	1 000	0	17	500	0	6	600	0	9	600	0	7
+Andre overføringer ³ ..	1 600	1	4	1 500	1	3	700	0	4	3 200	1	10
=Samla bruttointekt	199 300	100	100	201 100	100	100	235 400	100	100	236 000	100	100
-Skatt	41 400	21	92	36 400	18	93	45 800	19	95	53 900	23	93
=Inntekt etter skatt	158 000	79	100	164 700	82	100	189 600	81	100	182 000	77	100
-Gjeldsrenter	24 800	12	76	35 500	18	83	46 200	20	90	33 800	14	84
=Disponibel inntekt	133 200	67	100	129 300	64	100	143 400	61	97	148 200	63	99

¹ Anslag. Se note 1 til vedleggstabell 24. ² Overgangsstønnad, uførepensjon, attføringspenger. ³ Inklusive tjenstepensjon, livrente.

Tabell 28. Inntektsregnskap for hushold. Sysselsatte i ulike aldersgrupper. Gjennomsnitt i kroner, i prosent av samla brutto inntekt og andel som har slik inntekt i prosent. 1990

	20-24 år			25-29 år			30-44 år			45-59 år		
	Gjennomsnitt		Andel som har slik brutto inntekt. Prosent	Gjennomsnitt		Andel som har slik brutto inntekt. Prosent	Gjennomsnitt		Andel som har slik brutto inntekt. Prosent	Gjennomsnitt		Andel som har slik brutto inntekt. Prosent
	Kroner	Prosent		Kroner	Prosent		Kroner	Prosent		Kroner	Prosent	
Yrkesinntekt	202 000	87	98	236 500	87	98	312 800	87	100	326 800	87	100
+Lønn	182 000	79	96	223 200	83	97	270 200	76	98	283 300	75	98
+Næringsinntekt	20 100	9	16	13 200	5	12	42 500	12	25	47 500	12	27
+Kapitalinntekt	6 000	3	87	8 200	3	88	13 300	4	94	22 800	6	97
+Brutto renteinntekt	4 500	2	83	4 800	2	85	8 300	2	87	14 500	4	93
+Inntekt av bolig	900	0	30	1 500	1	41	2 800	1	68	3 300	1	77
+Aksjeutbytte	0	0	6	800	0	8	600	0	16	1 000	0	23
+Andre kapitalinntekter	500	0	7	1 200	0	9	1 600	0	9	4 000	1	14
+Overføringer	23 700	10	50	25 600	9	61	31 500	9	79	26 900	12	48
+Arbeidsledighetstrygd ¹	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
+Sykepenger mv. ¹	8 800	4	29	9 900	4	25	6 900	2	23	9 400	2	28
+Andre skattbare ytelser fra												
Folketrygda ²	7 900	3	14	5 200	2	10	5 800	2	10	9 800	3	16
+Barnetrygd	2 400	1	18	6 100	2	39	12 600	4	66	3 000	1	24
+Forsørgerfradrag	500	0	20	1 100	0	43	2 500	1	68	900	0	30
+Bidrag	800	0	6	1 000	0	8	1 700	0	9	500	0	2
+Sosialhjelp	1 100	0	5	1 300	0	7	600	0	5	100	0	2
+Bostøtte	300	0	2	100	0	1	200	0	1	100	0	1
+Stipend	1 400	1	24	400	0	9	500	0	7	1 100	0	13
+Andre overføringer ³	700	0	2	400	0	1	600	0	3	2 000	1	6
=Samla brutto inntekt ..	231 800	100	99	270 300	100	100	357 500	100	100	376 500	100	100
-Skatt	56 000	24	96	63 000	23	97	84 600	24	99	103 700	28	100
=inntekt etter skatt	175 800	76	99	207 300	77	100	272 900	76	100	272 800	72	100
-Gjeldsrenter	25 400	11	82	43 500	16	92	66 100	18	96	47 800	13	94
=Disponibel inntekt	150 400	65	98	163 800	61	100	206 700	58	100	225 000	60	100

¹ Anslag. Se note 1 til vedleggstabell 24. ² Overgangsstønad, uførepensjon, attføringspenger. ³ Inklusive tjenestepensjon, livrente.

Tabell 29. Inntektsregnskap for hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. Par uten barn, par med barn, yngste barn 0-6 år og 7-19 år. Gjennomsnitt, andel av samla brutto inntekt og andel med slik inntekt. Kroner og prosent. 1990

	Langtidsledige								
	Par uten barn			Par med barn, yngste barn					
	Gjennomsnitt			0-6 år			7-19 år		
	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent
Yrkesinntekt	160 400	67	91	161 400	62	96	231 800	72	97
+Lønn	151 600	64	89	145 400	56	94	195 100	61	96
+Næringsinntekt	8 800	4	13	15 900	6	17	36 700	11	28
+Kapitalinntekt	8 400	4	75	6 200	2	78	10 800	3	90
+Brutto renteinntekt	5 200	2	60	2 700	1	69	5 800	2	84
+Inntekt av bolig	1 400	1	43	1 700	1	45	3 300	1	74
+Aksjeutbytte	700	0	10	500	0	6	100	0	11
+Andre kapitalinntekter	1 000	0	9	1 300	0	10	1 600	1	7
+Overføringer	69 200	29	100	91 900	35	100	79 300	25	95
+Arbeidsledighetstrygd ¹	47 800	20	87	54 100	21	86	45 000	14	88
+Sykepenger mv. ¹									
+Andre skattbare ytelser fra Folketrygda ²	10 400	4	16	7 600	3	15	11 000	3	17
+Barnetrygd	2 000	1	12	18 300	7	95	14 000	4	91
+Forsørgerfradrag	400	0	15	3 200	1	96	3 000	1	92
+Bidrag	300	0	2	2 100	1	11	1 600	0	14
+Sosialhjelp	4 900	2	25	5 600	2	27	2 800	1	14
+Bostøtte	0	0	0	500	0	4	400	0	2
+Stipend	1 100	0	16	300	0	5	1 200	0	15
+Andre overføringer ³	2 300	1	7	0	0	0	300	0	3
=Samla brutto inntekt	238 000	100	100	259 500	100	100	322 000	100	100
-Skatt	56 100	24	98	47 300	18	99	66 600	21	98
=Inntekt etter skatt	181 800	76	100	212 200	82	100	255 300	79	100
-Gjeldsrenter	33 900	14	81	52 000	20	92	62 500	19	940
=Disponibel inntekt	147 900	62	100	160 200	62	99	192 800	60	96

¹ Anslag. Se note 1 til vedleggstabell 24. ² Overgangsstonad, uførepensjon, attføringspenger. ³ Inklusive tjenstepensjon, livrente.

Tabell 29 (forts.). Inntektsregnskap for hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. Par uten barn, par med barn, yngste barn 0-6 år og 7-19 år. Gjennomsnitt, andel av samla brutto inntekt og andel med slik inntekt. Kroner og prosent. 1990

	Sysselsatte								
	Par uten barn			Par med barn, yngste barn					
	Gjennomsnitt			0-6 år			7-19 år		
	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent
Yrkesinntekt	312 900	90	97	322 500	86	99	382 800	88	99
+Lønn	286 900	82	97	284 000	76	98	316 100	72	95
+Næringsinntekt	26 000	7	13	38 500	10	23	66 700	15	30
+Kapitalinntekt	17 000	5	96	11 900	3	95	20 700	5	98
+Brutto renteinntekt	10 100	3	92	7 000	2	89	11 700	3	90
+Inntekt av bolig	2 800	1	67	2 900	1	61	3 700	1	78
+Aksjeutbytte	500	0	17	600	0	15	1 200	0	21
+Andre kapitalinntekter	3 600	1	17	1 300	0	10	4 000	1	14
+Overføringer	19 200	5	43	39 300	11	99	32 900	8	96
+Arbeidsledighetstrygd ¹	.	.	.	.	.	.	.	.	.
+Sykepenger mv. ¹	7 000	2	20	11 900	3	37	8 500	2	15
+Andre skattbare ytelser fra Folketrygda ²	8 400	2	12	3 100	1	7	6 200	1	10
+Barnetrygd	400	0	2	18 500	5	96	11 800	3	82
+Forsørgerfradrag	100	0	5	3 600	1	97	2 900	1	90
+Bidrag	300	0	1	1 100	0	7	1 000	0	6
+Sosialhjelp	100	0	1	600	0	4	300	0	3
+Bostøtte	0	0	0	100	0	1	100	0	1
+Stipend	600	0	11	300	0	4	1 400	0	17
+Andre overføringer ³	2 200	1	4	200	0	1	600	0	3
=Samla brutto inntekt	349 000	100	100	373 700	100	100	436 300	100	100
-Skatt	92 700	27	100	83 300	22	99	111 200	25	100
=Inntekt etter skatt	256 300	73	100	290 400	78	100	325 100	75	100
-Gjeldsrenter	51 200	15	95	69 200	19	98	69 900	16	98
=Disponibel inntekt	205 100	59	99	221 300	59	100	255 200	58	100

¹ Anslag. Se note 1 til vedleggstabell 24. ² Overgangsstonad, uførepensjon, attføringspenger. ³ Inklusive tjenestepensjon, livrente.

Tabell 30. Inntektsregnskap for hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-29 år. Enslige i foreldrehus- holdet, enslige aleineboende og enslige forsørgere. Gjennomsnitt, andel av samla brutto inntekt og andel med slik inntekt. Kroner og prosent. 1990

	Langtidsledige								
	Enslige i foreldrehusholdet			Enslige aleineboende			Enslige forsørgere		
	Gjennomsnitt			Gjennomsnitt			Gjennomsnitt		
	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	Andel med slik inntekt. Prosent
Yrkesinntekt	218 100	65	91	39 100	36	72	43 800	31	79
+Lønn	191 500	57	90	36 700	34	71	42 500	30	79
+Næringsinntekt	26 600	8	13	2 300	2	7	1 200	1	1
+Kapitalinntekt	15 900	5	88	3 200	3	55	1 200	1	61
+Brutto renteinntekt	11 200	3	82	1 700	2	50	600	0	55
+Inntekt av bolig	2 400	1	69	400	0	17	500	0	23
+Aksjeutbytte	800	0	15	200	0	3	0	0	0
+Andre kapitalinntekter	1 500	0	11	900	1	4	100	0	4
+Overføringer	100 300	30	100	66 900	61	95	95 400	68	100
+Arbeidsledighetstrygd ¹									
+Sykepenger mv. ¹	47 600	14	91	6 100	51	86	21 700	15	56
+Andre skattbare ytelser fra Folketrygda ²	36 100	11	50	1 000	1	4	24 400	17	57
+Barnetrygd	1 500	0	14	0	0	0	21 100	15	89
+Forsørgerfradrag	500	0	17	100	0	5	2 800	2	95
+Bidrag	600	0	4	200	0	1	12 500	9	80
+Sosialhjelp	4 000	1	25	9 200	8	28	10 200	7	59
+Bostøtte	100	0	1	200	0	2	1 700	1	16
+Stipend	1 100	0	17	100	0	3	1 100	1	14
+Andre overføringer ³	8700	3	25	0	0	0	0	0	0
=Samla brutto inntekt	334 300	100	100	109 100	100	100	140 400	100	100
-Skatt	75 700	23	100	21 200	19	92	11 800	8	86
=Inntekt etter skatt	258 600	77	100	87 900	81	100	128 600	92	100
-Gjeldsrenter	41 300	12	93	16 900	15	67	28 700	20	89
=Disponibel inntekt	217 300	65	99	71 000	65	98	100 000	71	97

¹Anslag. Se note 1 til vedleggstabell 24. ²Overgangsstønåd, uførepensjon, attføringspenger. ³Inklusive tjenestepensjon, livrente.

Tabell 30 (forts.). Inntektsregnskap for hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-29 år. Enslige i foreldre-
reholdet, enslige aleineboende og enslige forsørgere. Gjennomsnitt, andel av samla brutto
inntekt og andel med slik inntekt. Kroner og prosent. 1990

	Sysselsatte								
	Enslige i foreldrehusholdet			Enslige aleineboende			Enslige forsørgere		
	Gjennomsnitt		Andel med slik inntekt. Prosent	Gjennomsnitt		Andel med slik inntekt. Prosent	Gjennomsnitt		Andel med slik inntekt. Prosent
	Kroner	Prosent av samla brutto inntekt		Kroner	Prosent av samla brutto inntekt		Kroner	Prosent av samla brutto inntekt	
Yrkesinntekt	341 900	81	99	169 800	91	98	154 800	69	98
+Lønn	298 800	71	98	156 900	85	95	152 600	68	98
+Næringsinntekt	43 100	10	27	12 900	7	11	2 200	1	7
+Kapitalinntekt	20 800	5	96	7 200	4	84	6 700	3	84
+Brutto renteinntekt	15 500	4	90	5 800	3	82	5 500	2	80
+Inntekt av bolig	2 600	1	73	900	0	34	1 500	1	46
+Aksjeutbytte	1 600	0	17	100	0	9	-100	0	14
+Andre kapitalinntekter	1 200	0	8	400	0	3	-200	0	2
+Overføringer	59 500	14	86	8 600	5	28	61 800	28	95
+Arbeidsledighetstrygd ¹									
+Sykepenger mv. ¹	12 100	3	37	4 200	2	15	7 500	3	23
+Andre skattbare ytelser fra Folketrygda ²	36 700	9	50	2 900	2	5	16 200	7	39
+Barnetrygd	1 500	0	14	0	0	0	18 100	8	83
+Forsørgerfradrag	500	0	18	0	0	2	2 400	1	87
+Bidrag	500	0	3	200	0	1	11 000	5	64
+Sosialhjelp	1 100	0	4	800	0	5	2 500	1	17
+Bostøtte	400	0	4	0	0	0	1 300	1	9
+Stipend	900	0	19	400	0	6	600	0	11
+Andre overføringer ³	5 700	1	18	200	0	1	2 200	1	7
=Samla brutto inntekt	422 200	100	100	185 700	100	100	223 400	100	100
-Skatt	108 200	26	99	48 700	26	98	39 400	18	89
=Inntekt etter skatt	314 000	74	100	137 000	74	100	184 000	82	100
-Gjeldsrenter	38 900	9	93	29 600	16	85	41 600	19	97
=Disponibel inntekt	275 100	65	100	107 400	58	99	142 400	64	100

¹ Anslag. Se note 1 til vedleggstabell 24. ² Overgangsstønnad, uførepensjon, attføringspenger. ³ Inklusive tjenstepensjon, livrente.

Tabell 31. Inntektsregnskap for hushold. Registrerte langtidsarbeidsledige 20-59 år etter ledighetens varighet. Gjennomsnitt, andel av samla brutto inntekt og andel som har slik inntekt. Kroner og prosent. 1990

	12 måneder eller mindre			13-20 måneder			21 måneder eller mer		
	Gjennomsnitt	Prosent av samla brutto inntekt	Andel som har slik inntekt. Prosent	Gjennomsnitt	Prosent av samla brutto inntekt	Andel som har slik inntekt. Prosent	Gjennomsnitt	Prosent av samla brutto inntekt	Andel som har slik inntekt. Prosent
	Kroner			Kroner			Kroner		
Yrkesinntekt	156 100	67	94	95 000	48	79	112 100	54	74
+Lønn	145 000	62	94	86 600	44	79	100 300	48	73
+Næringsinntekt.....	11 100	5	11	8 400	4	13	11 800	6	13
+Kapitalinntekt	7 200	3	76	4 800	2	66	9 300	4	74
+Brutto renteinntekt	3 900	2	69	2 800	1	61	6 100	3	70
+Inntekt av bolig	1 700	1	45	1 200	1	35	1 500	1	46
+Aksjeutbytte	400	0	7	0	0	4	800	0	11
+Andre kapitalinntekter	1 200	1	7	800	0	9	1 000	0	5
+Overføringer	70 600	30	98	99 000	50	100	87 300	42	100
+Arbeidsledighetsstrygd ¹	42 100	18	83	64 800	33	93	47 900	23	83
+Sykepenger mv. ¹									
+Andre skattbare ytelser fra Folketrygda ²	11 800	5	19	11 000	6	23	14 000	7	22
+Barnetrygd	7 300	3	41	8 500	4	42	8 200	4	41
+Forsørgerfradrag	1 400	1	44	1 400	0	46	1 600	1	45
+Bidrag	1 600	1	11	2 800	1	16	2 200	1	15
+Sosialhjelp	3 500	2	20	8 500	4	37	10 000	5	38
+Bostøtte	300	0	3	600	0	5	500	0	4
+Stipend	800	0	14	500	0	6	600	0	9
+Andre overføringer ³	1 600	1	6	1 000	1	4	2 300	1	5
=Samla brutto inntekt	233 800	100	100	198 800	100	100	208 700	100	100
-Skatt	48 400	21	95	38 100	19	96	41 300	20	88
=Inntekt etter skatt	185 400	79	100	160 700	81	100	167 500	80	100
-Gjeldsrenter	41 700	18	88	34 000	17	83	28 700	14	77
=Disponibel inntekt	143 700	61	100	126 700	64	96	138 800	66	100

¹ Anslag. Se note 1 til vedleggstabell 24. ² Overgangsstønad, uførepensjon, attføringspenger. ³ Inklusive tjenestepensjon, livrente.

Tabell 32. Husholdets bankinnskott og verdipapir i ulike grupper av registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. Gjennomsnitt for alle og andel som har mer enn 50 000 kroner i bankinnskott mv. Kroner og prosent. 1990

	Langtidsledige		Sysselsatte	
	Gjennomsnitt for alle. Kroner	Andel som har mer enn 50 000 kroner. Prosent	Gjennomsnitt for alle. Kroner	Andel som har mer enn 50 000 kroner. Prosent
Alle	55 000	25	122 000	49
Kjønn				
Menn	52 000	24	122 000	52
Kvinner	59 000	26	123 000	45
Alder				
20-24 år	44 000	17	59 000	29
25-29 år	29 000	15	99 000	34
30-44 år	48 000	26	111 000	49
45-59 år	120 000	50	186 000	66
Husholdstilknytting				
Bor hos foreldre	137 000	44	213 000	68
Bor aleine	20 000	15	65 000	32
Bor sammen med ektefelle/ samboer				
Uten barn	74 000	30	136 000	57
Med barn, yngste barn				
0-6 år	42 000	24	123 000	48
7-19 år	78 000	42	160 000	60
Enslige forsørgere	11 000	5	75 000	33
Arbeidsledighetens varighet				
12 måneder eller mindre	53 000	26	.	.
13-20 måneder	38 000	19	.	.
21 måneder eller mer	83 000	32	.	.
Utdanningsnivå				
Folkeskole eller ungdomsskole	46 000	25	122 000	49
Gymnasnivå I	43 000	22	94 000	45
Gymnasnivå II	74 000	26	101 000	44
Høgskole eller universitet	76 000	37	170 000	58
Bostedsstrøk				
Tettbygd				
100 000 + ...	68 000	29	147 000	46
20 000-99 999	42 000	23	97 000	48
Under 20 000	55 000	26	104 000	45
Spredtbygd	63 000	25	158 000	60

Tabell 33. Husholdets gjeld i ulike grupper av registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. Gjennomsnitt for alle og andel som har gjeld på 500 000 kroner eller mer. Kroner og prosent. 1990

	Langtidsledige		Sysselsatte	
	Gjennomsnitt for alle. Kroner	Andel som har gjeld på 500 000 kroner eller mer. Prosent	Gjennomsnitt for alle. Kroner	Andel som har gjeld på 500 000 kroner eller mer. Prosent
Alle	287 000	20	435 000	33
Kjønn				
Menn	243 000	16	442 000	34
Kvinner	331 000	24	427 000	33
Alder				
20-24 år	186 000	12	237 000	17
25-29 år	264 000	21	376 000	32
30-44 år	364 000	25	539 000	43
45-59 år	309 000	22	377 000	24
Husholdstilknytting				
Bor hos foreldre	279 000	20	347 000	25
Bor aleine	159 000	10	233 000	15
Bor sammen med ektefelle/samboer				
Uten barn	281 000	17	428 000	31
Med barn, yngste barn				
0-6 år	396 000	34	574 000	52
7-19 år	513 000	43	571 000	42
Enslige forsørgere	217 000	4	317 000	22
Arbeidsledighetens varighet				
12 måneder eller mindre	327 000	23	.	.
13-20 måneder	243 000	16	.	.
21 måneder eller mer	271 000	20	.	.
Utdanningsnivå				
Folkeskole eller ungdomsskole	233 000	16	362 000	22
Gymnasnivå I	275 000	19	432 000	35
Gymnasnivå II	260 000	19	399 000	32
Høgskole eller universitet	582 000	43	548 000	44
Bostedsstrøk				
Tettbygd				
100 000 + ...	325 000	22	433 000	31
20 000-99 999	298 000	23	430 000	34
Under 20 000	262 000	18	442 000	34
Spredtbygd	316 000	25	423 000	33

Tabell 34. Verdi av husholdets bolig i ulike grupper av registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. Gjennomsnitt for alle og andel som eier bolig verdt 500 000 kroner eller mer. Kroner og prosent. 1990

	Langtidsledige		Sysselsatte	
	Gjennomsnitt for alle. Kroner	Andel som eier bolig verdt 500 000 kroner eller mer. Prosent	Gjennomsnitt for alle. Kroner	Andel som eier bolig verdt 500 000 kroner eller mer. Prosent
Alle	359 000	35	522 000	54
Kjønn				
Menn	330 000	31	535 000	56
Kvinner	388 000	39	507 000	50
Alder				
20-24 år	224 000	21	247 000	22
25-29 år	291 000	27	350 000	33
30-44 år	414 000	41	589 000	63
45-59 år	533 000	54	637 000	64
Husholdstilknytting				
Bor hos foreldre	611 000	62	534 000	51
Bor aleine	180 000	16	255 000	20
Bor sammen med ektefelle/samboer				
Uten barn	328 000	32	573 000	58
Med barn, yngste barn				
0-6 år	424 000	40	607 000	66
7-19 år	625 000	69	714 000	77
Enslige forsørgere	220 000	13	411 000	41
Arbeidsledighetens varighet				
12 måneder eller mindre	364 000	35	.	.
13-20 måneder	313 000	31	.	.
21 måneder eller mer	437 000	44	.	.
Utdanningsnivå				
Folkeskole eller ungdomsskole	305 000	25	499 000	54
Gymnasnivå I	344 000	36	541 000	59
Gymnasnivå II	376 000	39	462 000	48
Høgskole eller universitet	592 000	55	604 000	57
Bostedsstrøk				
Tettbygd				
100 000 + ...	478 000	41	572 000	45
20 000-99 999	389 000	37	527 000	51
Under 20 000	298 000	32	527 000	63
Spredtbygd	341 000	34	439 000	48

Tabell 35. Andel hushold som eier boligen sjølv, er andelshavere, disponerer en eller flere biler eller eier hytte/fritidshus. Registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. Prosent. 1990

	Eier bolig		Andelshaver		Disponerer bil		2 eller flere biler		Eier hytte	
	Langtids- ledige	Sysse- satte	Langtids- ledige	Sysse- satte	Langtids- ledige	Sysse- satte	Langtids- ledige	Sysse- satte	Langtids- ledige	Sysse- satte
Alle	47	66	15	14	75	87	18	27	13	22
Kjønn										
Menn	43	69	16	13	72	91	18	28	14	24
Kvinner	52	62	14	15	77	83	18	25	13	19
Alder										
20-24 år	33	34	12	13	72	77	21	26	12	10
25-29 år	37	45	13	17	76	83	14	20	8	9
30-44 år	53	74	20	15	75	90	19	27	13	20
45-59 år	69	80	12	10	77	91	16	30	22	39
Husholdstilknytting										
Bor hos foreldre	78	88	14	4	86	89	47	64	33	34
Bor aleine	24	33	17	22	53	67	4	4	8	16
Bor sammen med ektefelle/ samboer										
Uten barn	44	68	13	13	83	95	17	27	15	26
Med barn, yngste barn										
0-6 år	55	75	15	12	88	96	15	31	8	17
7-19 år	80	90	12	6	95	95	41	43	19	30
Enslige forsørgere	29	51	20	27	48	87	1	3	7	10
Arbeidsledighetens varighet										
12 måneder eller mindre	47	.	15	.	80	.	21	.	14	.
13-20 måneder	42	.	14	.	70	.	14	.	13	.
21 måneder eller mer	57	.	17	.	70	.	18	.	14	.
Utdanningsnivå										
Folkeskole eller ungdomsskole ...	47	71	17	14	72	89	14	27	17	23
Gymnasnivå I	47	73	11	11	74	90	18	30	12	20
Gymnasnivå II	48	60	13	14	82	86	23	28	12	20
Høgskole eller universitet	57	64	24	14	73	87	17	23	11	26
Bostedsstrøk										
Tettbygd										
100 000 + ...	32	44	36	30	69	73	14	16	12	25
20 000-99 999	42	62	20	38	71	89	17	22	14	21
Under 20 000	47	75	8	6	77	93	18	30	12	20
Spredtbygd	71	81	1	1	84	94	23	40	10	24

Tabell 36. Andel hushold med ulike former for økonomiske problemer. Ulike grupper av registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte 20-59 år. Prosent. 1990

	Problemer med løpende utgifter				Problemer med uforutsette regninger	
	Ofte		Av og til		Langtidsledige	Sysselsatte
	Langtidsledige	Sysselsatte	Langtidsledige	Sysselsatte		
Alle	23	4	26	8	51	14
Kjønn						
Menn	24	4	27	7	57	12
Kvinner	22	5	25	9	46	17
Ålder						
20-24 år	19	5	33	12	51	20
25-29 år	29	6	23	12	58	20
30-44 år	22	5	30	8	51	13
45-59 år	24	2	13	3	38	10
Husholdstilknytting						
Bor hos foreldre	7	4	18	4	23	10
Bor aleine	31	7	25	9	67	19
Bor sammen med ektefelle/samboer						
Uten barn	16	2	28	6	44	13
Med barn, yngste barn						
0-6 år	23	5	28	10	46	12
7-19 år	22	2	21	6	37	9
Enslige forsørgere	35	10	35	19	85	33
Arbeidsledighetens varighet						
12 måneder eller mindre	18	.	27	.	48	.
13-20 måneder	31	.	26	.	59	.
21 måneder eller mer	25	.	25	.	49	.
Utdanningsnivå						
Folkeskole eller ungdomsskole	25	5	21	8	48	15
Gymnasnivå I	22	5	30	10	54	13
Gymnasnivå II	17	5	30	9	49	16
Høgskole eller universitet	33	3	14	6	53	12
Bostedsstrøk						
Tettbygd						
100 000 + ...	30	6	33	9	62	21
20 000-99 999	33	5	17	7	45	15
Under 20 000	18	4	29	8	53	12
Spredtbygd	11	6	23	12	38	11

Tabell 37. Andel "fattige" personer og "fattige" hushold med ulike fattigdomsdefinisjoner. Alle personer 16 år og over, sysselsatte og registrerte langtidsarbeidsledige 20-59 år. Prosent. 1990

	inntetsgrenser ¹		Alle 16 år og over		Sysselsatte 20-59 år		Langtidsledige 20-59 år	
	Hushold	Personer	Hushold	Personer	Hushold	Personer	Hushold	Personer
	Kroner				Prosent			
Fattigdomsindikator 1²								
Gjennomsnitt	56 296	57 363	7	6	4	3	17	15
Median	52 264	53 337	5	4	3	3	15	13
Fattigdomsindikator 2³								
Gjennomsnitt	56 296	57 363	6	4	3	2	16	14
Median	52 264	53 337	4	3	3	2	13	11

¹ Inntekt etter skatt pr. forbruksenhet. ² Alle med inntekt under inntetsgrensa regnes som fattige. ³ Bare de som har inntekt under inntetsgrensa og samtidig bor i hushold som har mindre enn 50 000 kroner i bankinnskott eller verdipapirer, regnes som fattige.

Tabell 38. Andel "fattige" etter ulike fattigdomsdefinisjoner i ulike grupper av registrerte langtidsarbeidsledige og sysselsatte personer 20-59 år. Prosent. 1990

	Langtidsledige		Sysselsatte	
	Fattigdomsdefinisjon nr. 1 ¹	Fattigdomsdefinisjon nr. 2 ²	Fattigdomsdefinisjon nr. 1 ¹	Fattigdomsdefinisjon nr. 2 ²
Alle	13	11	3	2
Kjønn				
Menn	14	12	3	2
Kvinner	12	10	3	2
Alder				
20-24 år	15	14	12	9
25-29 år	15	14	3	3
30-44 år	13	10	1	1
45-59 år	6	5	1	1
Husholdstilknytting				
Bor hos foreldre	4	2	3	2
Bor aleine	22	18	9	8
Bor sammen med ektefelle/samboer				
Uten barn	11	10	2	2
Med barn, yngste barn				
0-6 år	20	18	2	2
7-19 år	8	8	1	0
Enslige forsørgere	15	15	0	0
Arbeidsledighetens varighet				
12 måneder eller mindre	12	10	.	.
13-20 måneder	13	13	.	.
21 måneder eller mer	16	12	.	.
Utdanningsnivå				
Folkeskole eller ungdomsskole	11	10	2	1
Gymnasnivå I	14	13	3	2
Gymnasnivå II	13	12	4	3
Høgskole eller universitet	8	6	2	2
Bostedsstrøk				
Tettbygd				
100 000 + ...	10	8	4	3
20 000-99 999	15	14	2	1
Under 20 000	13	11	3	2
Spredtbygd	8	8	3	2

¹ Bor i hushold med husholdsinntekt etter skatt pr. forbruksenhet lavere enn medianinntekta (53 347 kroner). ² Som note 1. I tillegg har husholdet mindre enn 50 000 kroner i bankinnskott og verdipapirer.

Tidligere utgitt på emneområdet

Rapporter (RAPP)

- 95/20 Kitterød, Ragni Hege: Tid nok - men hva så. Tidsbruk og tidsopplevelse blant langtidsarbeidsledige.
- 95/06 Holte, Hilde H.: Langtidsarbeidsløses levekår 1991.

Samfunnsspeilet

- 3/95 Kitterød, Ragni Hege: Langtidsarbeidsledige: Den frigjorte tiden - problem eller mulighet?
- 3/95 Roalsø, Kari-Mette: Inntektstap ved langtidsledighet: Ektefellen en ressurs - også for menn.
- 3/95 Halvorsen, Knut: Ledighetsmønstre blant langtidsarbeidsløse.

Statistiske analyser (SA)

- 95/8 Andersen, Arne S., Jon Epland, Randi Kjeldstad og Jan Lyngstad: Husholdningenes økonomi. 1980-tallet: Fra vekst til innstramming.

Notater

- 96/48 Lofthus, Eivind: Yngre uførepensjonisters materielle levekår.

Norges offisielle statistikk

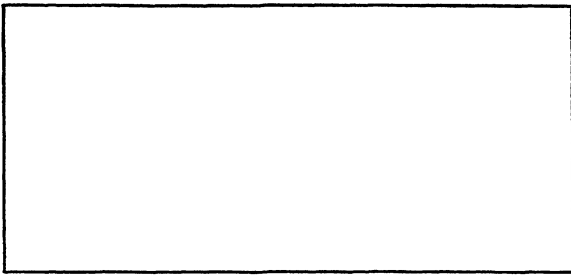
- C 43 Levekårsundersøkelsen 1991
- C 301 Levekårsundersøkelsen 1995

De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter

Recent publications in the series Reports

Merverdiavgift på 23 prosent kommer i tillegg til prisene i denne oversikten hvis ikke annet er oppgitt

- 96/10 A. Schjalm: Kvalitetsundersøkelsen for Folke- og bolig telling 1990. 1996. 36s. 80 kr. ISBN 82-537-4279-7
- 96/11 K. Skrede og M. Ryen: Levekår i støpeskjeen. Status og utvikling i ungdomsgenerasjonenes materielle levekår 1990-1995. 1996. 80s. 95 kr. ISBN 82-537-4284-3
- 96/12 K.H. Alfsen, P. Boug and D. Kolsrud: Energy Demand, Carbon Emissions and Acid Rain: Consequences of a Changing Western Europe. 1996. 26s. 80 kr. ISBN 82-537-4285-1
- 96/13 M.W. Arneberg: Theory and Practice in the World Bank and IMF Economic Policy Models: Case study Mozambique. 1996. 28s. 80 kr. ISBN 82-537-4296-7
- 96/14 O. Skorge, F. Foyn og G. Frengen: Forsknings- og utviklingsvirksomhet i norsk industri 1993. 1996. 57s. 95 kr. ISBN 82-537-4306-8
- 96/15 K.O. Oftedal: Framskrivning av markeds- situasjonen for helse- og sosialpersonell fram mot år 2030. 1996. 66s. 95 kr. ISBN 82-537-4307-6
- 96/16 M.I. Hansen, T.A. Johnsen og J.Ø. Oftedal: Det norske kraftmarkedet til år 2020: Nasjonale og regionale fremskrivninger. 1996. 39s. 80 kr. ISBN 82-537-4316-5
- 96/17 K. Flugsrud og K. Rypdal: Utslipp til luft fra innenriks sjøfart, fiske og annen sjøtrafikk mellom norske havner. 1996. 52s. 95 kr. ISBN 82-537-4321-1
- 96/18 T. Fæhn og T. Hægeland: Effektive satser for næringsstøtte 1994. 1996. 79s. 95 kr. ISBN 82-537-4323-8
- 96/19 A. Bråten og L. Sandberg: Priser på jordbruks- varer: En analyse av statistiske kilder. 1996. 84s. 95 kr. ISBN 82-537-4325-4
- 96/20 E. Gulløy, S. Gåsemøy og A. Vedø: Forslag til et nytt system for norsk bistandsstatistikk. 1996. 50s. 95 kr. ISBN 82-537-4338-6
- 96/21 A. Thomassen og T. Tørstad: Prisstatisikk for næringsseiendommer: Prøveundersøkelse for Oslo og Akershus. 1996. 31s. 80 kr. ISBN 82-537-4340-8
- 96/22 A.K. Essilfie: Investeringer, kostnader og gebyrer i den kommunale avløpssektoren: Resultater fra undersøkelsen i 1995. 1996. 44s. 80 kr. ISBN 82-537-4344-0
- 96/23 S. Glomsrød, A.C. Hansen og K.E. Rosendahl: Integrering av miljøkostnader i makroøkon- omiske modeller. 1996. 46s. 95 kr. ISBN 82-537-4348-3
- 97/1 R. Jule: Produksjonsindeks for bygg og anlegg. 1997. 38s. 80 kr. ISBN 82-537-4355-6
- 97/2 T. Eika og K.-G. Lindquist: Konjunktur- impulser fra utlandet. 1997. 28s. 80 kr. ISBN 82-537-4357-2
- 97/3 T. Skjerpen and A.R. Swensen: Forecasting Manufacturing Investment Using Survey Information. 1997. 23s. 80 kr. ISBN 82-537-4374-2
- 97/4 E. Midtlyng: Arbeidsmiljø i skolen. 1997. 62s. 95 kr. ISBN 82-537-4390-4
- 97/5 B. Bjørlo og P. Schønning: Resultatkontroll jordbruk 1997: Gjennomføring av tiltak mot forurensninger. 1997. 85s. 95 kr. ISBN 82-537-4397-1
- 97/6 R.H. Kitterød: Leid hjelp til husarbeid? Bruk av privat rengjøringshjelp 1980-1995. 1997. 59s. 95 kr. ISBN 82-537-4399-8
- 97/7 S. Holtskog og K. Rypdal: Energibruk og utslipp til luft fra transport i Norge. 1997. 47s. 80 kr. ISBN 82-537-4400-5
- 97/8 K.O. Oftedal: Arbeidstilbudet fra sykepleiere og leger ved endret studie- og arbeidsmøn- ster. 1997. 27s. 80 kr. ISBN 82-537-4401-3
- 97/9 A. Bråten og K. Olsen: Ulike metoder for beregning av en indikator for underliggende inflasjon. 1997. 36s. 100 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4405-6
- 97/11 S.E. Førre: Er store foretak mer forsknings- intensive? En anvendelse av diagnostiske metoder. 1997. 33s. 100 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4413-7

B *Returadresse:*
Statistisk sentralbyrå
Postboks 8131 Dep.
N-0033 Oslo

Publikasjonen kan bestilles fra:

Statistisk sentralbyrå
Salg- og abonnementservice
Postboks 8131 Dep.
N-0033 Oslo

Telefon: 22 00 44 80
Telefaks: 22 86 49 76

eller:
Akademika – avdeling for
offentlige publikasjoner
Møllergt. 17
Postboks 8134 Dep.
N-0033 Oslo

Telefon: 22 11 67 70
Telefaks: 22 42 05 51

ISBN 82-537-4419-6
ISSN 0806-2056

Pris kr 125,00 inkl. mva.

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway